

Univerza
v Ljubljani

Fakulteta
za farmacijo

Uvod v javno zdravje s pregledom kazalcev zdravstvenega stanja za Slovenijo

asist. Nejc Horvat, mag. farm.

Katedra za socialno farmacijo

e-pošta: nejc.horvat@ffa.uni-lj.si

Javno zdravje

- Izraz *javno zdravje* prihaja v Slovenijo pod vplivom mednarodnih strokovnih in političnih tokov iz angleškega *public health*.
- ... je znanost in spretnost preprečevanja bolezni, krepiteve zdravja in podaljševanja življenja s pomočjo organiziranih naporov družbe (Derek Wanless).
- uporabljamo za opis vsaj treh različnih pojmov:
 - zdravje prebivalstva,
 - področje znanosti ter
 - družbene strategije varovanja in krepiteve zdravja.

Javno zdravje – Winslow (1920)

- ... je znanost in so veščine:
 - preprečevanja bolezni,
 - krepitve zdravja,
 - krepitve telesnega in duševnega zdravja s pomočjo organiziranih naporov skupnosti za varno okolje,
 - obvladovanje nalezljivih bolezni,
 - izobraževanje posameznikov na področju osebne higiene,
 - organizacijo medicinskih in negovalnih storitev za zgodnje odkrivanje in zdravljenje bolezni,
 - razvoj socialnih orodij za zagotovitev ustreznih pogojev za življenjski standard vsakega posameznika, ki omogoča ohranjanje zdravja

Javno zdravje - The *Public health* Data Standards Consortium

- ... bolj kot zdravstveno oskrbo, ki se osredotoča na zdravljenje posameznika, pomeni zdravje prebivalstva

Javno zdravje - De Jong

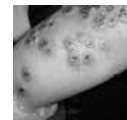
- De Jong navaja tri zgodovinska obdobja na področju *javnega zdravja*:
 - *staro javno zdravje* (angl. *old public health*),
 - *novo javno zdravje* (angl. *new public health*),
 - *sodobno javno zdravje* (angl. *modern public health*)

Staro (zgodnje) javno zdravje

- Človek se obravnava izključno kot biomedicinsko bitje
- stari Kitajci:
 - poruši naravna urejenost stvari v prostoru => bolezen
 - vdihovanje posušenih krast, ki nastanejo kot posledica bolezni (črne koze)
 - vnos gnoja iz lezije v prasko
- Rim: skrb za človeške odpadke => zdravje
- 14. stoletje: odstranjevanje trupel preprečuje širjenje kuge?!
- 18. stoletje: Edward Jenner utemelji cepljenje (mlekarice, ki so prebolele kravje koze, niso zbolele za črnimi => okuži otroka s kravjimi kozami => preboli => okuži s črnimi kozami => ne zboli! (vacca = krava, vaccinia = kravje koze)

} Krepitev odpornosti proti mikroorganizmom

Novo javno zdravje

- Razume človeka kot *vedenjsko bitje* in vključuje vpliv življenjskega sloga na razvoj bolezni
- 1. Obdobje sanitarnega javnega zdravja (1840-1900):
 - nalezljive bolezni (epidemiologija – John Snow – kolera v Londonu),
 - povezanost družbe in njene ureditve z zdravjem prebivalcev (siromaštvo)
- 2. Obdobje preventivnih inštitucij (1900-1930):
 - razvoj JZ inštitucij => ohranjanje zdravja prebivalstva,
 - vodilna Nemčija (beg možganov) => genocidna eugenika
- 3. Terapevtsko obdobje (1930-1974):
 - individualni zdravstveni problemi,
 - SZO kot agencija ZN

Sodobno javno zdravje

- Pojmuje človeka kot *socialno bitje*, ki v socialnem okolju gradi svoje zdravje in blaginjo ter je izpostavljen tudi boleznim.
 - obsega več kot preprečevanje bolezni, obsega socialno-ekonomsko okolje, razlike med ljudmi ter kakovost zdravstvene oskrbe in sistemov za socialno varnost.

Ključni koncepti v javnem zdravju

1. Zdravje prebivalcev
 - v nadaljevanju
2. Uspešno prilagajanje razmeram v okolju
 - Rene Jules Dubos: “stanje zdravja ali bolezni posameznika je izraz tega, ali je njegov organizem svoje napore, da bi na okoljske izzive odgovoril s prilagajanjem, zazna kot uspešne ali neuspešne”
 - Stresorji => +,- stres (prilagajanje – stresu)
3. Zadovoljivo/sprejemljivo delovanje oz. funkcioniranje v okolju
 - Nezmožnost uspešnega delovanja v okolju pripelje posameznika k zdravniku veliko hitreje kot okvara ali bolezen

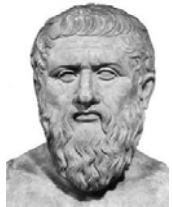

Temeljne naloge javnega zdravja

1. Merjenje ravni zdravstvenega stanja prebivalstva (npr. rak pljuč)
2. Analiza povezanosti med zdravstvenimi pojavi in dejavniki, ki vplivajo na njihov razvoj
3. Javnozdravstveno ukrepanje (priprava, implementacija strategij za krepitev zdravja)
4. Vrednotenje učinkovitosti javnozdravstvenih ukrepov.

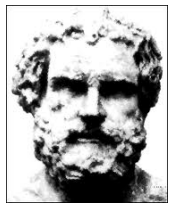
Zdravje

- Kaj je zdravje?
 - še zmeraj ni razrešeno

Platon
(427-347 pr.n.št.)

...harmonija, ki je temelj vsakega moralnega obnašanja.

Demokrit
(460-370 pr.n.št.)

...za zdravje ni potrebno moliti k bogu, saj je le-to v rokah ljudi.

...narava neprestano teži k stanju stabilnosti, in da bi stabilnost ohranila, nenehno prilagaja svoje pravine. V tem ravnotežju je človek zdrav. Ko pa se ravnotežje poruši, se pojavi bolezen.

Hipokrat
(460-377 pr.n.št.)

... je stanje, v katerem ne trpimo bolečin niti nas nič ne ovira v opravljanju vsakodnevnih del, to je da politiziramo, se kopamo, jemo, pijemo in delamo druge stvari, ki jih želimo.

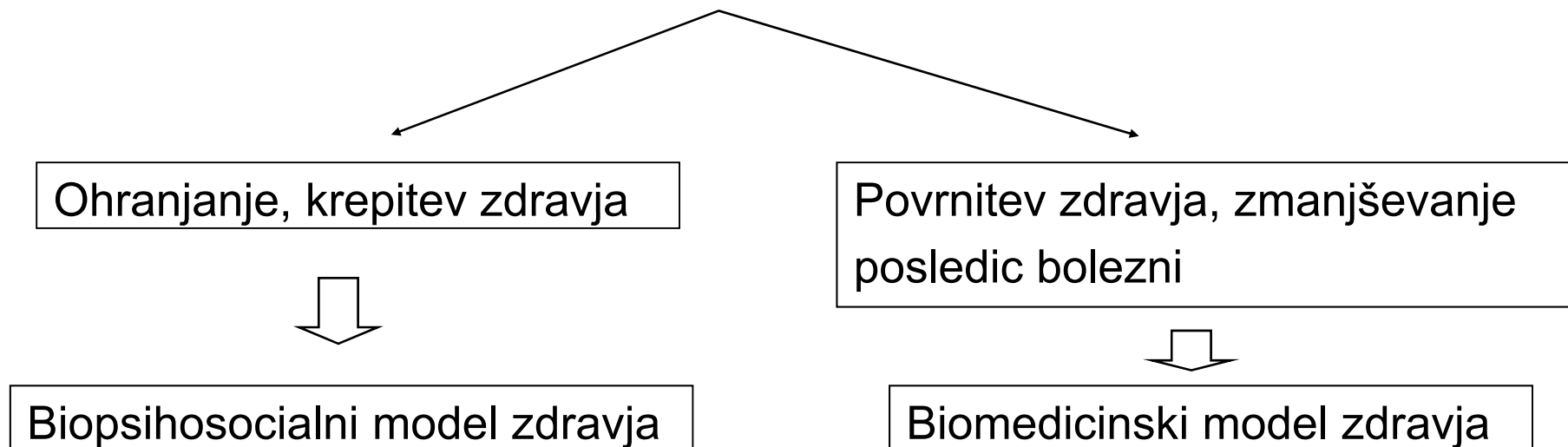

Galen
(130-201)

Zdravje

- Kaj je zdravje?

- zgodovina iskanja odgovora je zgodovina prevladovanja enega izmed dveh različnih pristopov k varovanju zdravja

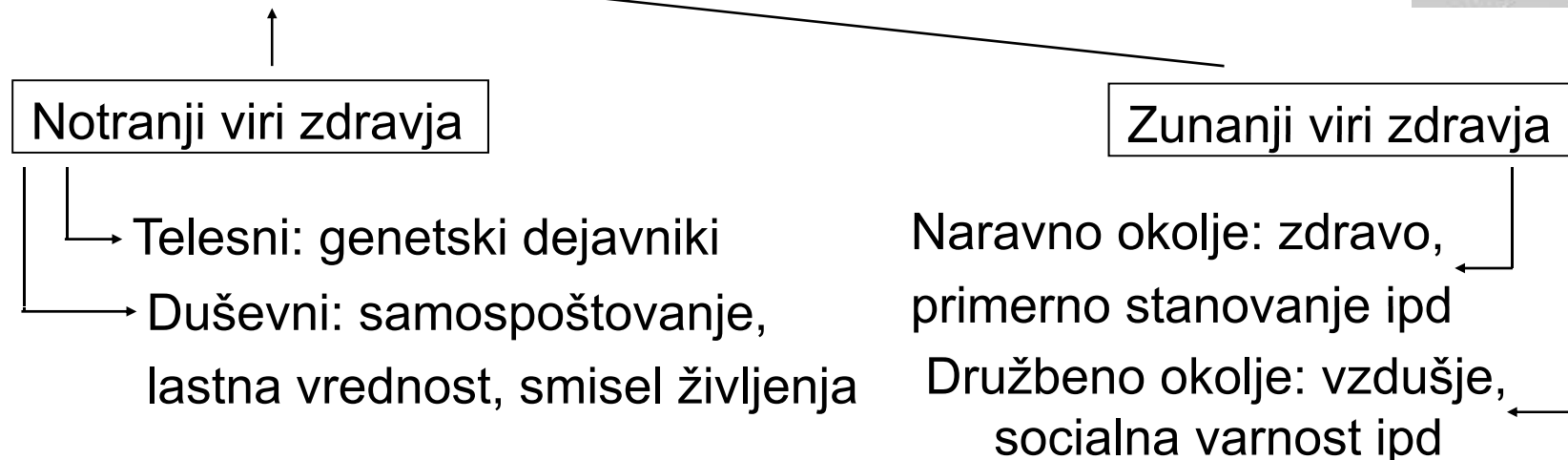
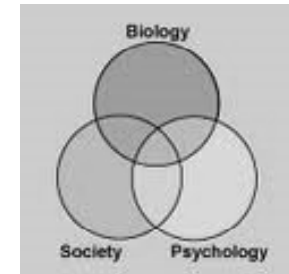
Biomedicinski model zdravja

- 16. stoletje:
 - človeško telo = stroj
 - zdravje = rezultat dobrega delovanja človeškega stroja
 - bolnik = pokvarjen stroj => popravimo => OK
 - fokus = bolezen
- Danes?

Biopsihosocialni model zdravja

- Zdrav posameznik se prilagaja svojemu naravnemu in družbenemu okolju in obvladuje njune zahteve, dokler se ne poruši njegovo telesno, duševno in zaznavno ravnotežje.
- Določa človeka celostno
- Fokus = zdravje
- Zdravstveno stanje

Zdravje po SZO

- SZO, 1948
- Zdravje ni samo odsotnost bolezni, temveč stanje popolnega fizičnega, mentalnega ter socialnega blagostanja.
 - “Health is a state of complete physical, mental and social well-being and not merely the absence of disease or infirmity.”

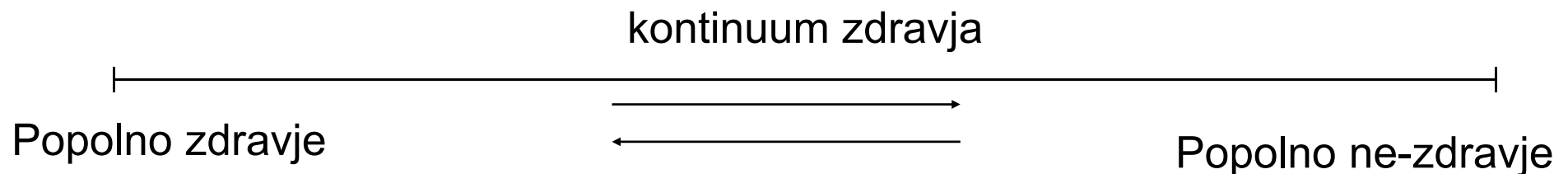
Preamble to the Constitution of the World Health Organization as adopted by the International Health Conference, New York, 19-22 June, 1946; signed on 22 July 1946 by the representatives of 61 States (Official Records of the World Health Organization, no. 2, p. 100) and entered into force on 7 April 1948. <http://www.who.int/about/definition/en/print.html>

Zdravje po SZO - kritika

1. O zdravju govori kot o stanju – statično
2. Zagovarja ideal, ki ga ni moč doseči
3. Tako opredeljeno stanje ni merljivo

Aaron Antonovsky zato predstavi zdravje z daljico

zmogljivost obvladovanja notranje nestabilnosti, naravno, družbeno okolje,
staranje organizma

Bolezen

- Kaj je bolezen?
 - Slovenski medicinski slovar: “Odstopanje od normalne zgradbe ali funkcije kateregakoli dela, organa ali sistema telesa, ki se kaže z značilnim nizom simptomov in znakov ter katerega etiologija, patologija in prognoza so lahko znane, ali pa ne.”
 - Biomedicinski, biopsihosocialni model?

Kaj določa zdravje ljudi?

Mesto na daljici ← Zapleteno vzajemno delovanje številnih okoliščin v notranjem in zunanem okolju

Obravnavamo v okviru biomedicinskega in biopsihosocialnega vidika

okoliščine, ki privedejo
do nastanka in razvoja bolezni

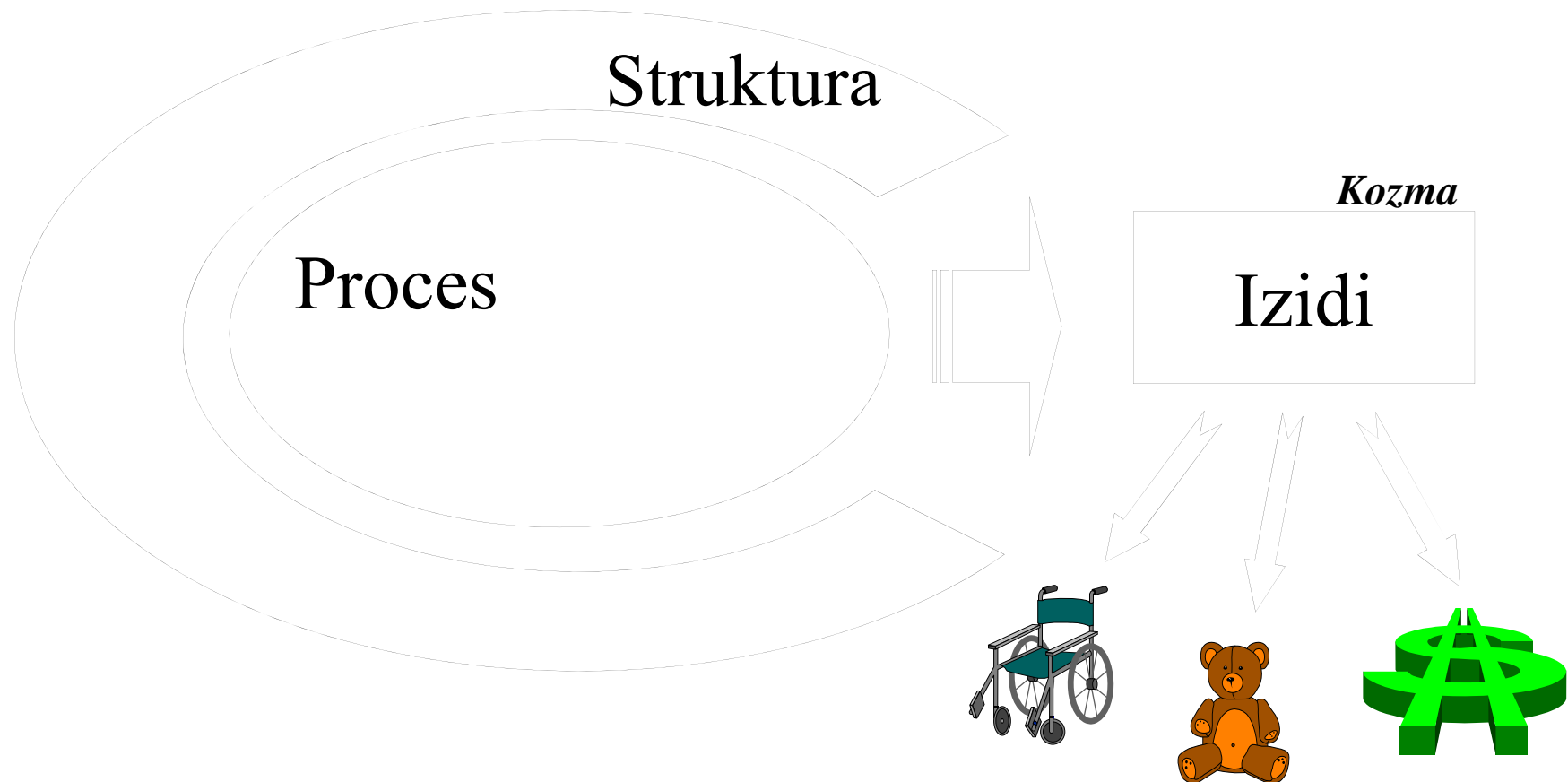
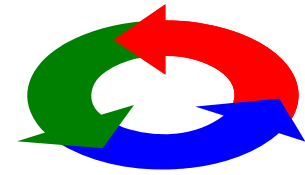
dejavniki tveganja
- a priori negativen prizvok

determinante zdravja
- ne sodimo vnaprej

Ljudje bodo zdravi

- 1950 - 1960: **Struktura** - "..., če zgradimo dovolj bolnišnic"
- 1970 - 1985: **Proces** - "..., če bomo imeli ustrezno zdravstveno politiko ter postopke"
- 1985 - danes: **Izidi** - "..., če vrednotimo ter intervencijsko vplivamo na rezultate zdravljenja"

Donabedianov model

Vrednotenje strukture in procesa

- Indikatorji = kazalci:
 - veljavni
 - zanesljivi
 - občutljivi
 - praktični za uporabo

Kazalci zdravstvenega stanja

- Viri:
 - Inštitut za varovanje zdravja: Zdravstveni statistični letopis
 - WHO: Zbirka "Health for all" database

Zdravstveni statistični letopis

- Inštitut za varovanje zdravja

1. Prebivalstvo
2. Vitalna statistika
3. Spremljanje gibanja nalezljivih bolezni
4. Zunajbolnišnično zdravstveno varstvo primarne ravni
5. Zdravstveno varstvo žensk
6. Zdravstveno varstvo otrok v starosti 0-6 let (v delu)
7. Zdravstveno varstvo šolskih otrok in mladine (v delu)
8. Dejavnost splošne medicine
9. Polivalentna patronažna dejavnost
10. Spremljanje zdravstvenega stanja delavcev
11. Zobozdravstvena dejavnost
12. Ambulantno specialistična dejavnost
13. Bolnišnična dejavnost
13 a. Bolnišnične obravnave zaradi bolezni
13 b. Bolnišnične obravnave zaradi poškodb in zastrupitev
14. Rehabilitacija
15. Laboratorijska dejavnost
16. Lekarniška dejavnost
17. Organizacija zdravstvene dejavnosti
18. Zdravstvene šole
19. Zdravstveno varstvo uporabnikov prepovedanih drog
20. Zdravstvena vzgoja
21. Transfuzijska dejavnost
22. Prezgodnja umrljivost

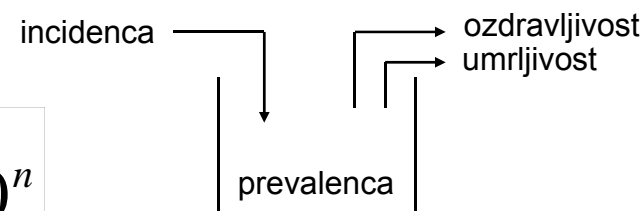

Zbirka “Health for All”

- Health for All database (HFA-DB), Copenhagen, WHO Regional Office for Europe
 - centralna zbirka podatkov primerljive zdravstvene statistike evropske regije
 - pričetek sredi 1980, časovne vrste od 1970
 - <http://data.euro.who.int/hfad/>
 - vključuje:
 - Okoli 600 indikatorjev za 52 držav
 - Indikatorji razdeljeni na 8 poglavij:
 - Demografski in socialno-ekonomski indikatorji (Demographic and socio-economic indicators)
 - Indikatorji umrljivosti (Mortality-based indicators)
 - Obolevnost/odpusti iz bolnišnic (Morbidity, disability and hospital discharges)
 - Indikatorji življenjskih navad (Live styles)
 - Okolje (Environment)
 - Zmogljivosti zdravstvenega varstva (Health care resources)
 - Koriščenje zdravstvenega varstva (Health care utilization and expenditure)
 - Zdravje mater in otrok (Maternal and child health)
- Grafikoni - primerjava kazalnikov med SLO in EU, 1998 do 2008

Razširjenost (prevalenca) in pojavnost (incidenca)

$$\text{stopnja} = \frac{\text{št. primerov (problem)}}{\text{celotna ogrožena populacija}} * 10^n$$

$$\text{razširjenost} = \frac{\text{št. vseh primerov (trenutek)}}{\text{št. vseh ogroženih (trenutek)}} * 10^n$$

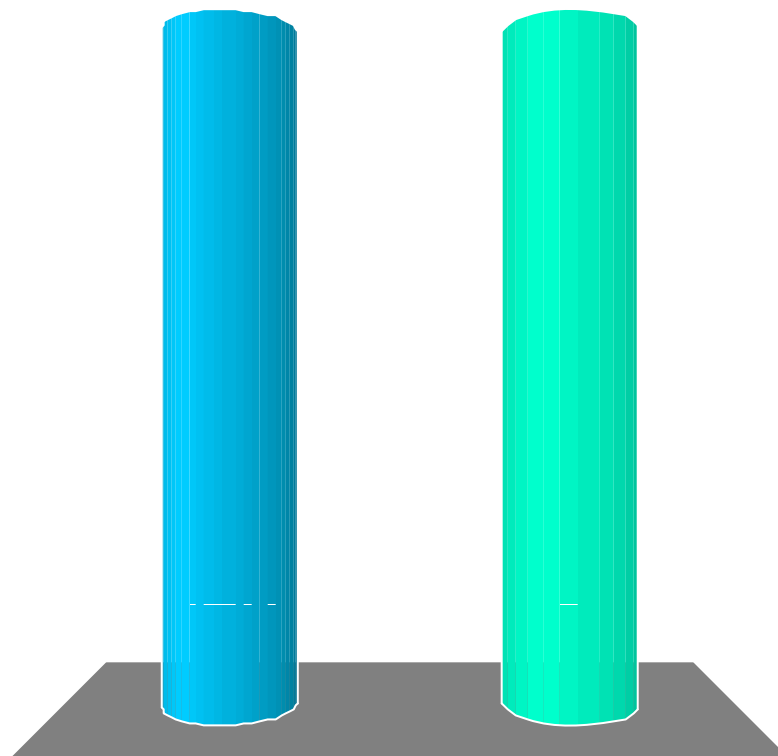
$$\text{pojavnost} = \frac{\text{št. novih primerov (obdobje)}}{\text{št. vseh ogroženih (obdobje)}} * 10^n$$

Potek

- Pregled zgolj določenih kazalnikov v vsakem izmed 8 poglavij
- Kviz:
 - razporeditev v skupine
 - predstavljen kazalnik
 - 4 možnosti (nanašajo na trend v obdobju 1998-2008):
 - raste, višji od EU
 - raste, nižji od EU
 - pada, višji od EU
 - pada, nižji od EU
 - izbira
 - graf
 - razprava

Izberite ekipo.

1. **Ženske**
2. **Moški**

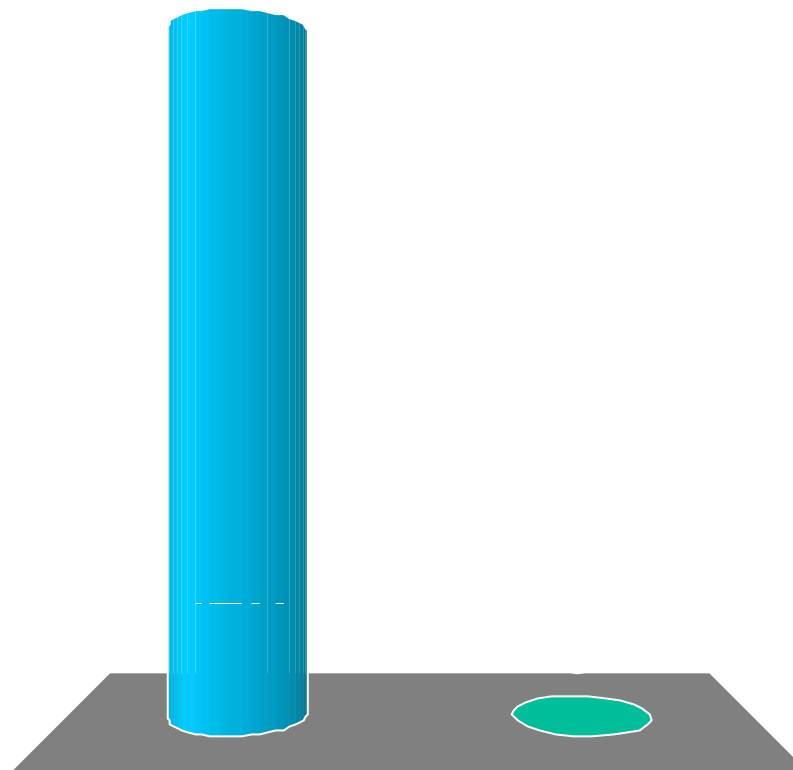

Demografski in socialnoekonomski indikatorji

- Indikatorji:
 - število prebivalcev
 - živorojeni na 1000 prebivalcev
 - % prebivalcev starih od 0 - 14 let
 - % prebivalcev starih 65 in več let
 - stopnja umrljivosti na 1000 prebivalcev

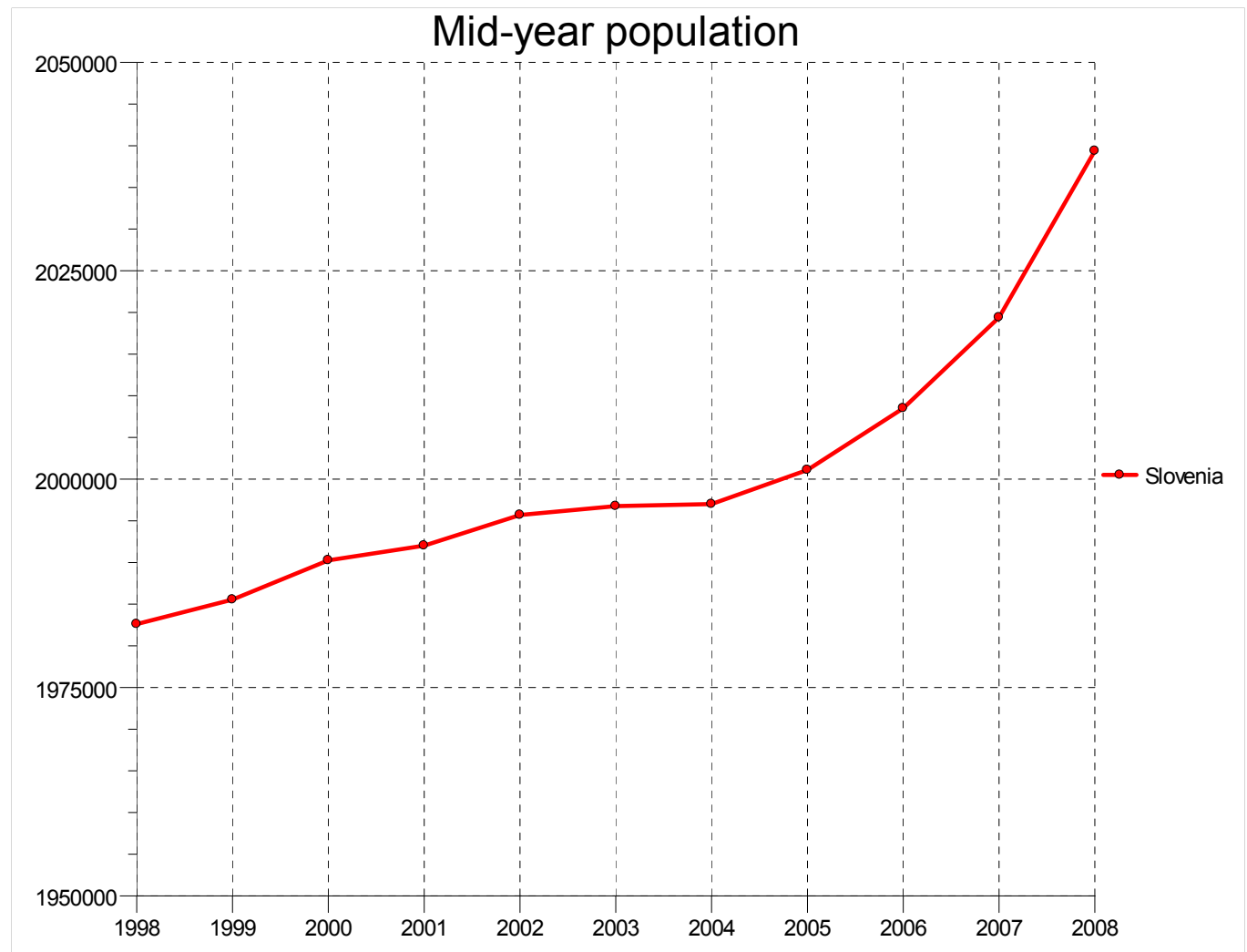
Število prebivalcev v Sloveniji

- ✓ 1. Raste
- 2. Pada

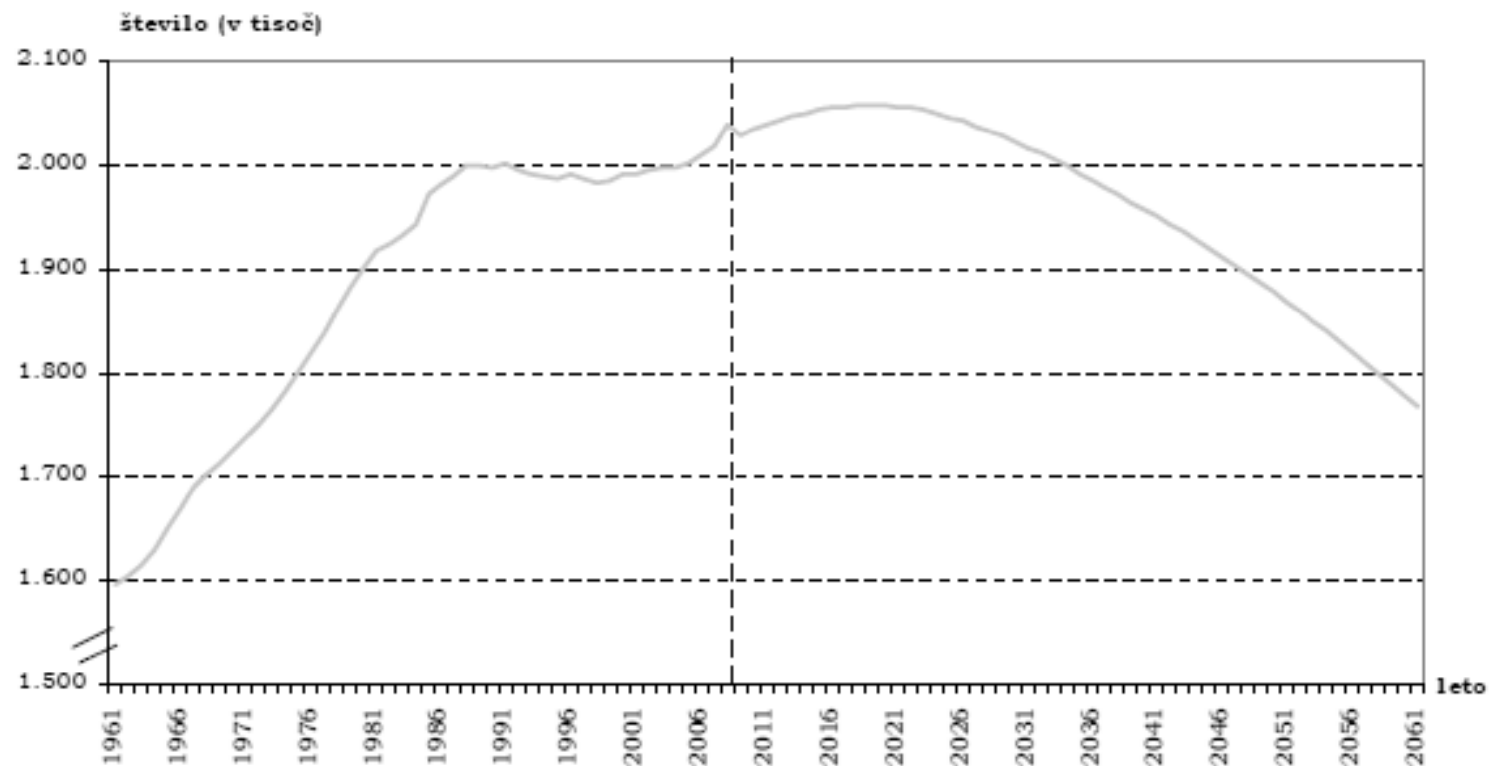
Demografski in socialnoekonomski indikatorji

- število prebivalcev
- v zadnjih 50 letih poraslo za pol milijona
- ↑ števila rojstev
- ↑ priselitev:
 - v 2007 85% tujcev
 - med državljani RS selitveni prirast -
- svetla prihodnost?

Demografski in socialnoekonomski indikatorji

- projekcija števila prebivalcev
- resna demografska kriza

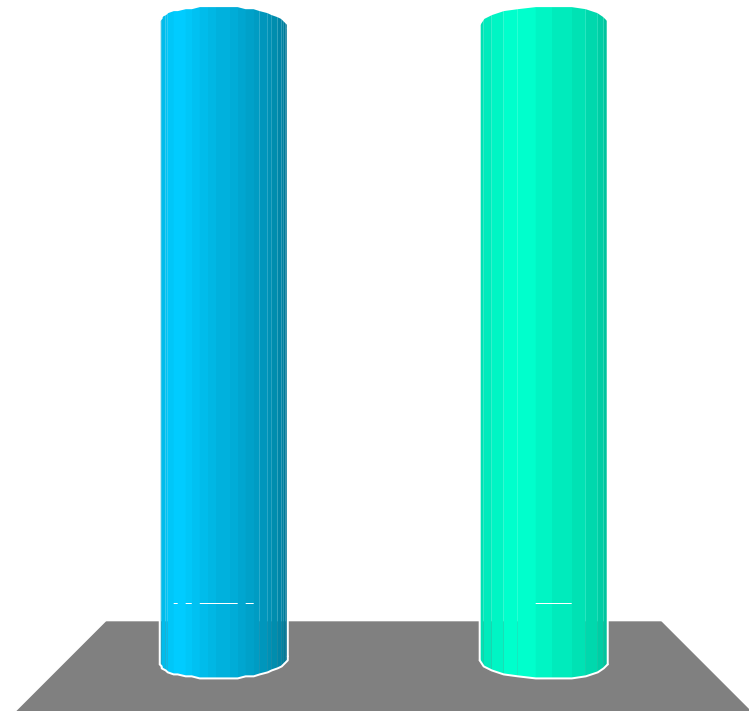

Vir: Statistični urad RS, Eurostat

Živorojeni na 1000 prebivalcev

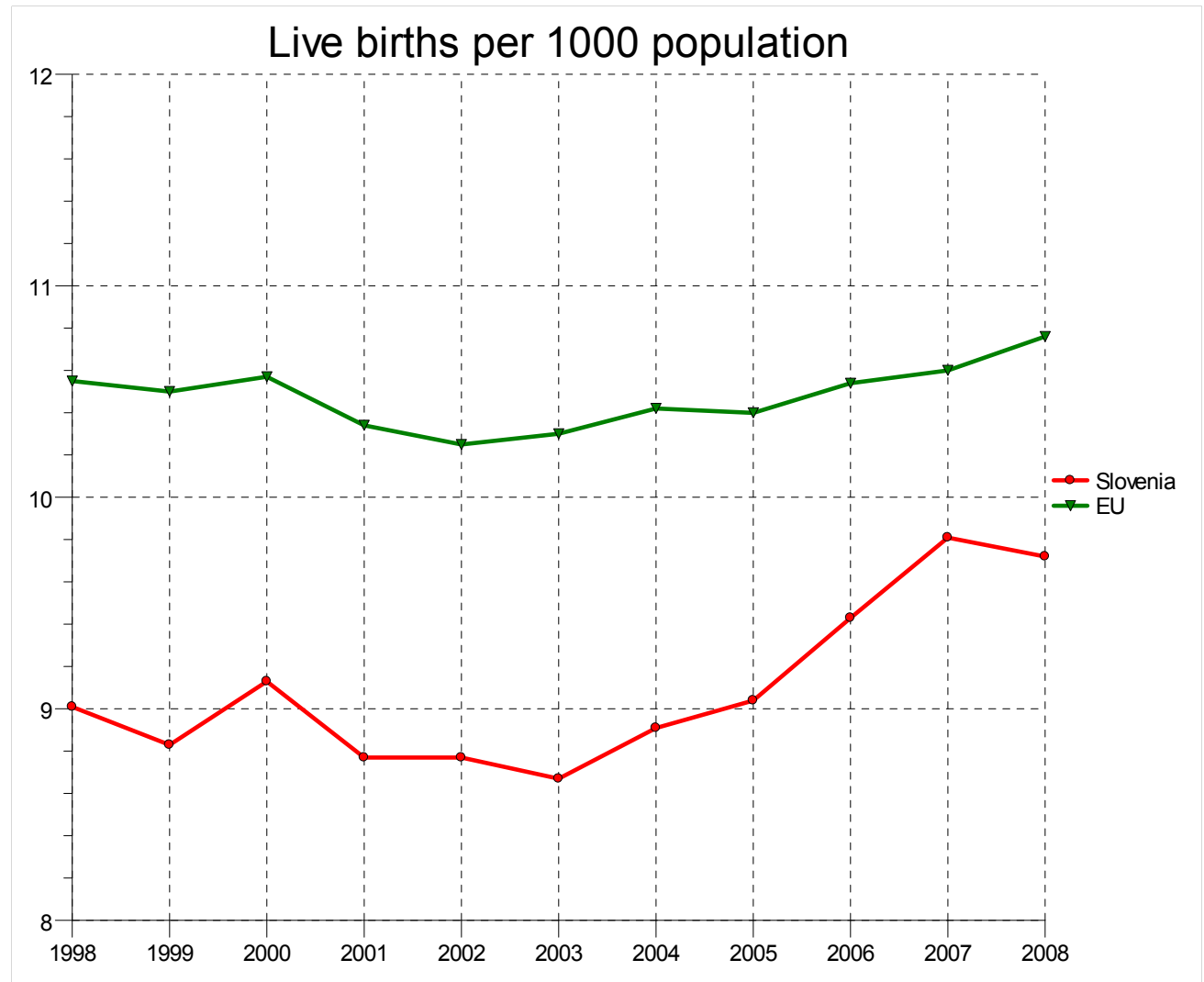
1. Več od EU

✓ 2. Manj od EU

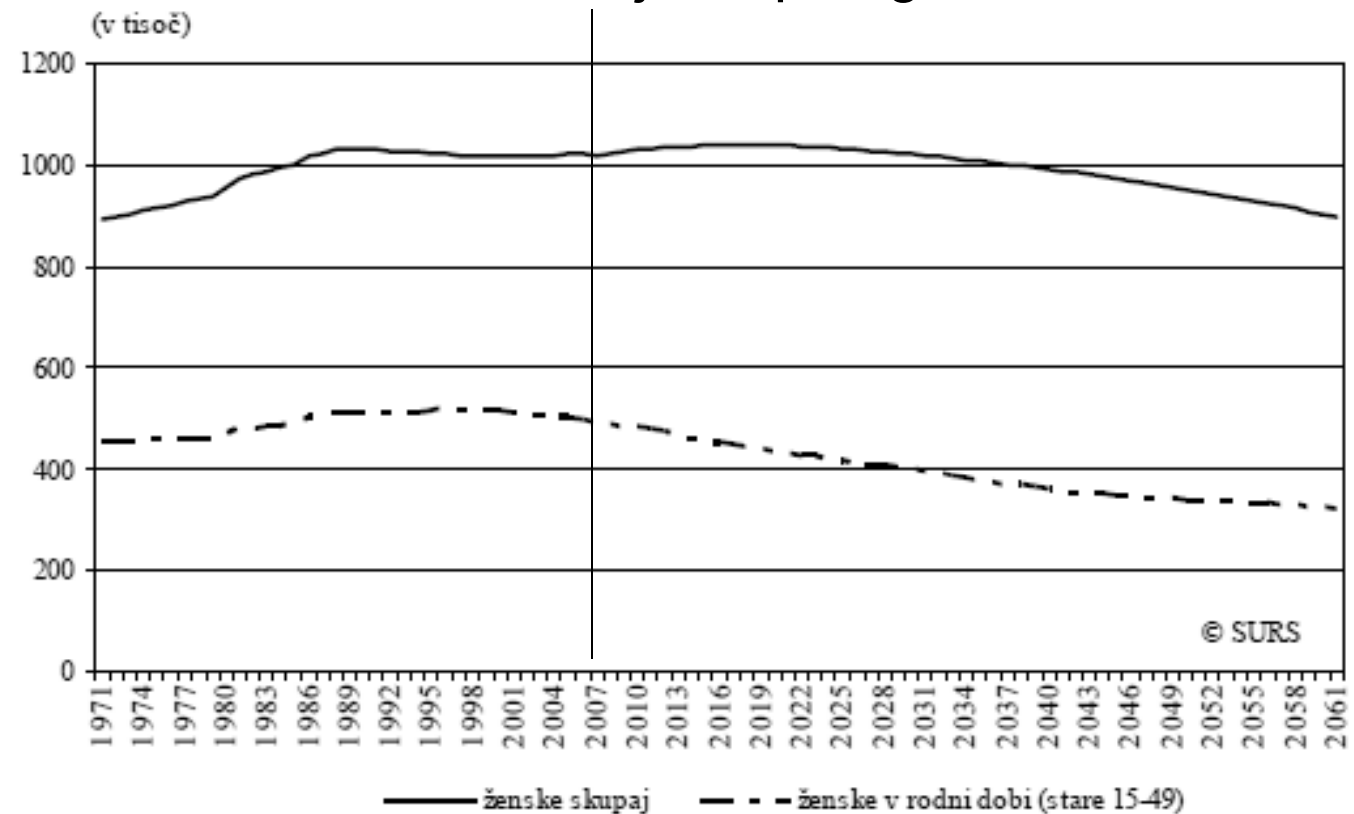
Demografski in socialnoekonomski indikatorji

- živorojeni na 1000 prebivalcev
- 2006: število rojenih preseže število umrlih
- prazno upanje?

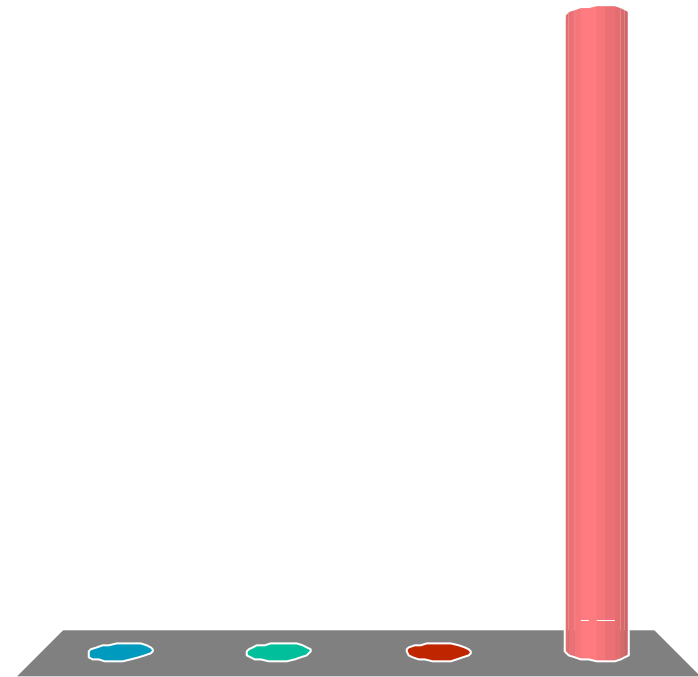
Demografski in socialnoekonomski indikatorji

- projekcija števila žensk v rodni dobi
- upada delež žensk v rodni dobi in njihovo število
- narašča povprečna starost matere ob rojstvu prvega otroka

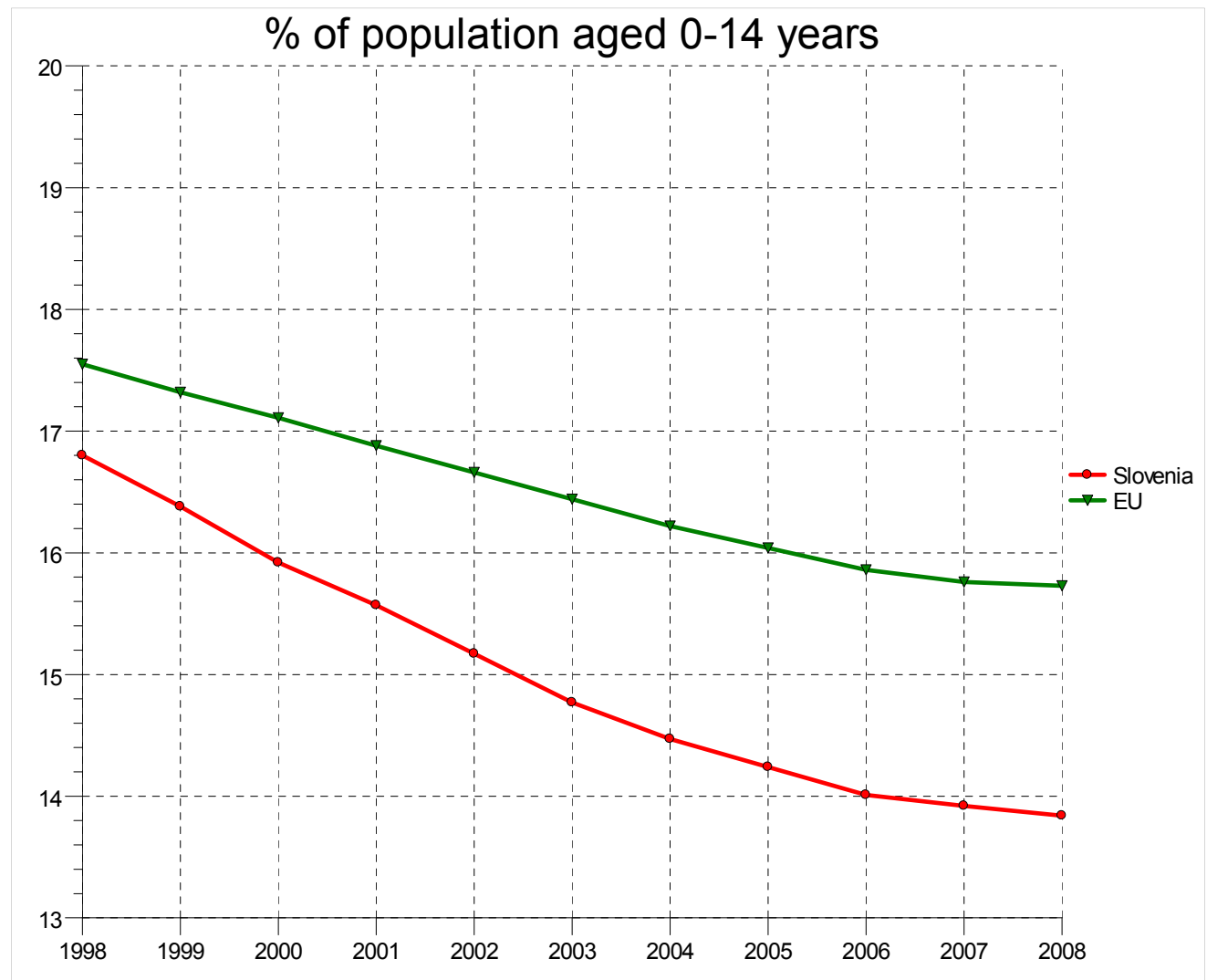
% prebivalcev starih od 0 - 14 let

1. Raste, višji od EU
2. Raste, nižji od EU
3. Pada, višji od EU
- ✓ 4. Pada, nižji od EU

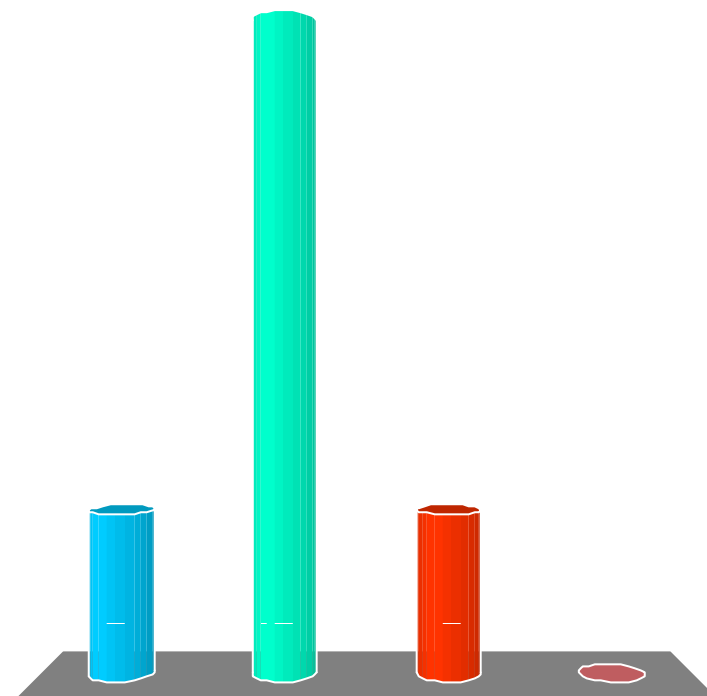
Demografski in socialnoekonomski indikatorji

- % prebivalcev starih od 0 - 14 let

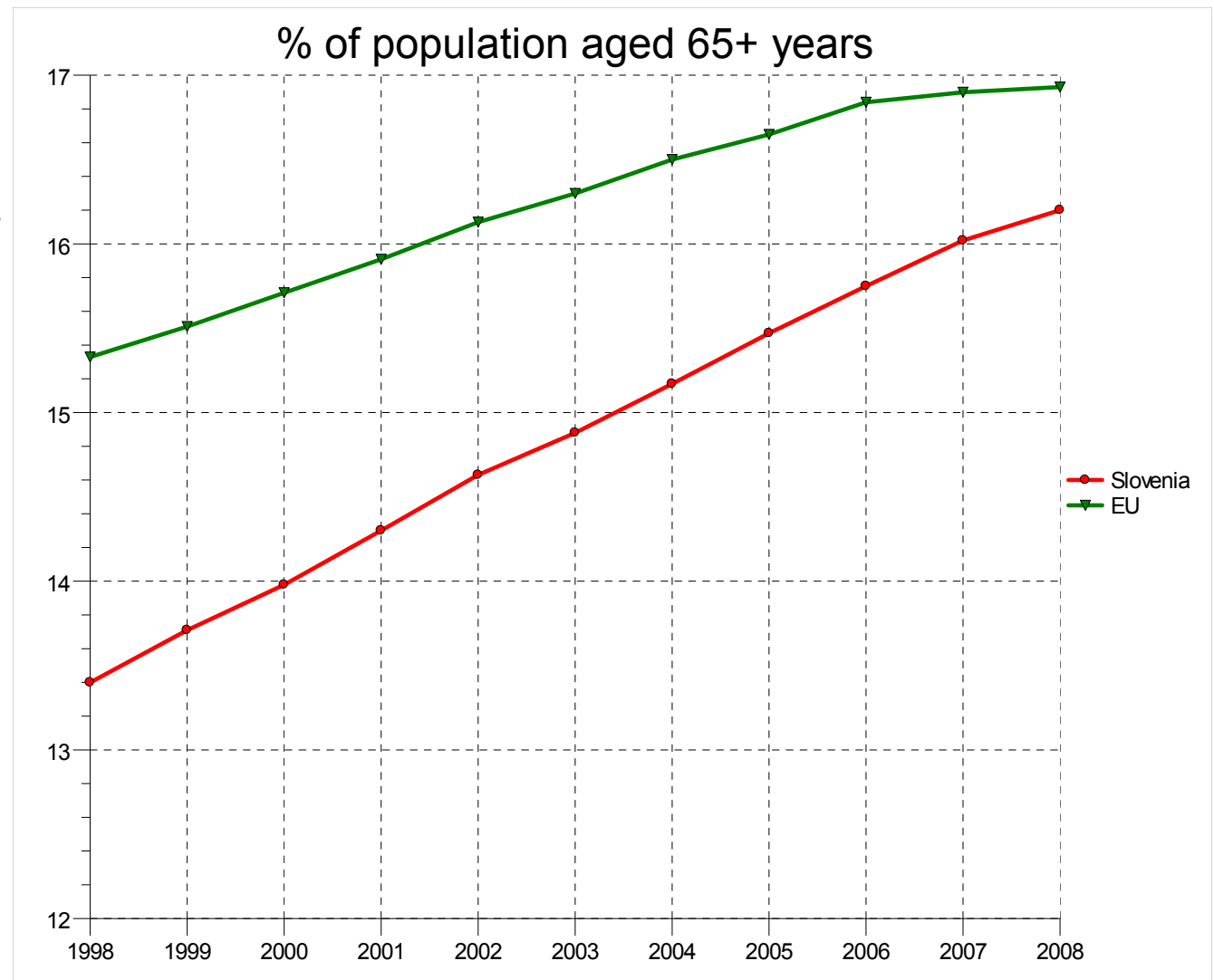
% prebivalcev starih 65 in več let

1. Raste, višji od EU
- ✓ 2. Raste, nižji od EU
3. Pada, višji od EU
4. Pada, nižji od EU

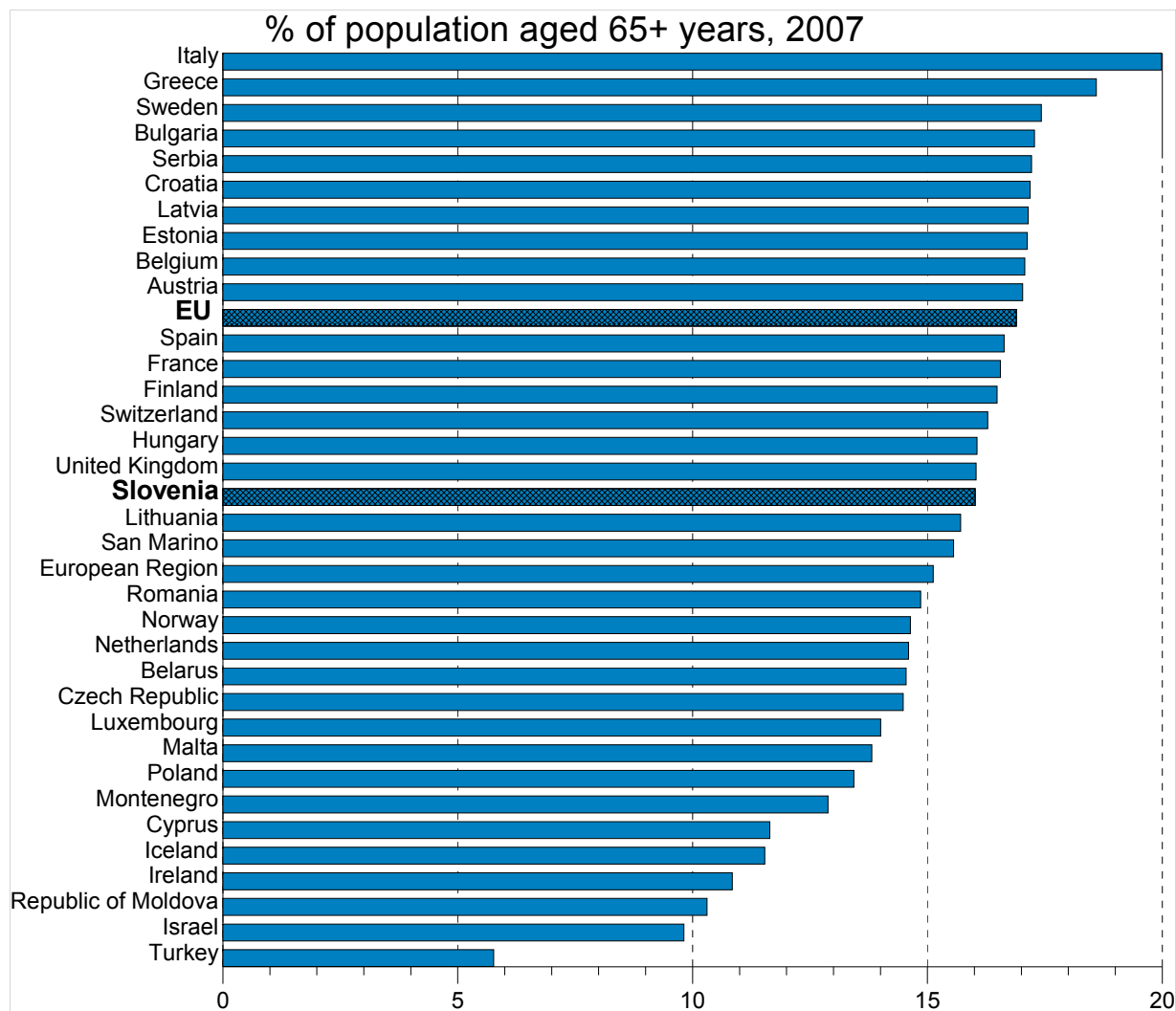
Demografski in socialnoekonomski indikatorji

- % prebivalcev starih 65 in več let
- projekcije:
 - 2060: 33% preb. 65+
- staranje zajema vse države EU

Demografski in socialnoekonomski indikatorji

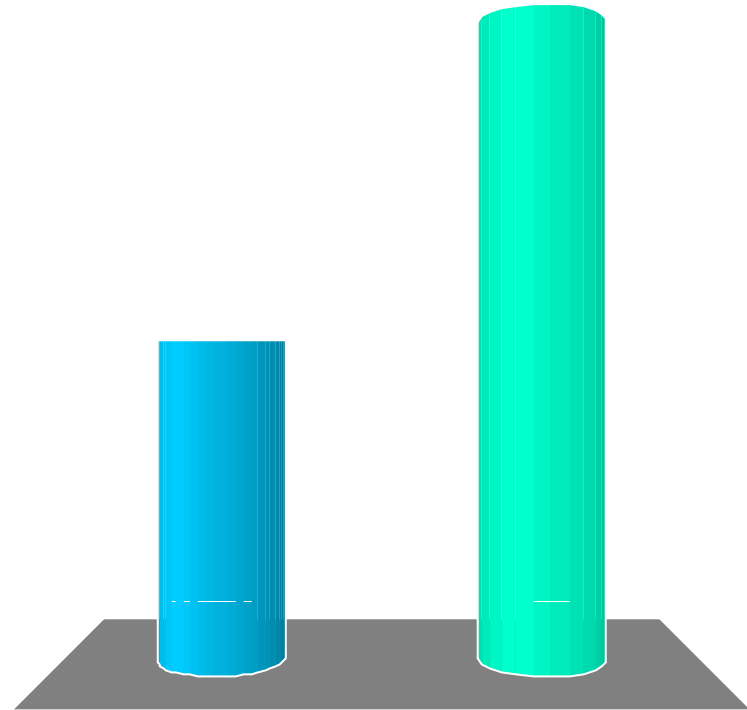
- % prebivalcev starih 65 in več let v letu 2007

Stopnja umrljivosti na 1000 prebivalcev

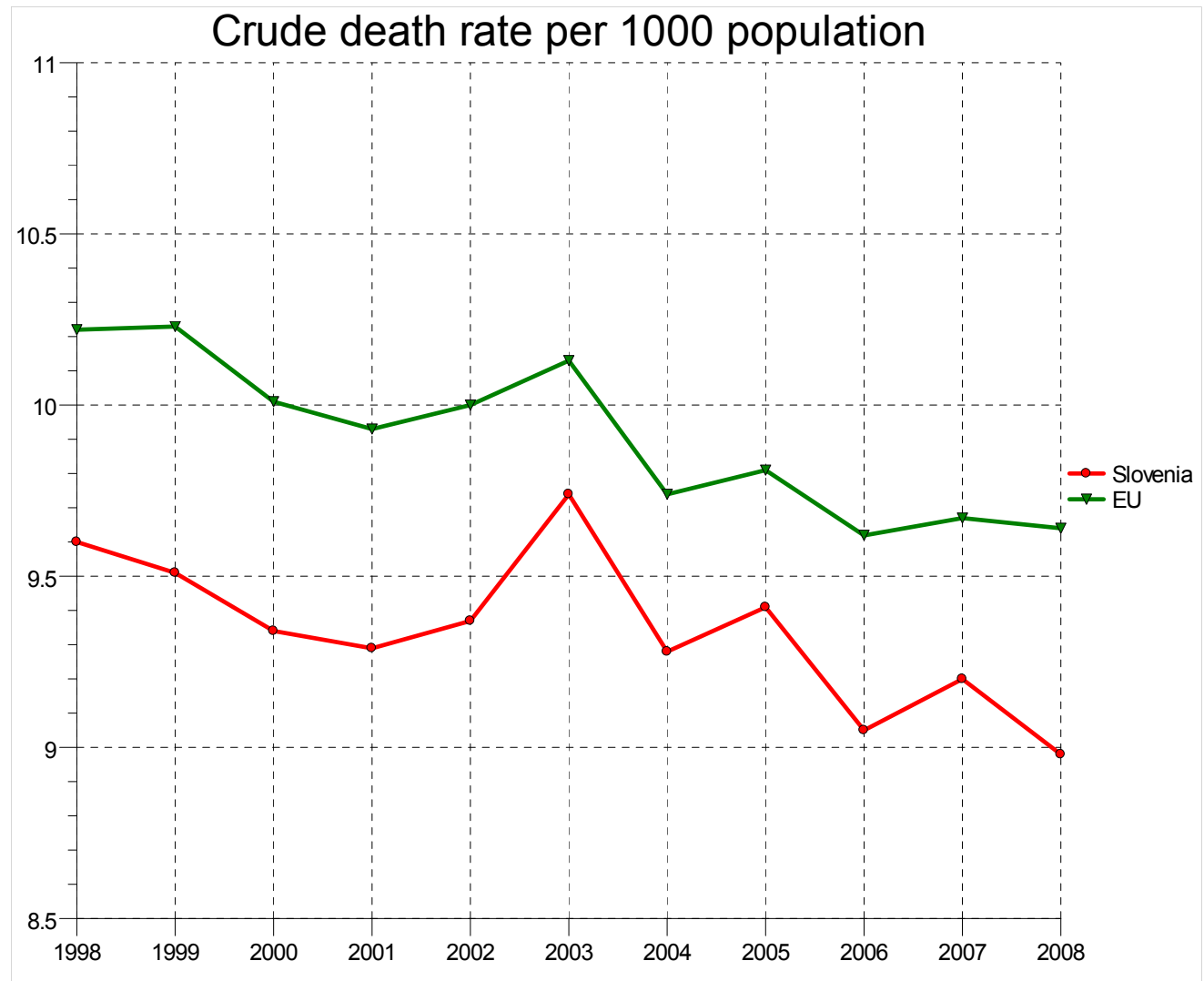
1. **Več od EU**

✓ 2. **Manj od EU**

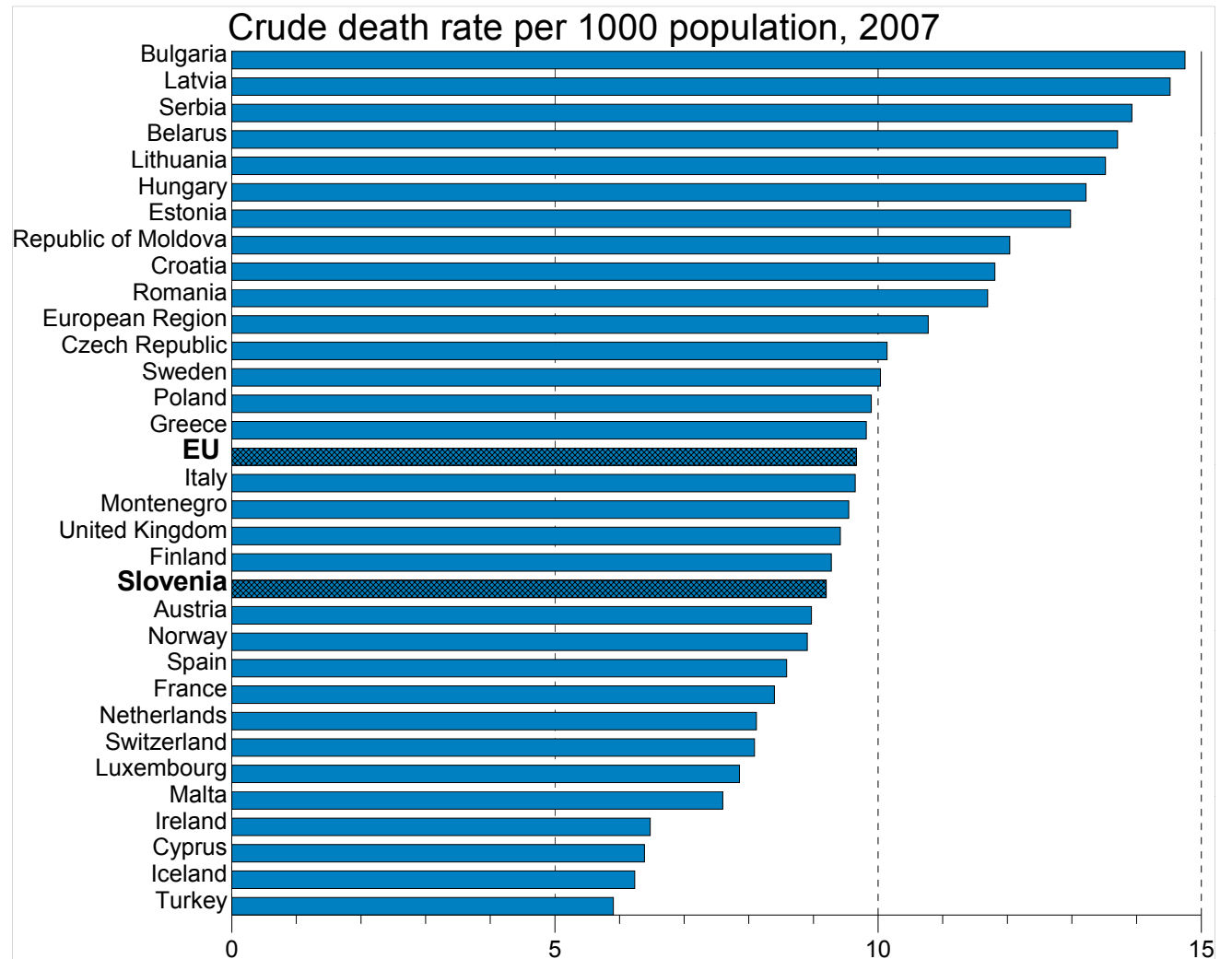
Demografski in socialnoekonomski indikatorji

- stopnja umrljivosti na 1000 prebivalcev
- 2006 najnižje število umrlih po 1979

Demografski in socialnoekonomski indikatorji

- stopnja umrljivosti na 1000 prebivalcev v letu 2007

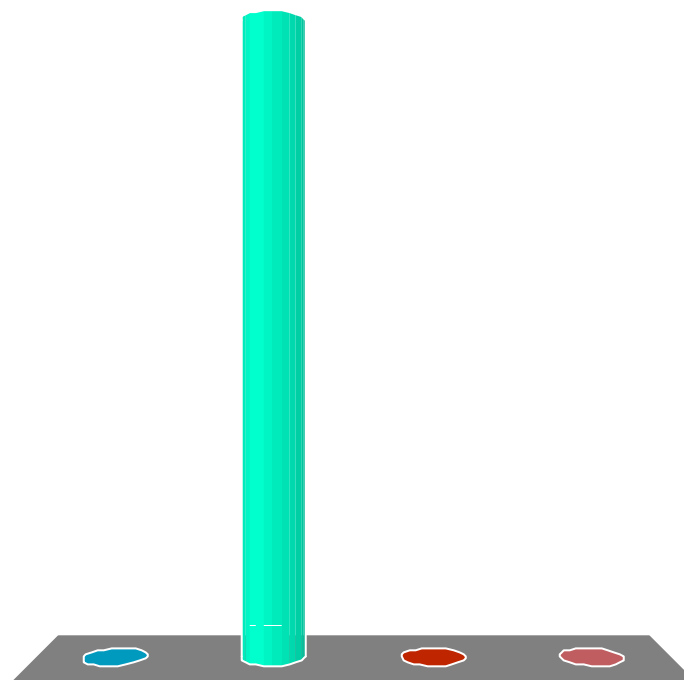

Indikatorji umrljivosti

- Indikatorji:
 - pričakovano trajanje življenja ob rojstvu (moški ⇔ ženske)
 - umrljivost dojenčkov, na 1000 živorojenih otrok
 - maternalna umrljivost, vsi vzroki, na 100 000 živorojenih otrok
 - SU, bolezni srca in ožilja, vsi /100 000
 - SU, rak, vsi /100 000
 - SU, poškodbe in zastrupitve, vsi /100 000
 - SU, prometne nezgode z motornimi vozili, vsi /100 000
 - SU, samomori, vsi /100 000

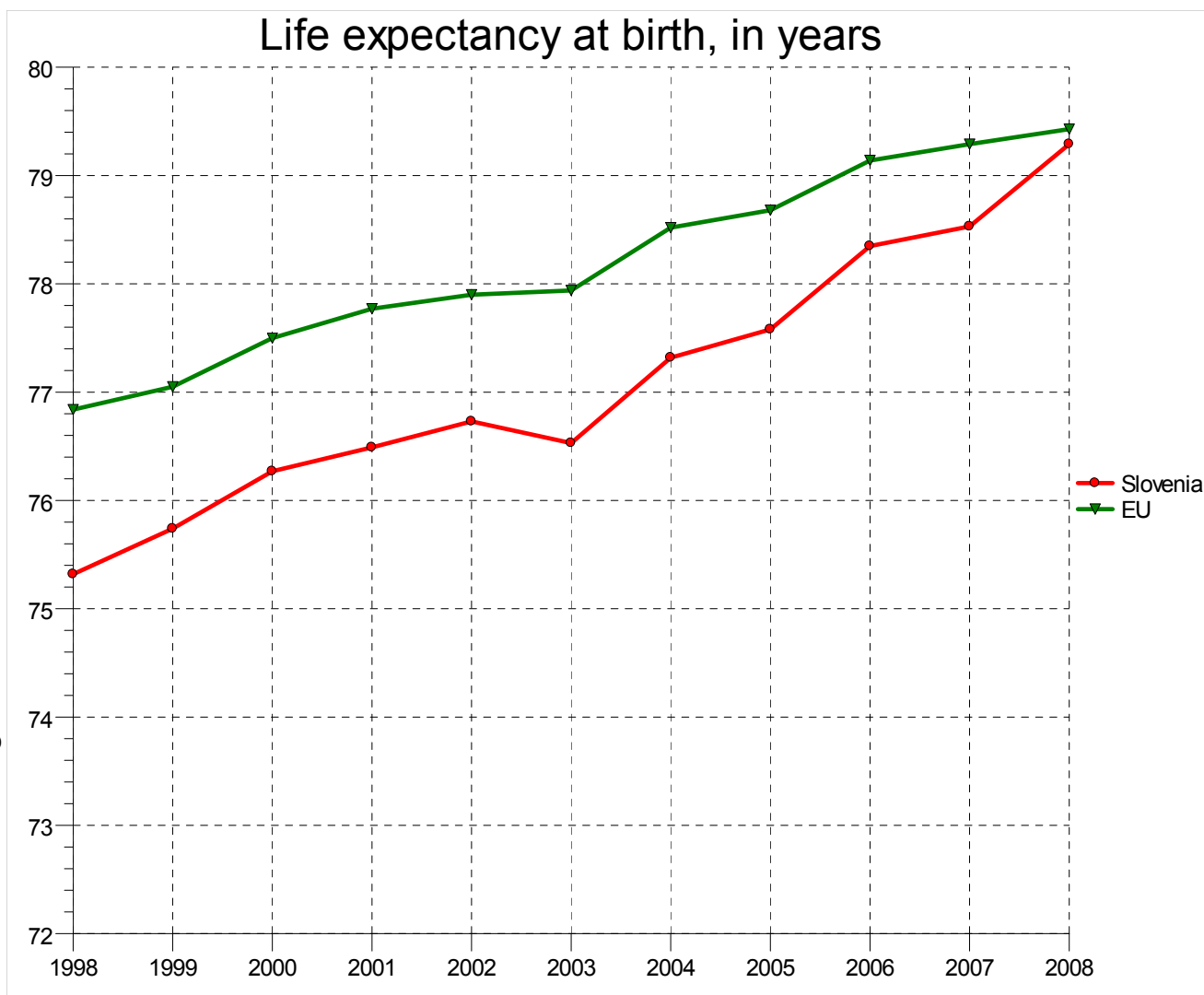
Pričakovano trajanje življenja ob rojstvu

1. **Raste, višji od EU**
- ✓ 2. **Raste, nižji od EU**
3. **Pada, višji od EU**
4. **Pada, nižji od EU**

Indikatorji umrljivosti

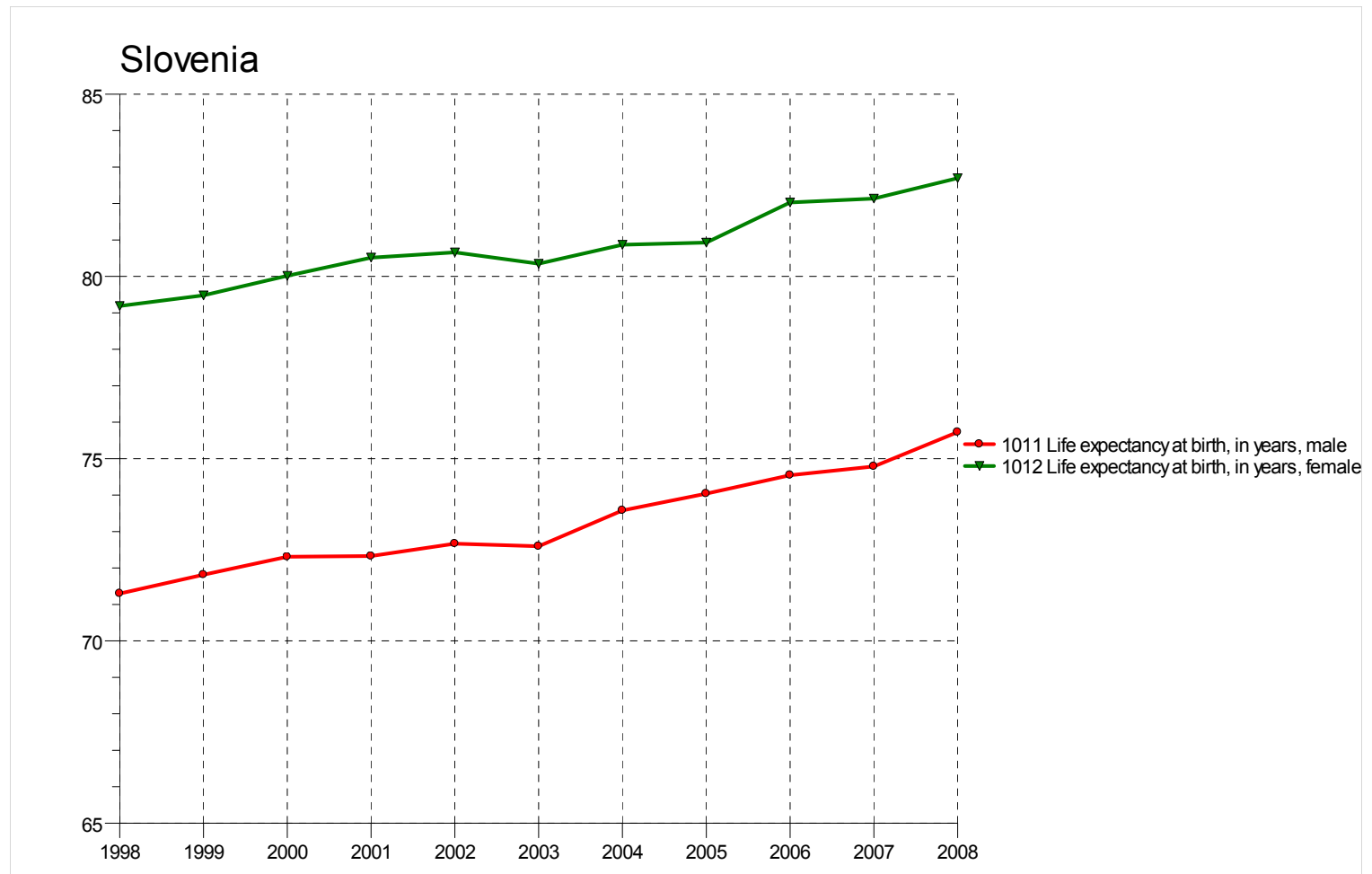
- pričakovano trajanje življenja ob rojstvu
- 2007 umrli:
 - moški 69,1 leta
 - ženske 78,2 leta
- v zadnjih 50 letih se je povprečna starost umrlega moškega dvignila za 12 let, ženske pa 15 let
- prezgodnja umrljivost <65 let v zadnjih 50 letih:
 - moški 49,1% => 33,0%
 - ženske 36,2% => 13,7%

Indikatorji umrljivosti

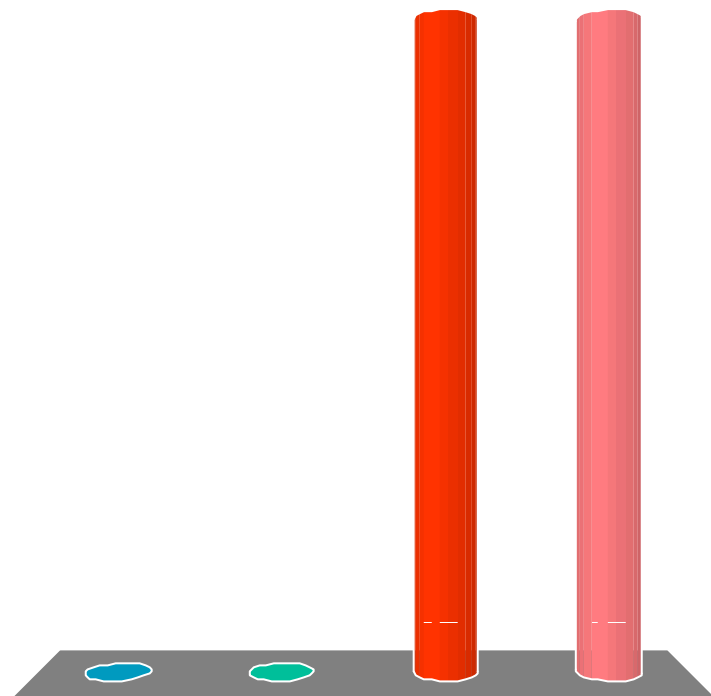
- pričakovano trajanje življenja ob rojstvu – primerjava moški ↔ ženske

moški: 71,3 => 75,7
ženske 79,2 => 82,7

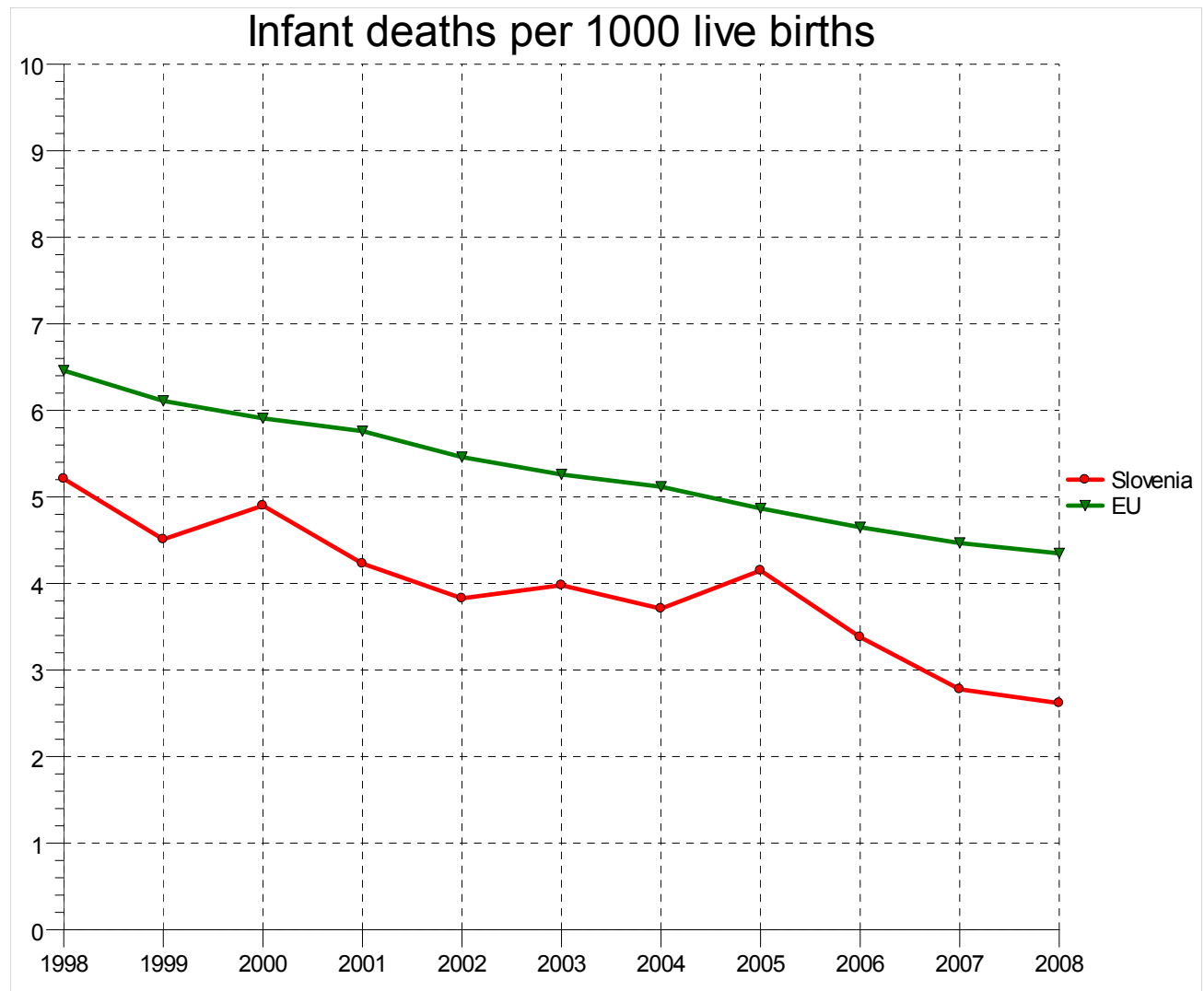
Umrljivost dojenčkov, na 1000 živorojenih otrok

1. **Raste, višji od EU**
2. **Raste, nižji od EU**
3. **Pada, višji od EU**
- ✓ 4. **Pada, nižji od EU**

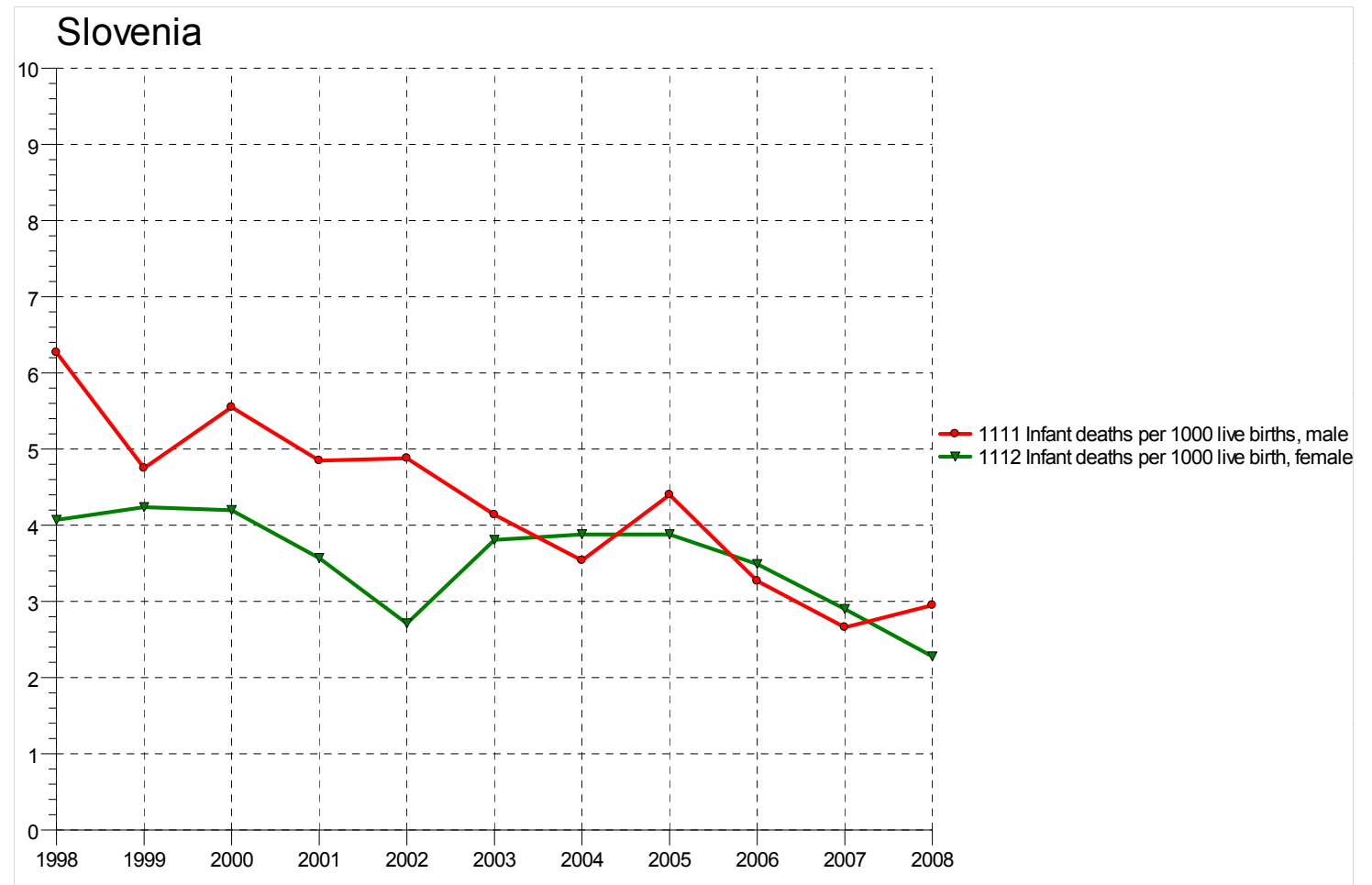
Indikatorji umrljivosti

- umrljivost dojenčkov, na 1000 živorojenih otrok
- ↓ zaradi napredka medicine in izboljšane zdravstvene varstva nosečnic
- pred 50 leti na 1000 živorojenih otrok umrlo 42,4 živorojenih otrok

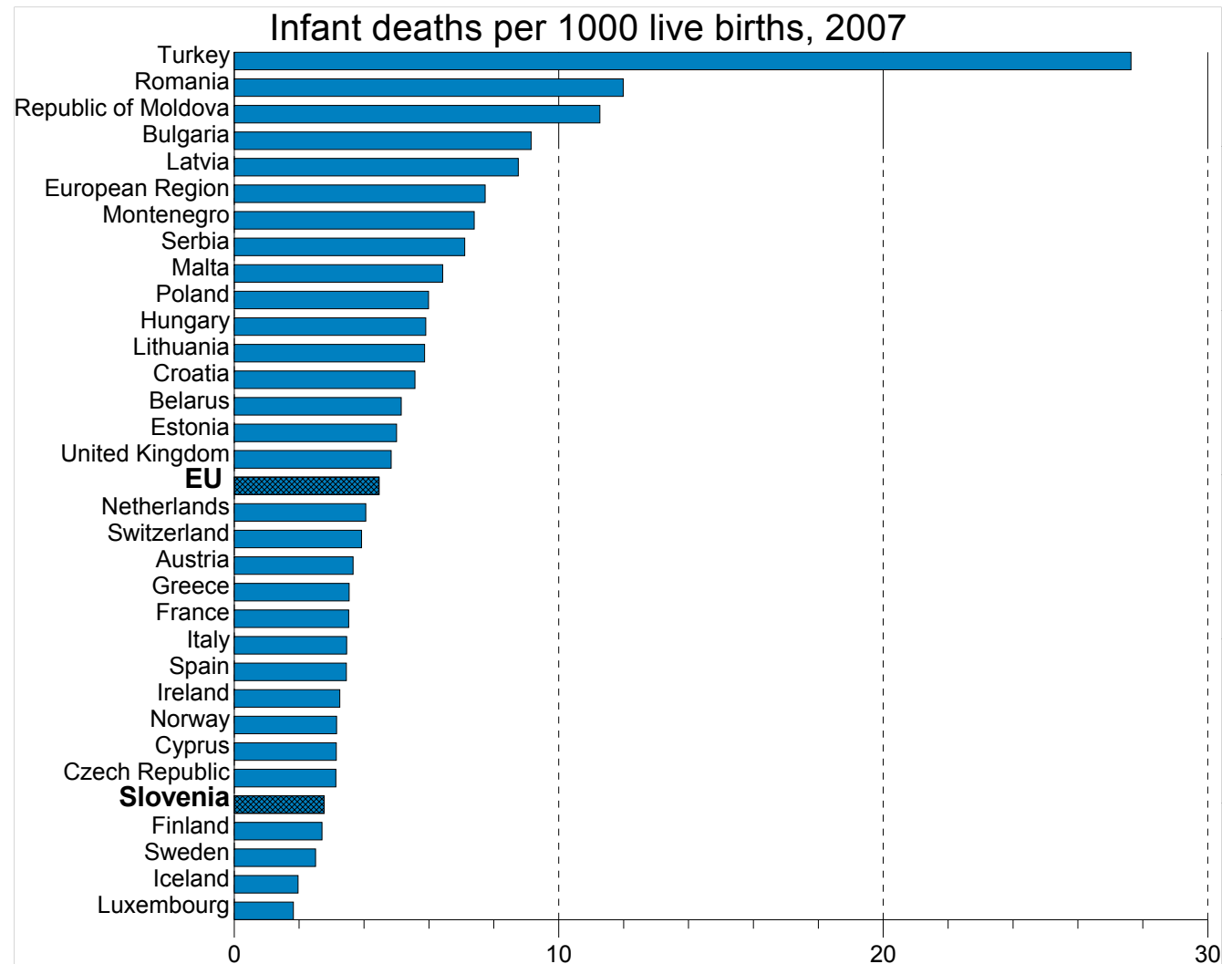
Indikatorji umrljivosti

- umrljivost dojenčkov, na 1000 živorojenih otrok – primerjava moški ⇔ ženske približno enako

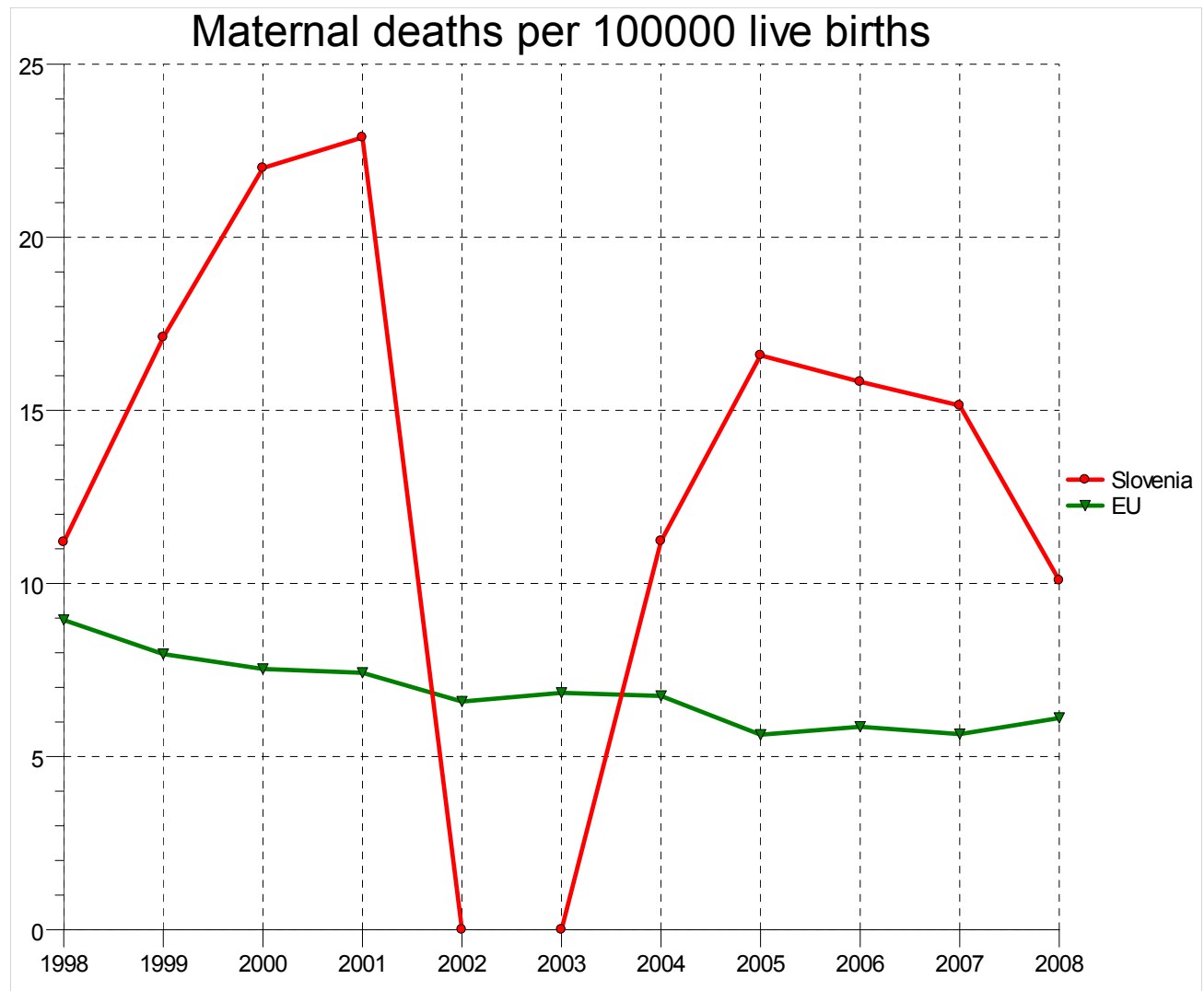
Indikatorji umrljivosti

- umrljivost dojenčkov, na 1000 živorojenih otrok v letu 2007

Indikatorji umrljivosti

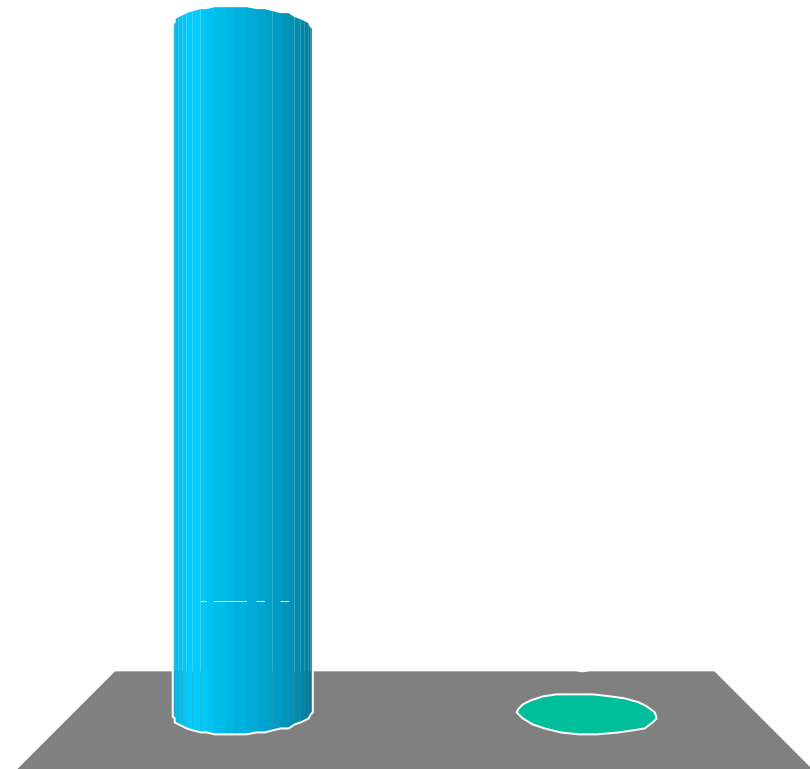
- maternalna umrljivost, vsi vzroki, na 100 000 živorojenih otrok
- vzroki?
 - duševne bolezni (nosečnost, PPD)
 - krvavitve
 - kronična in maligna obolenja
 - hipertenzija v nosečnosti

SU, bolezni srca in ožilja, vsi /100 000

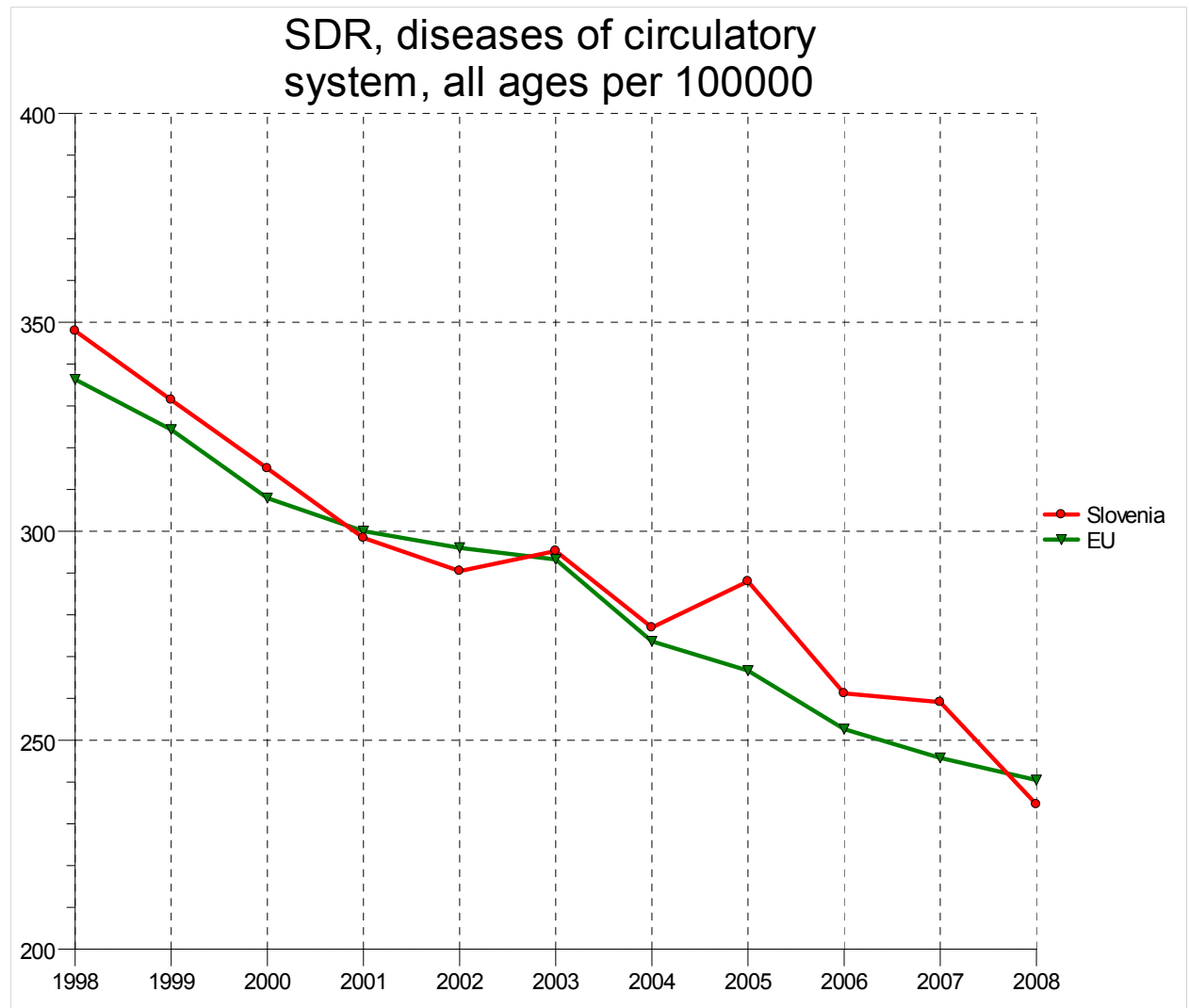
1. Raste

✓ 2. Pada

Indikatorji umrljivosti

- SU, bolezni srca in ožilja, vsi /100 000
- najpogostejši vzrok smrti (40,9% vseh smrti)
- ↓ zaradi zgodnejšega odkrivanja in učinkovitejšega zdravljenja

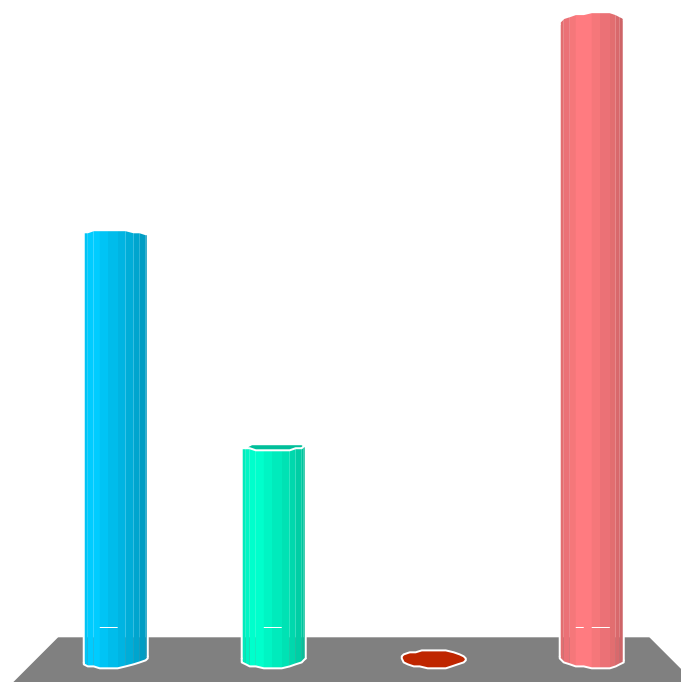
SU, rak, vsi /100 000

1. Raste, višji od EU

2. Raste, nižji od EU

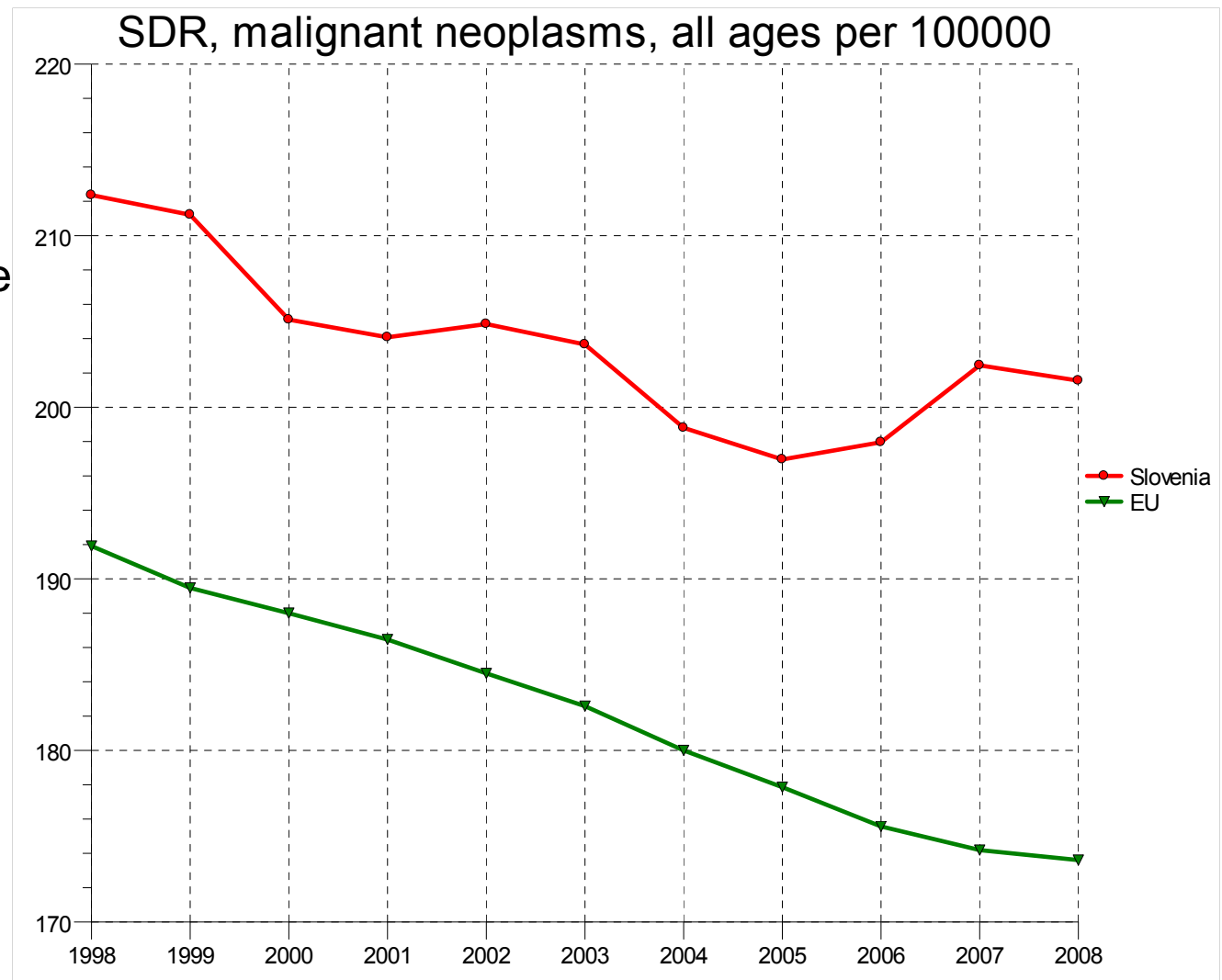
✓ 3. Pada, višji od EU

4. Pada, nižji od EU

Indikatorji umrljivosti

- SU, rak, vsi /100 000
- incidenca raka ↑
- zakaj umrljivost pada?
- zgodnje odkrivanje in uspešnejše zdravljenje

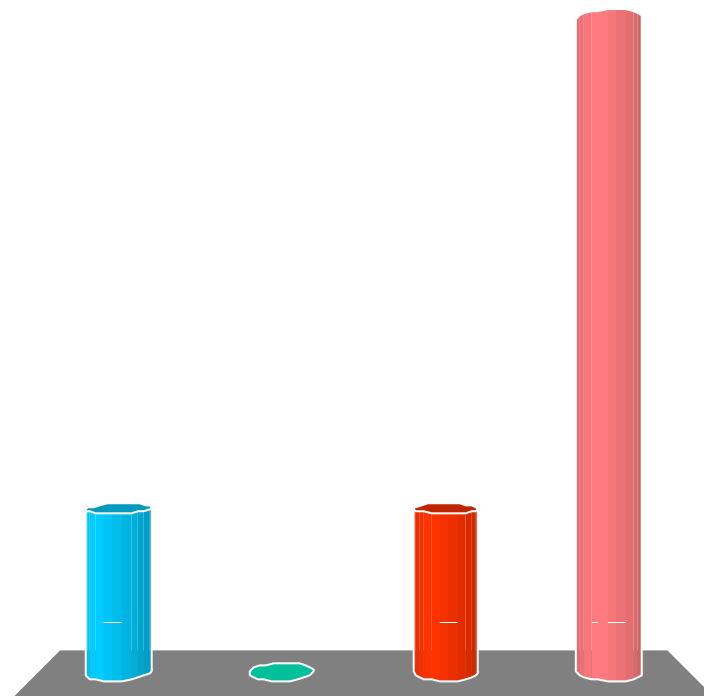
SU, poškodbe in zastrupitve, vsi /100 000

1. Raste, višji od EU

2. Raste, nižji od EU

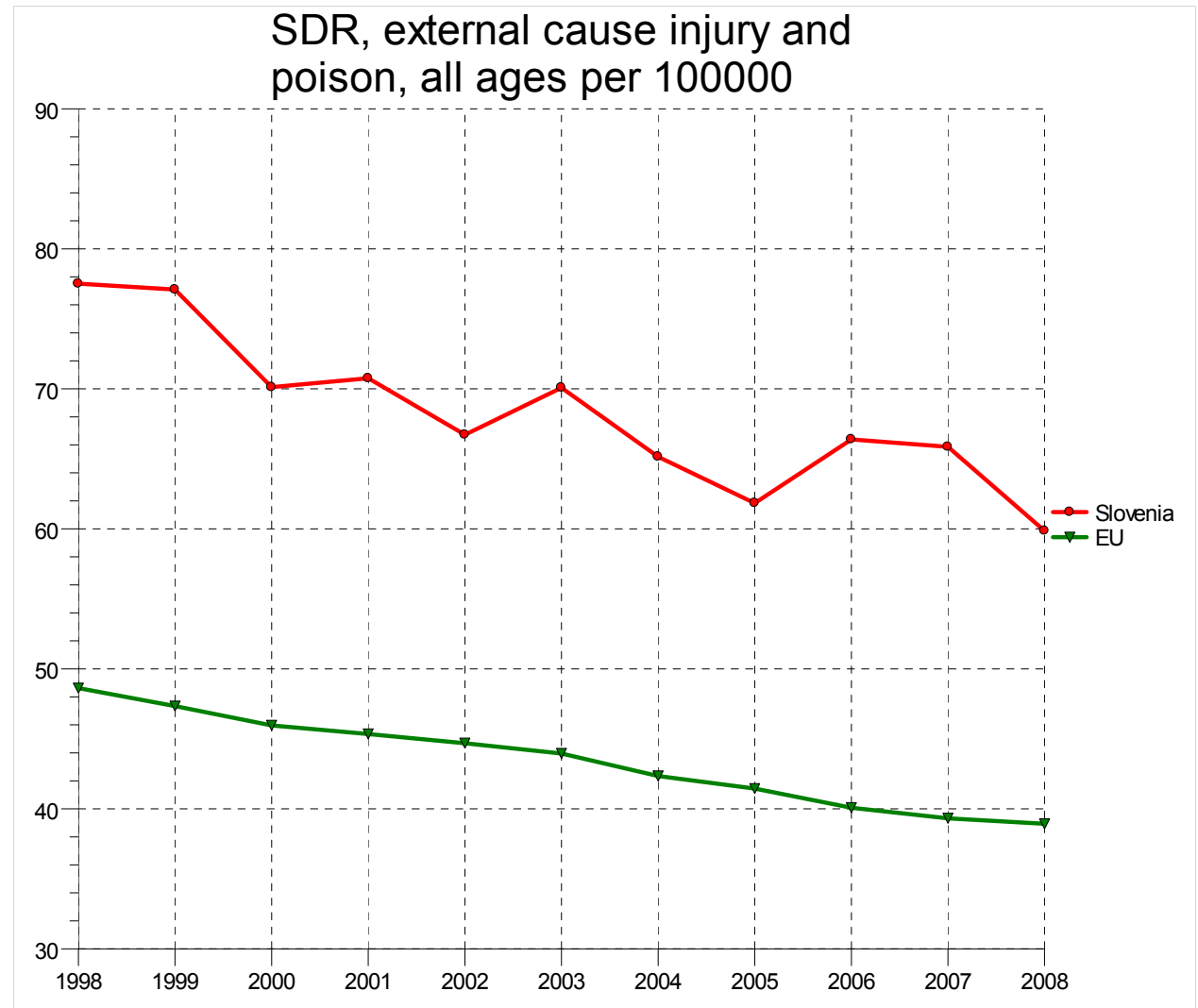
✓ 3. Pada, višji od EU

4. Pada, nižji od EU

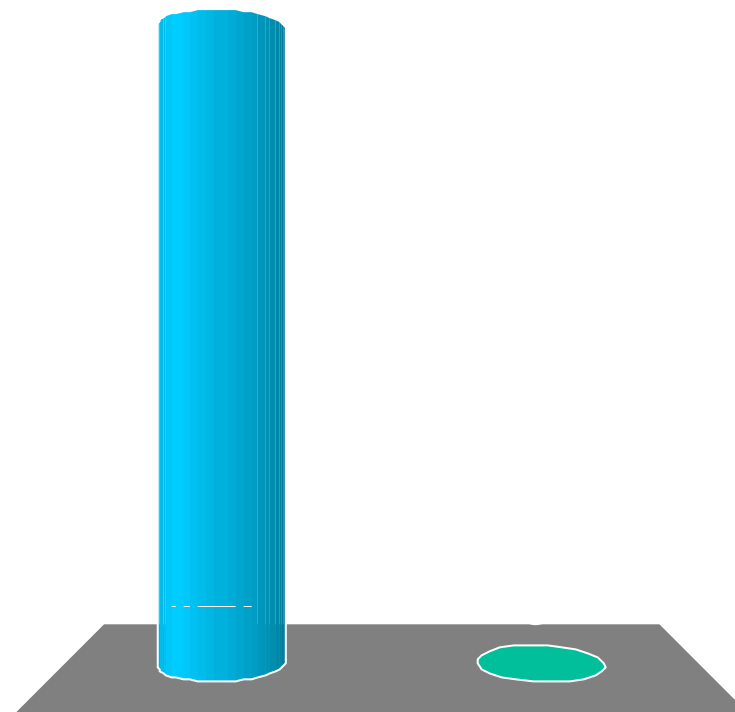
Indikatorji umrljivosti

- SU, poškodbe in zastrupitve, vsi /100 000
- najpogosteje padci, zadužitve, zastrupitve in utopitve
- vzroki odvisni od starosti
- stopnja umrljivosti narašča s starostjo

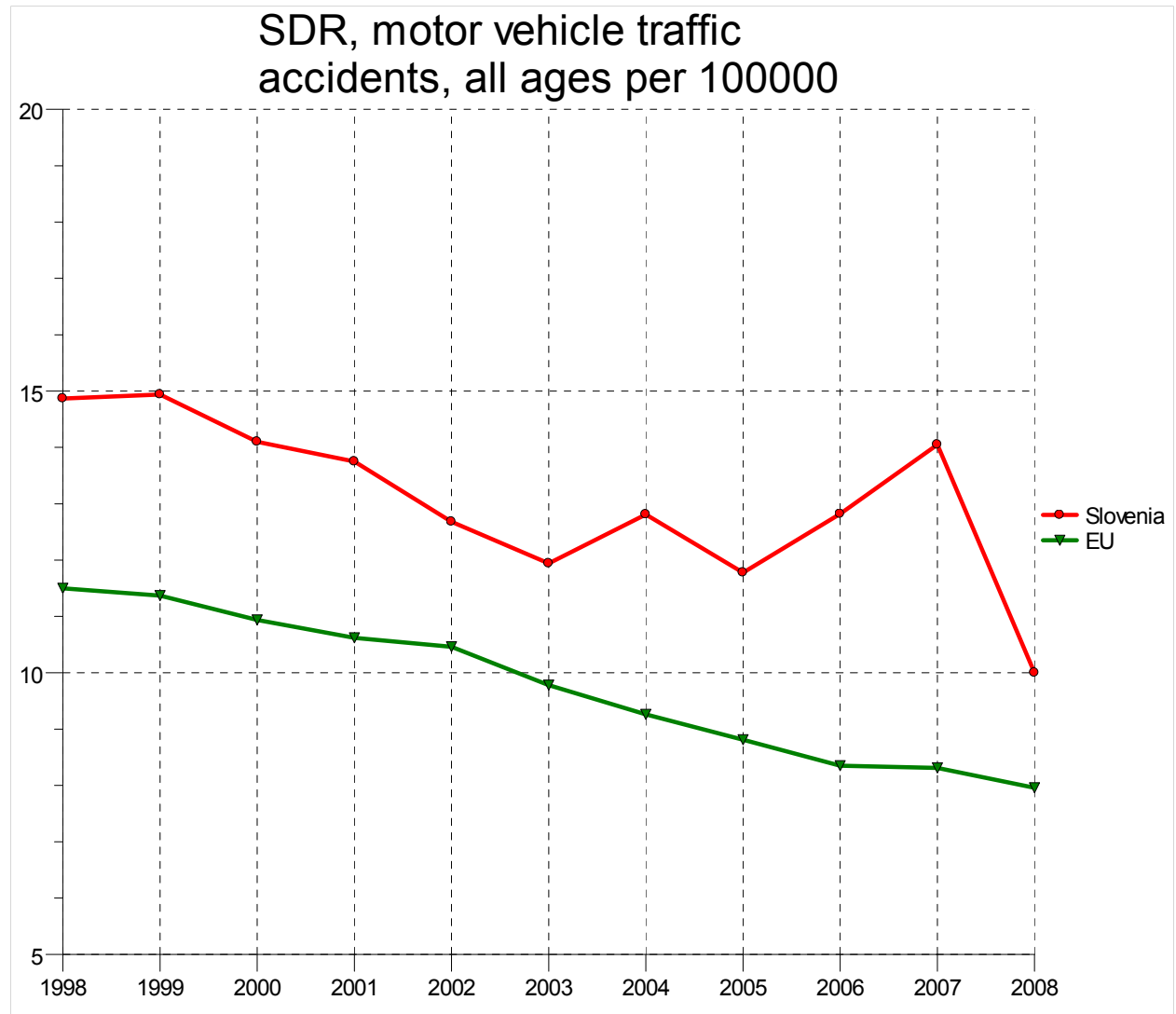
SU, prometne nezgode z motornimi vozili, vsi /100 000

- ✓ 1. **Več od EU**
- 2. **Manj od EU**

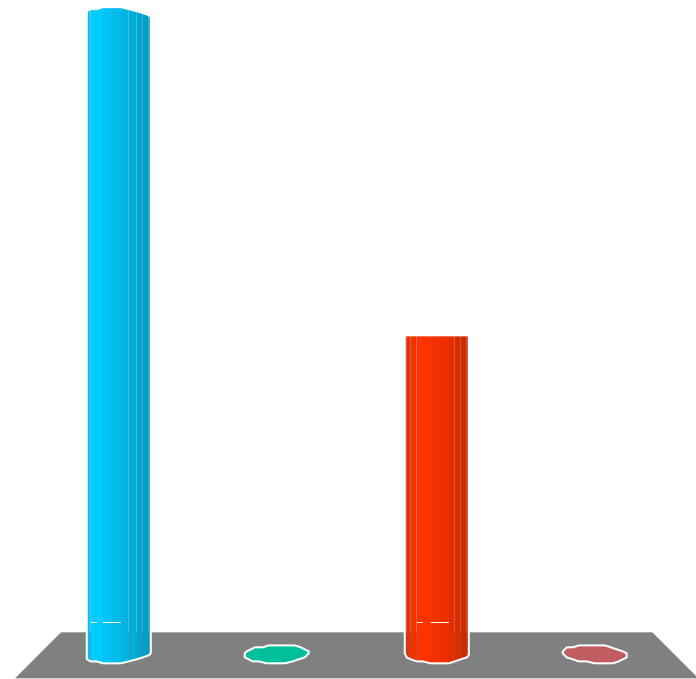
Indikatorji umrljivosti

- SU, prometne nezgode z motornimi vozili, vsi /100 000
- največ prispeva k prezgodnji umrljivosti
- prizadeti predvsem mladostniki in starejši
- več moški kot ženske
- do leta 1994 raste (ekonomski razvoj, ↑prometa)

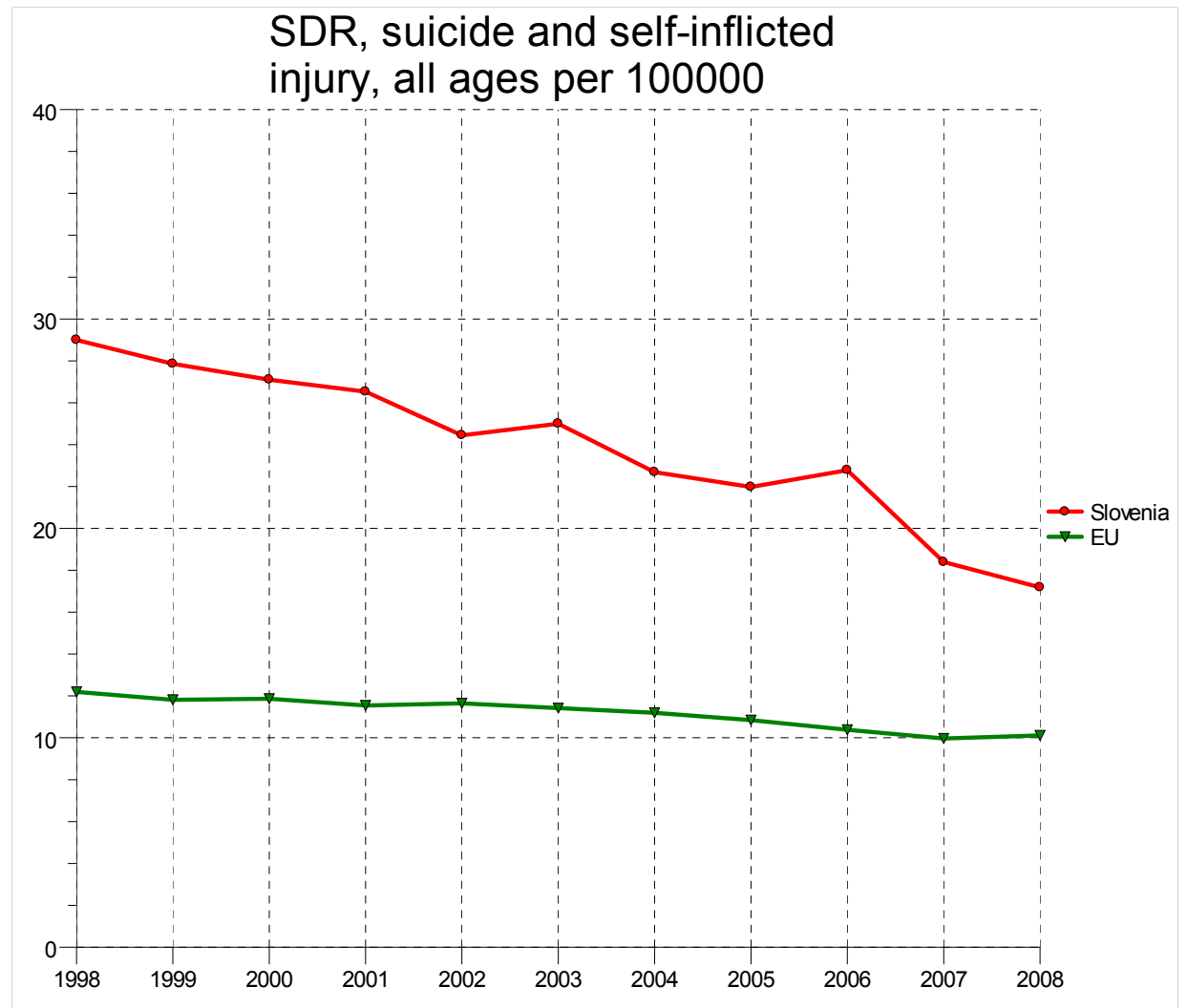
SU, samomori, vsi/100000

1. Raste, višji od EU
2. Raste, nižji od EU
- ✓ 3. Pada, višji od EU
4. Pada, nižji od EU

Indikatorji umrljivosti

- SU, samomori, vsi/100000
- več moških kot žensk (bolj smrtonosne metode)
- povprečna starost 54,2 leti

Obolevnost/odpusti iz bolnišnic

- Indikatorji:
 - incidenca HIV okužb / 100 000
 - incidenca raka, vsi /100 000
 - odsotnost z dela, bolniški dnevi /zaposlenega /leto

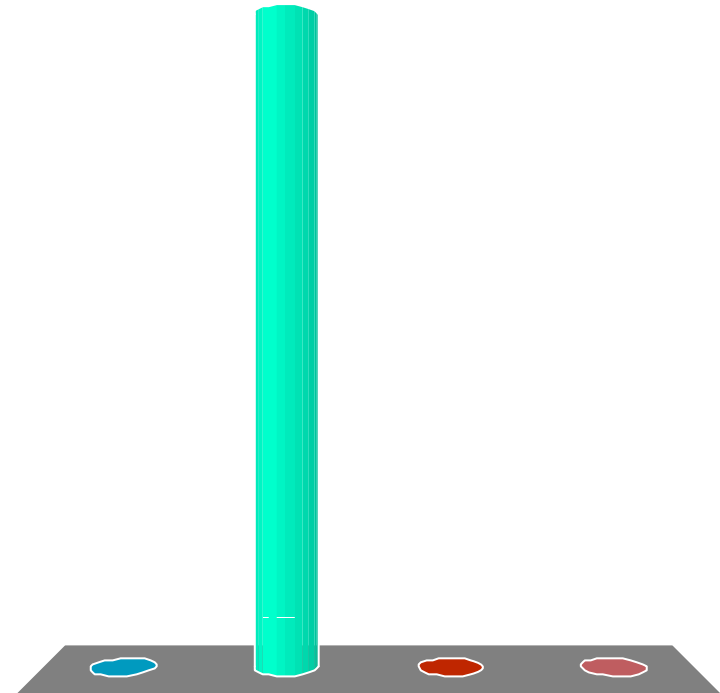
Incidenca HIV okužb/ 100 000

1. **Raste, višji od EU**

✓ 2. **Raste, nižji od EU**

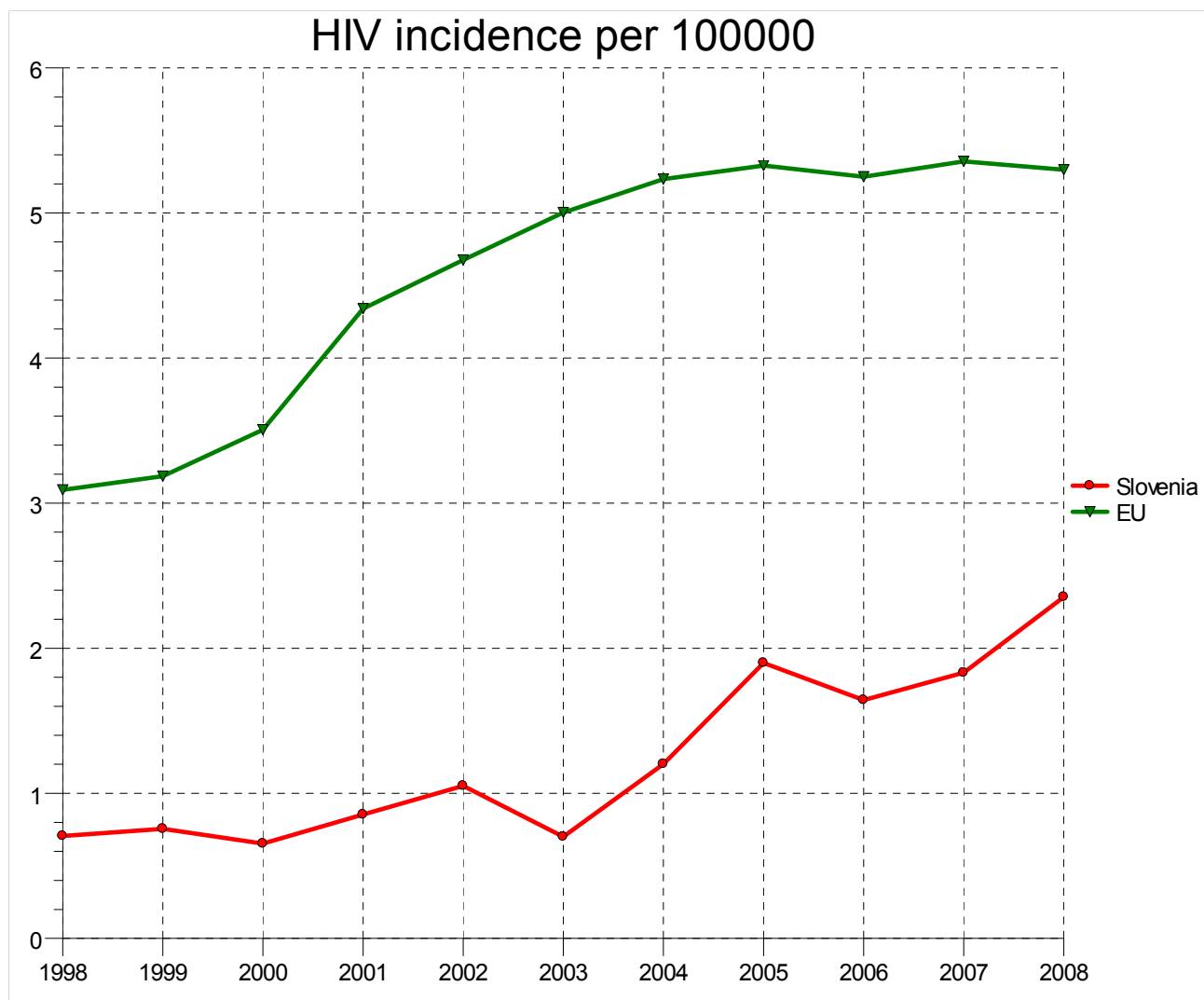
3. **Pada, višji od EU**

4. **Pada, nižji od EU**

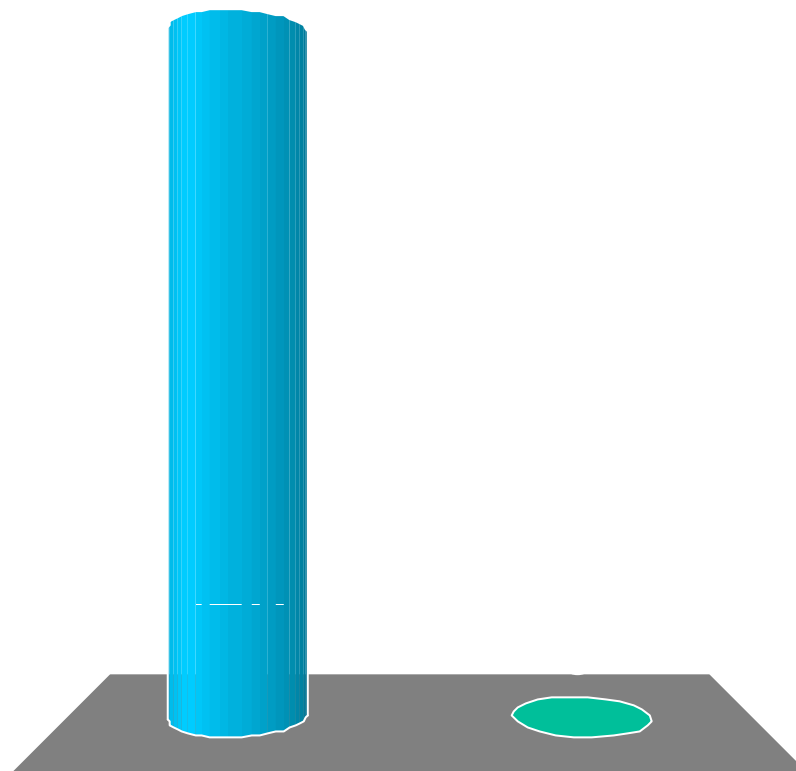
Obolevnost/odpusti iz bolnišnic

- incidenca HIV okužb/ 100 000
- naraščanje po 2003 je izključno posledica porasta okužb med moškimi, ki imajo spolne odnose z moškimi
- relativno malo testiranja v SI
- nizka umrljivost za AIDSem je posledica dobre dostopnosti do zelo kakovostnega zdravljenja

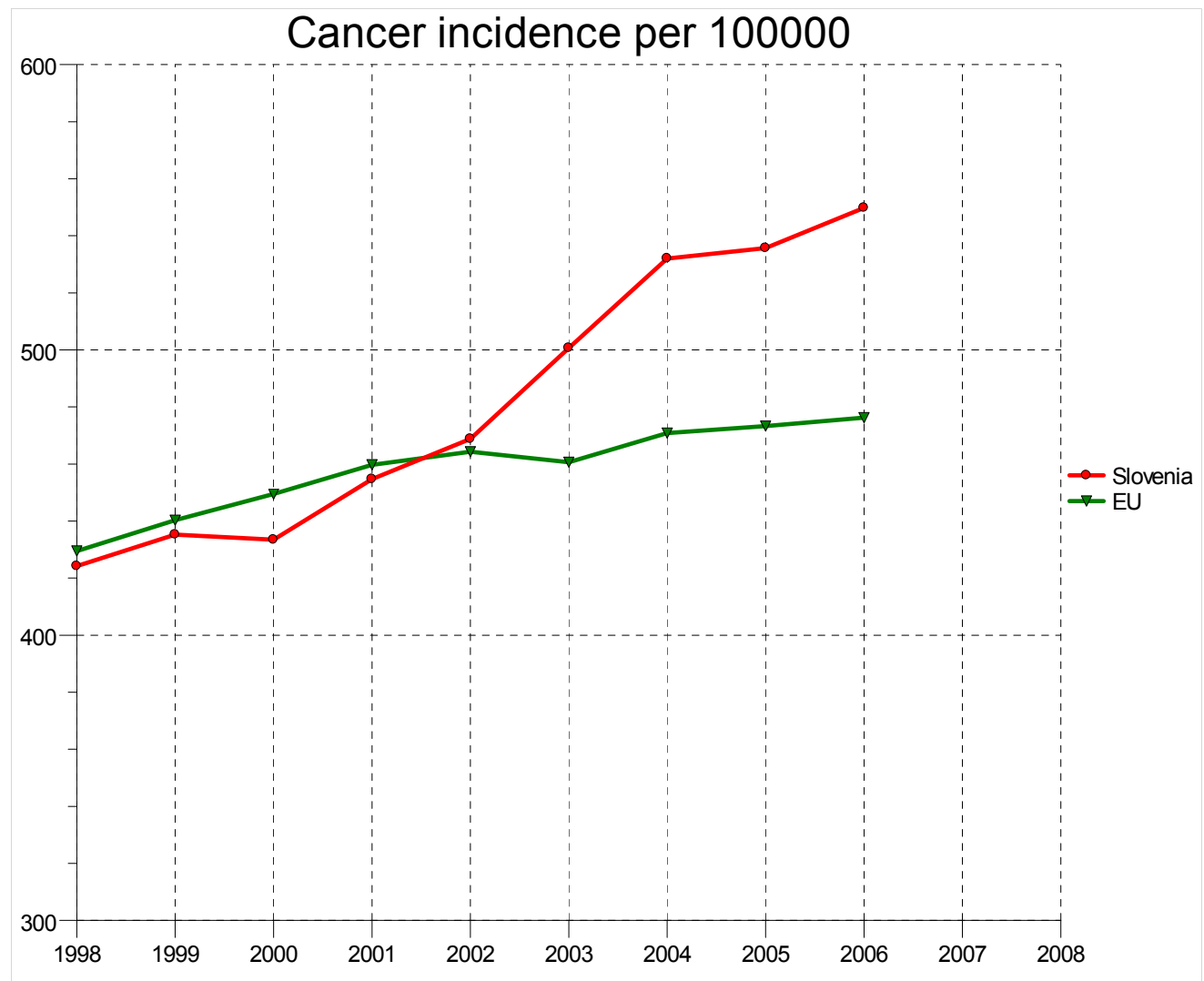
Incidenca raka, vsi /100 000

- ✓ 1. Raste
- 2. Pada

Obolevnost/odpusti iz bolnišnic

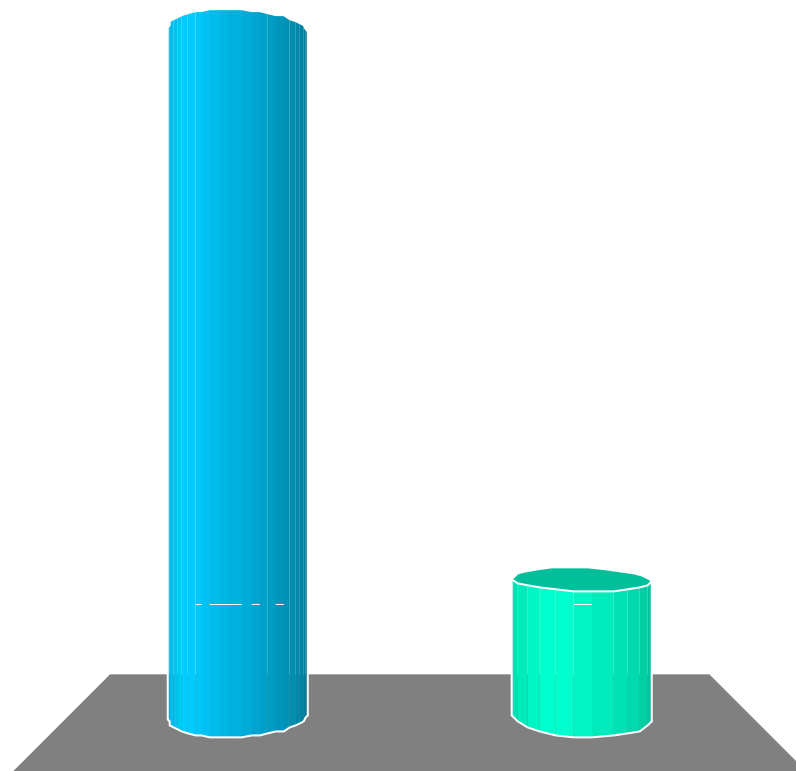
- incidenca raka, vsi /100 000
- od leta 1950 se incidenca poveča za 6x
- Register raka RS eden boljših v EU

Odsotnost z dela, bolniški dnevi /zaposlenega /leto

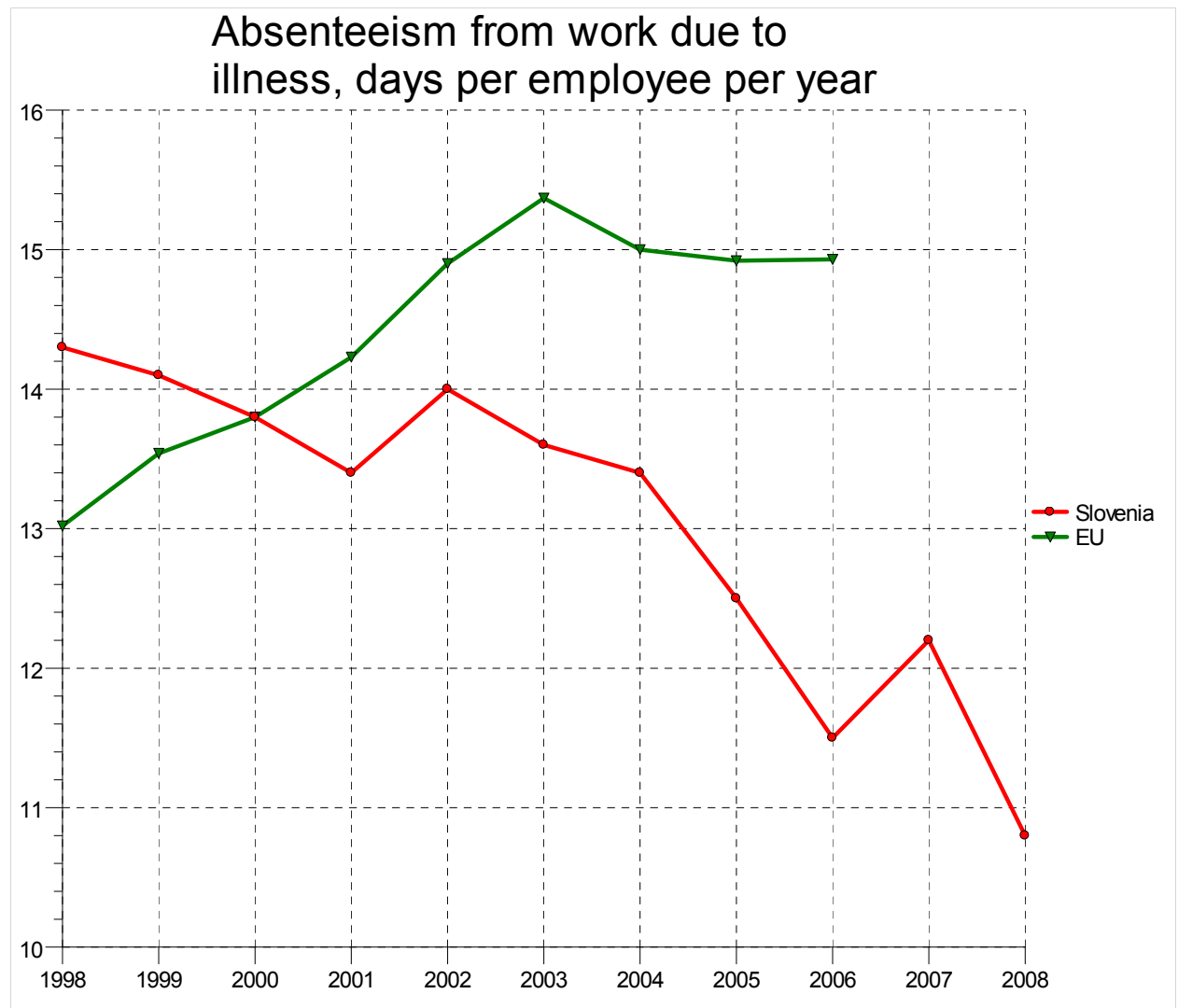
1. Raste

✓ 2. Pada

Obolevnost/odpusti iz bolnišnic

- odsotnost z dela, bolniški dnevi /zaposlenega /leto

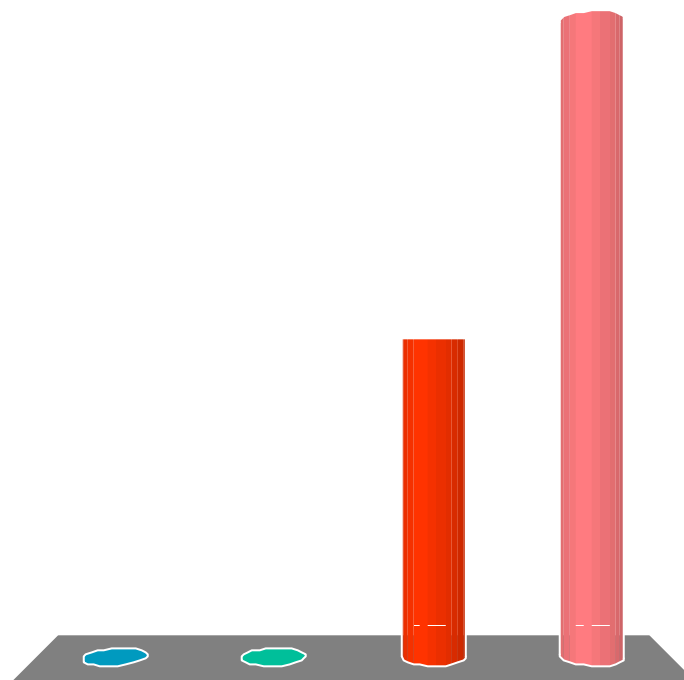

Indikatorji življenjskih navad

- Indikatorji:
 - % rednih kadičev, stari 15 in več let
 - letna poraba čistega alkohola, litri na osebo
 - prometne nezgode zaradi alkohola, na 100 000 prebivalcev
 - število prometnih nezgod s poškodbo /100 000
 - število poškodovanih v prometnih nezgodah /100 000

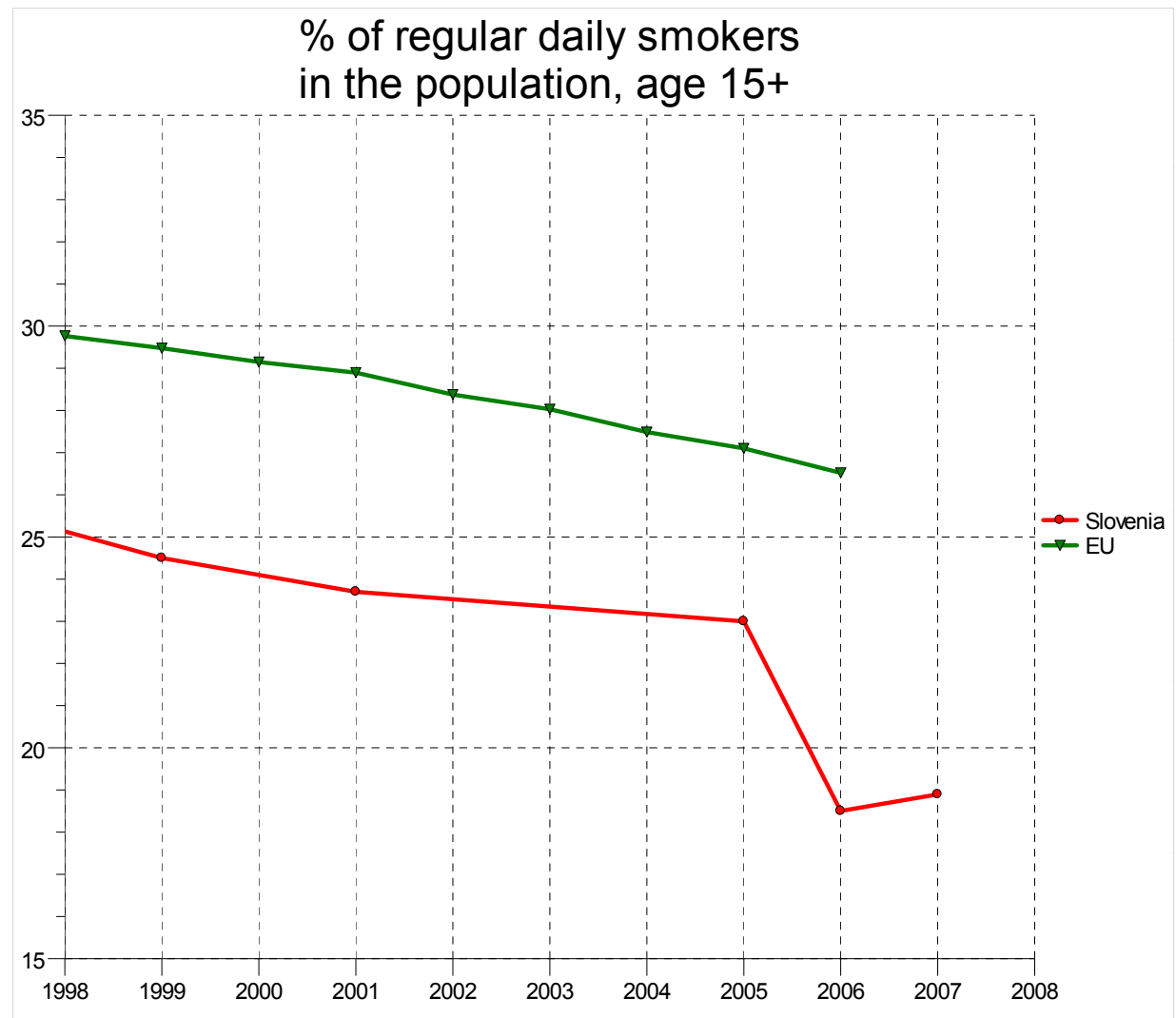
% rednih kadilcev, stari 15 in več let

1. Raste, višji od EU
2. Raste, nižji od EU
3. Pada, višji od EU
- ✓ 4. Pada, nižji od EU

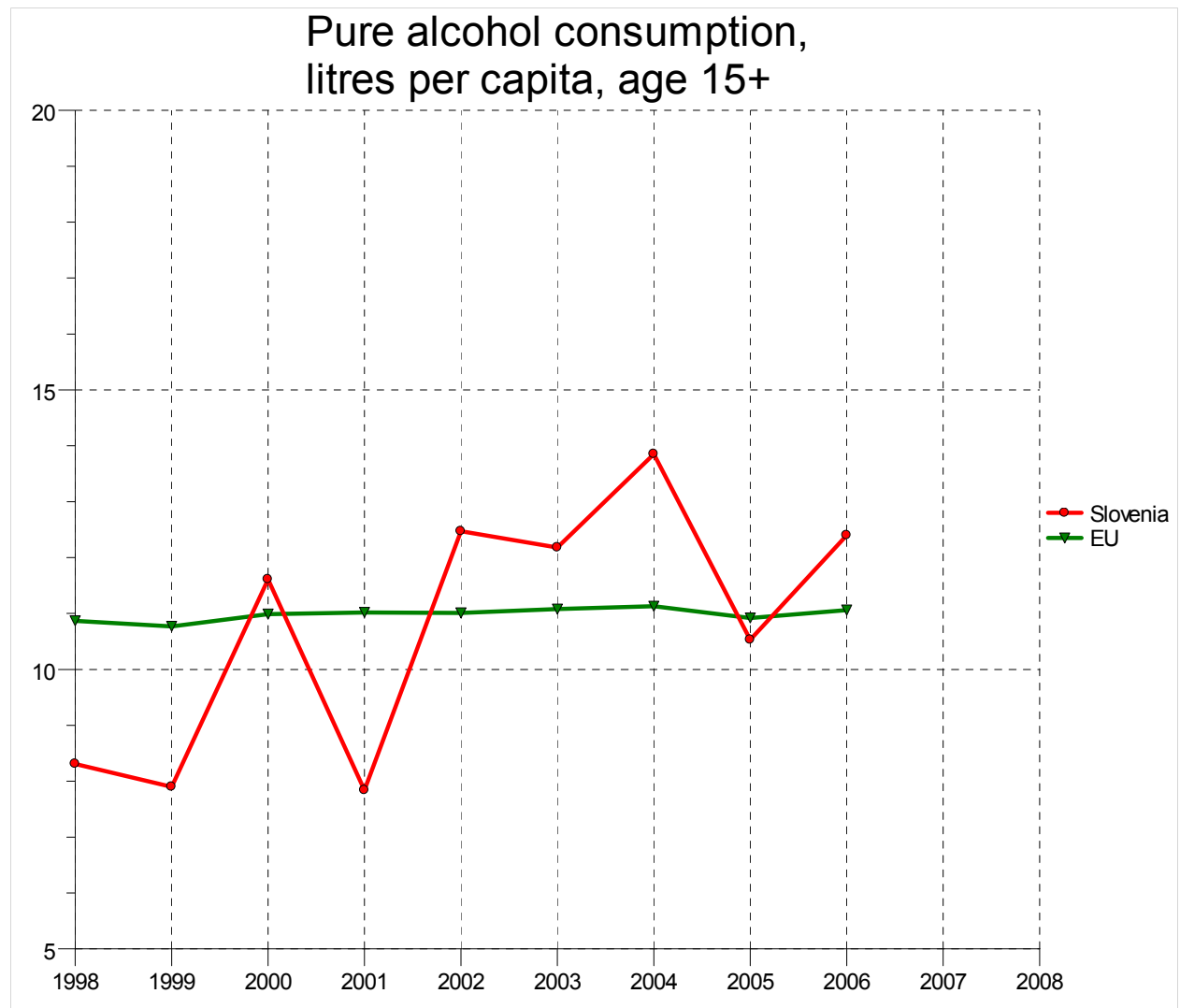
Indikatorji življenjskih navad

- % rednih kadilcev, stari 15 in več let
- v povprečju pokadijo več kot 16 cigaret dnevno
- največ v starostni skupini 20-29 (35,9%)
- največ ljudje z nižjo ali poklicno srednjo šolo
- pasivnemu kajenju izpostavljena skoraj polovica prebivalstva (pred Zakonom 65%)

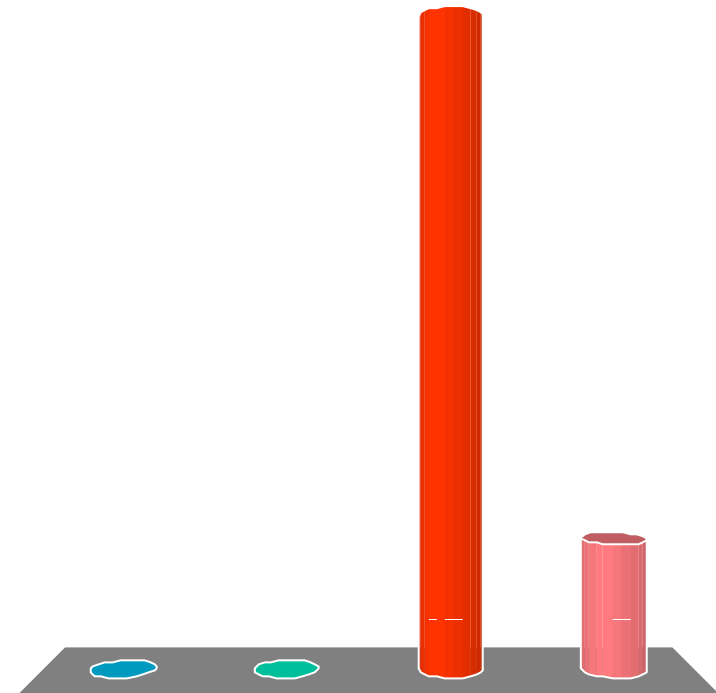
Indikatorji življenjskih navad

- letna poraba čistega alkohola, litri na osebo
- v starostni skupini 10-19 let so poškodbe in zastrupitve kot posledica alkoholnega opijanja najpogostejši vzrok hospitalizacije
- 60-70% Slovencev zmernih pivcev

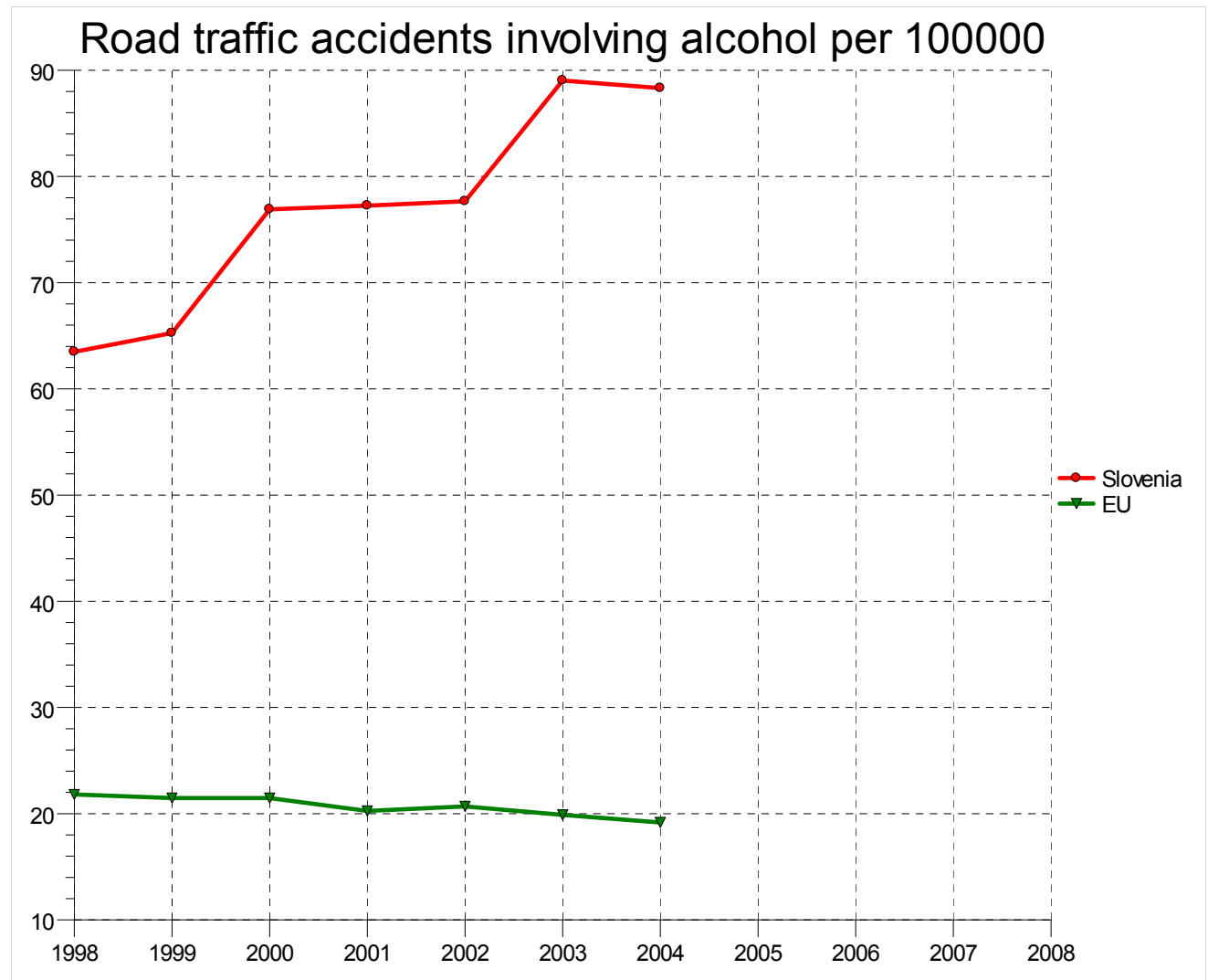
Prometne nezgode zaradi alkohola, na 100 000 prebivalcev

- ✓ 1. Raste, višji od EU
- 2. Raste, nižji od EU
- 3. Pada, višji od EU
- 4. Pada, nižji od EU

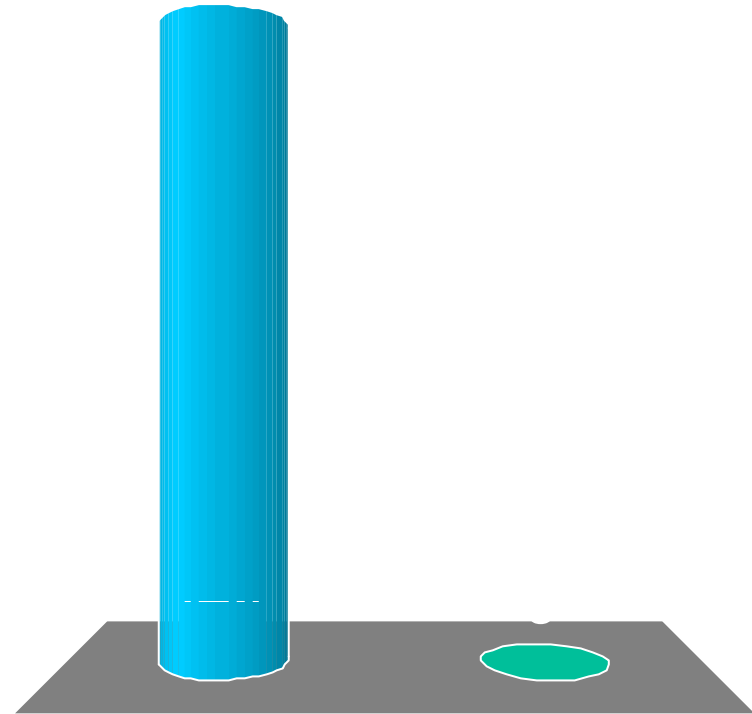
Indikatorji življenjskih navad

- prometne nezgode zaradi alkohola, na 100 000 prebivalcev
- 2006: 11% vseh prometnih nezgod zgodilo z udeležbo alkohola, med umrlimi povzročitelji prometnih nezgod skoraj polovica alkoholiziranih

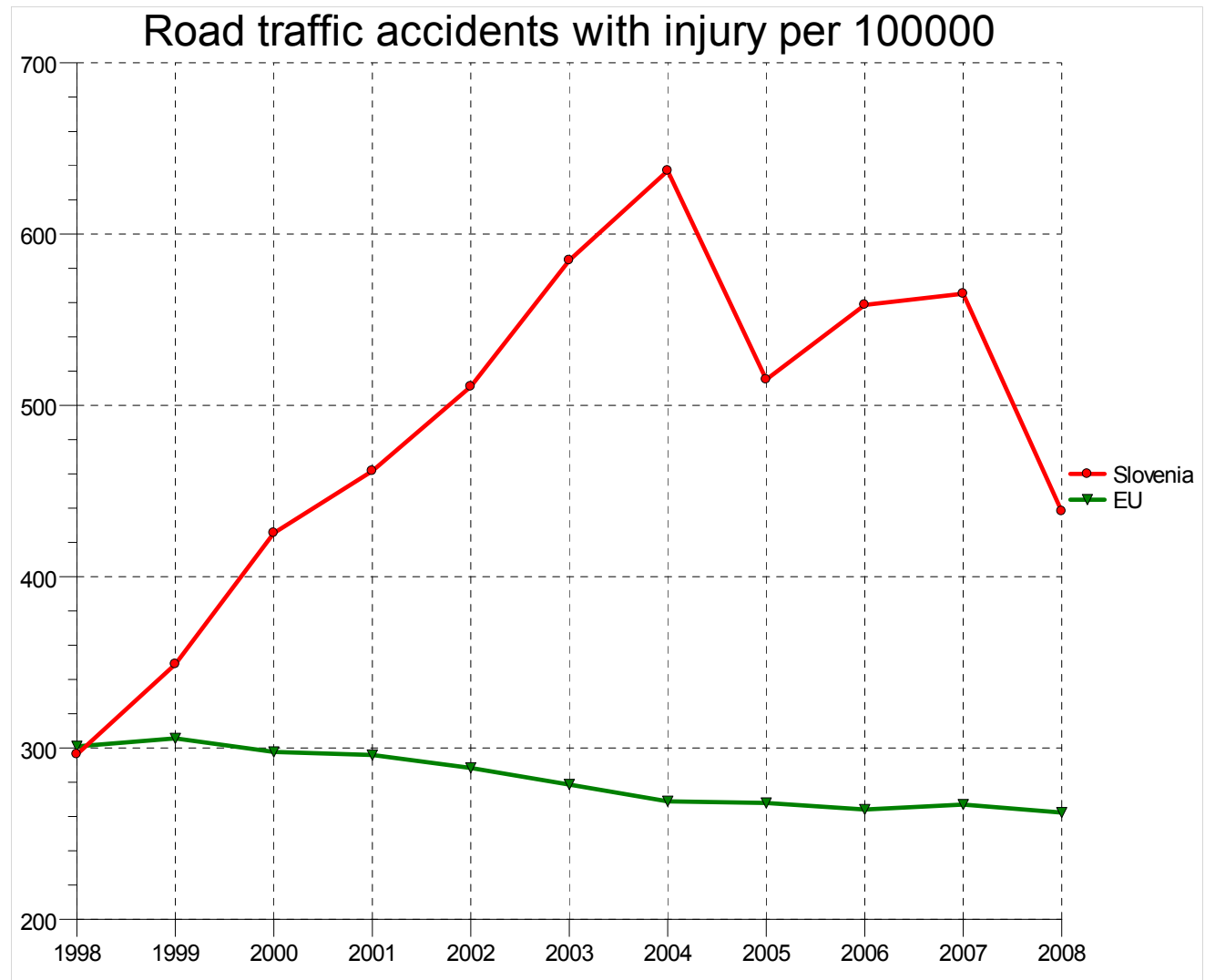
Število prometnih nezgod s poškodbo /100 000

- ✓ 1. **Višje od EU**
- 2. **Nižje od EU**

Indikatorji življenjskih navad

- število prometnih nezgod s poškodbo /100 000
- letno 1300 ljudi s hudo telesno poškodbo, 14500 ljudi z lažjo telesno poškodbo
- pripenja se 86% voznikov in potnikov na sprednjih sedežih ter 43% potnikov na zadnjih sedežih
- motoristi!

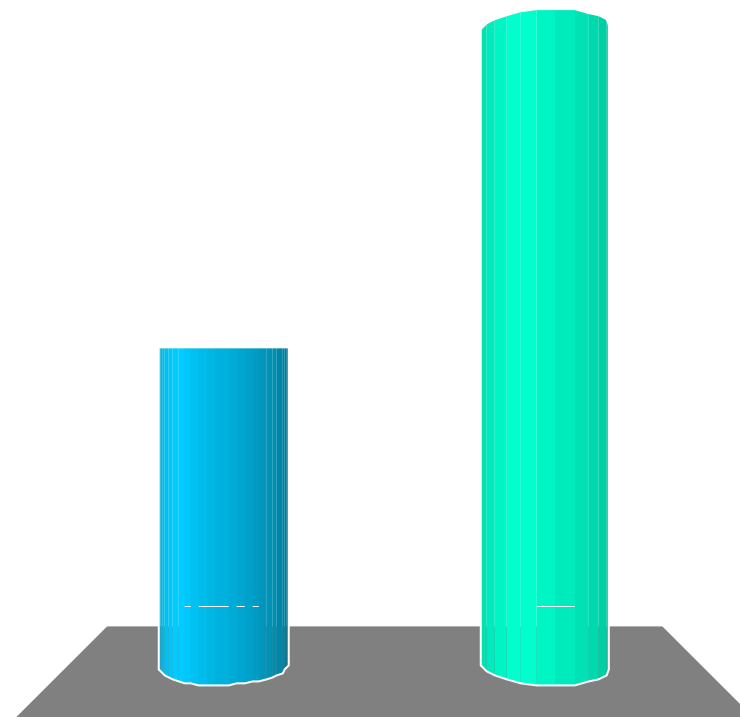

Okolje

- Indikatorji:
 - poškodovani v nezgodah pri delu /100 000
 - število umrlih zaradi nezgod pri delu /100 000

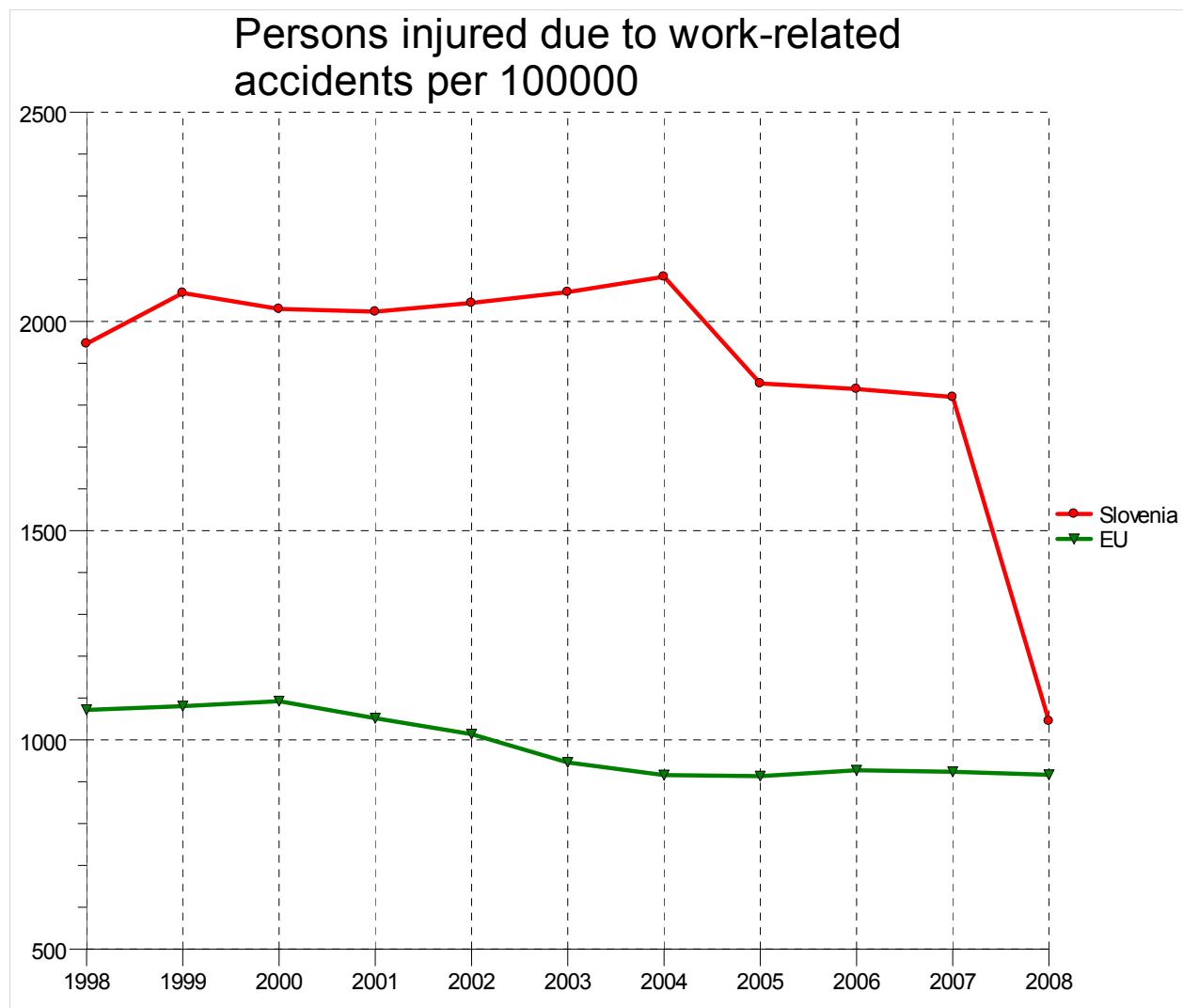
Poškodovani v nezgodah pri delu /100 000

- ✓ 1. **Višje od EU**
- 2. **Nižje od EU**

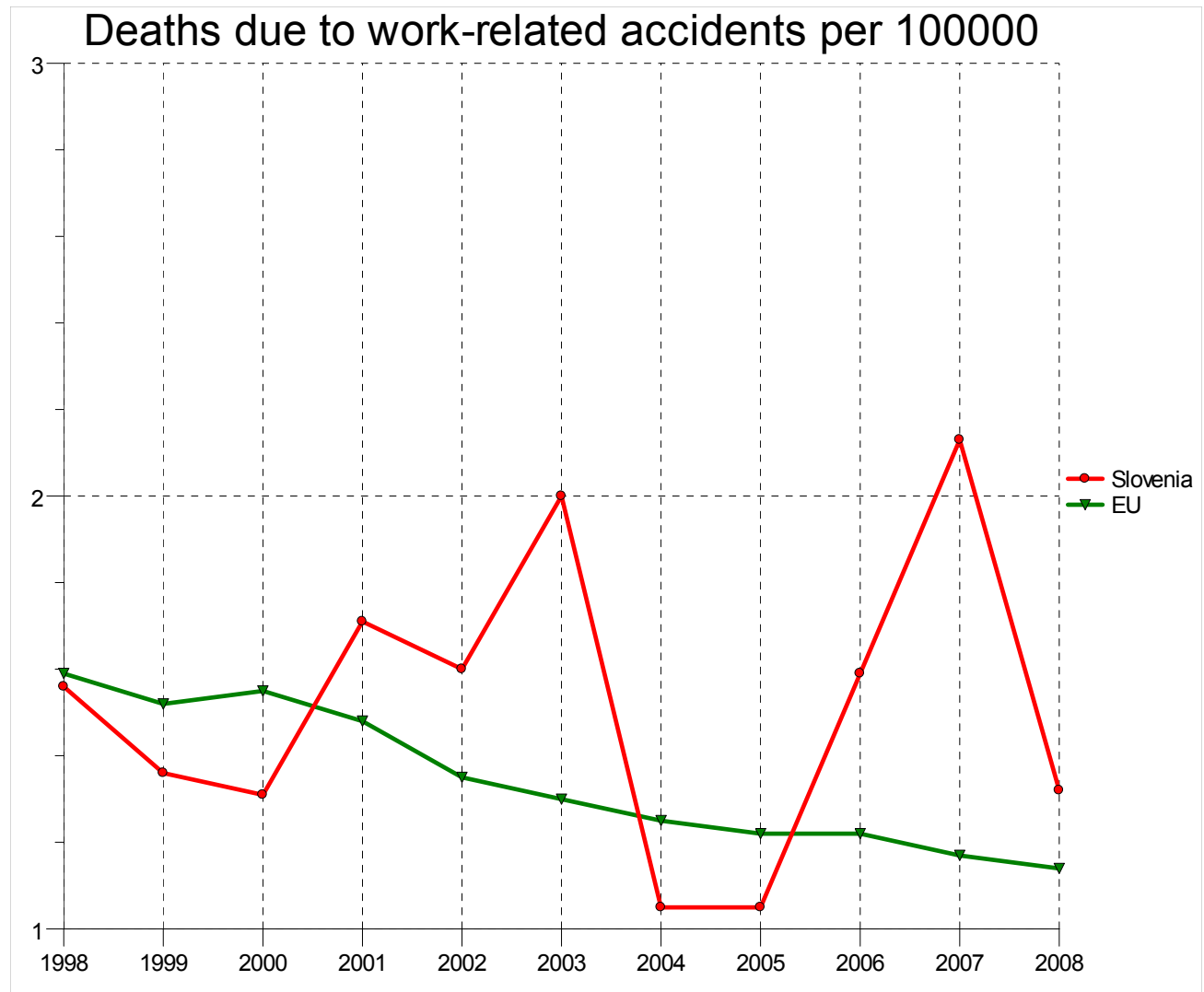
Okolje

- poškodovani v nezgodah pri delu /100 000
- okrog 15% poškodb, ki nastanejo na poti na delo in z dela
- pri moških skoraj 3x več
- mladi delavci se poškodujejo 2x več od povprečja

Okolje

- število umrlih zaradi nezgod pri delu /100 000
- v kateri gospodarski disciplini največ?
 - gradbeništvo

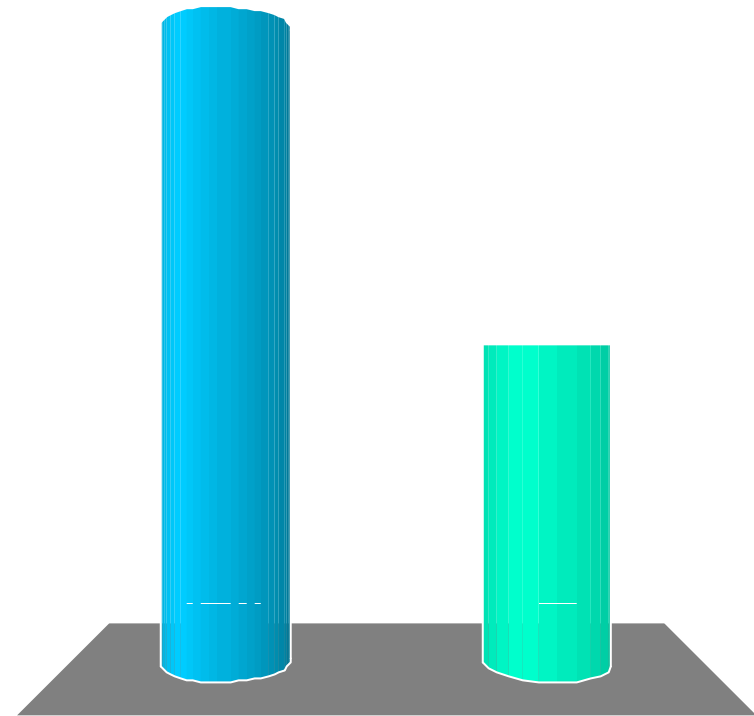
Zmogljivosti zdravstvenega varstva

- Indikatorji:
 - št. bolnišnic /100 000
 - št. zdravnikov /100 000
 - št. zobozdravnikov /100 000
 - št. farmacevtov /100 000
 - št. medicinskih sester /100 000

Št. bolnišnic/ 100 000

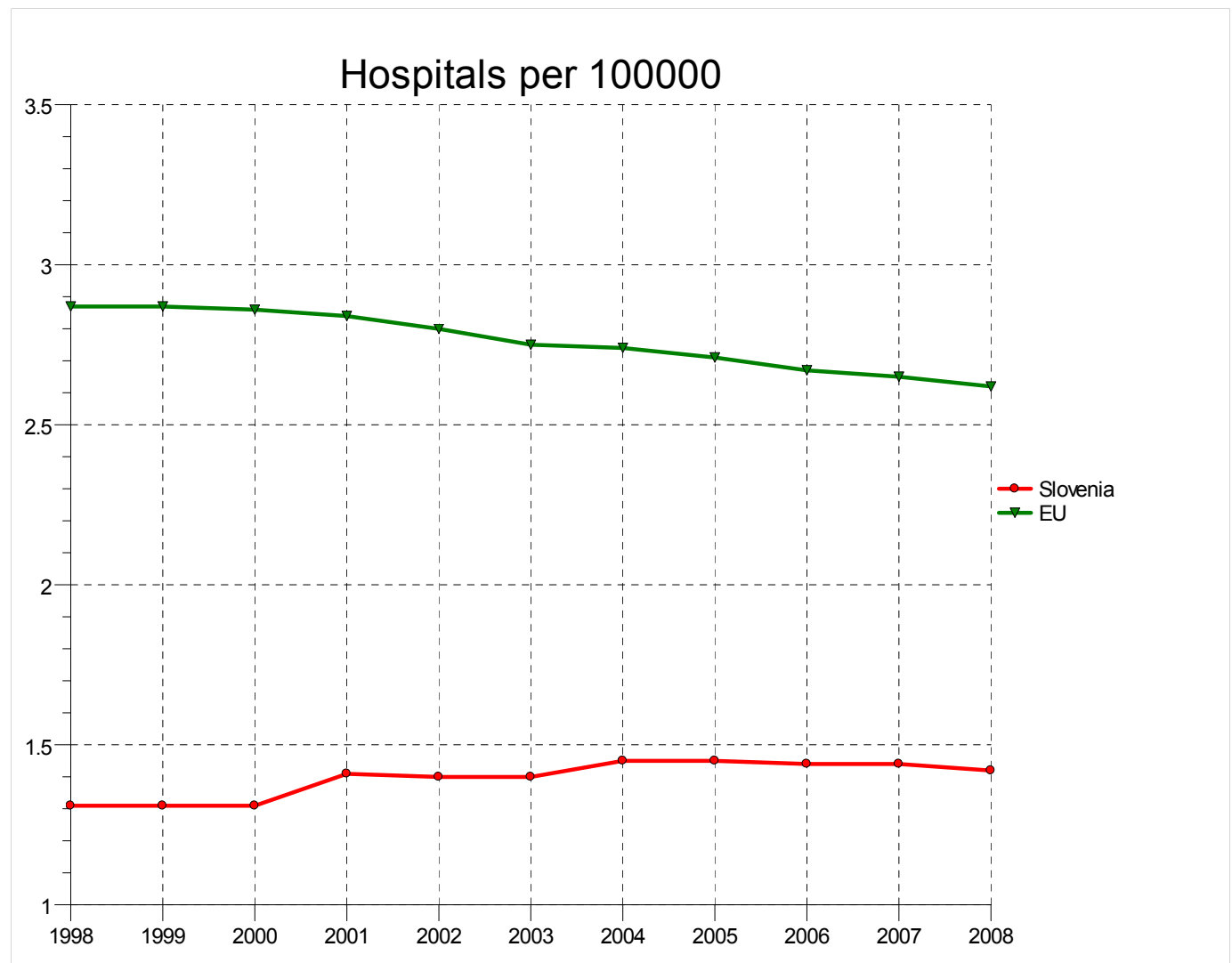
1. **Višje od EU**

✓ 2. **Nižje od EU**

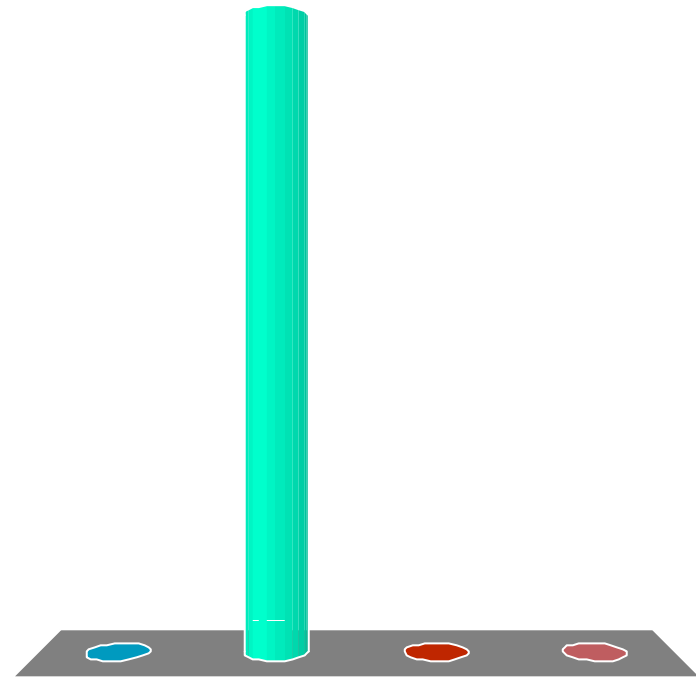
Zmogljivosti zdravstvenega varstva

- št. bolnišnic/ 100 000

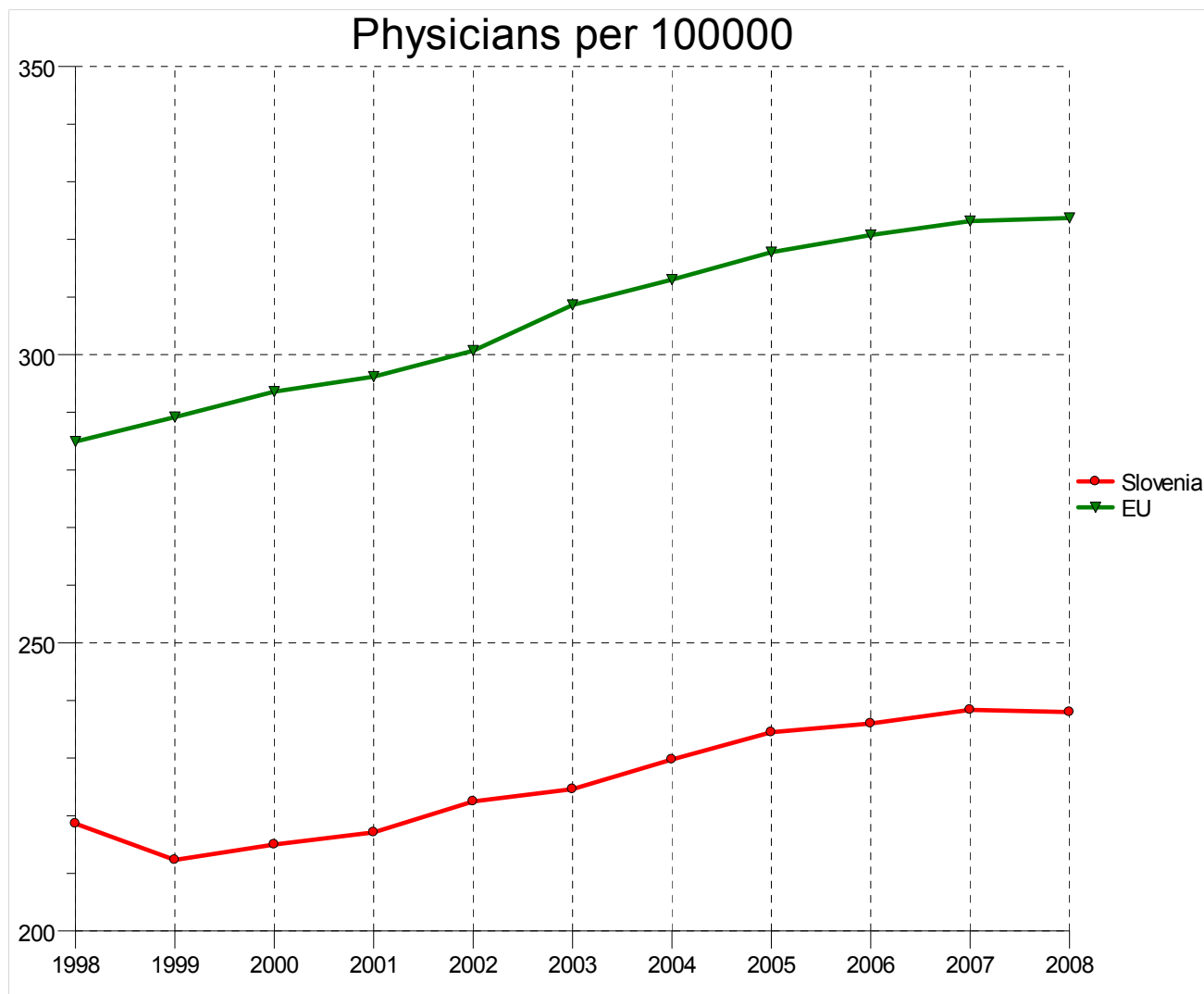
Št. zdravnikov /100 000

1. Raste, višji od EU
- ✓ 2. Raste, nižji od EU
3. Pada, višji od EU
4. Pada, nižji od EU

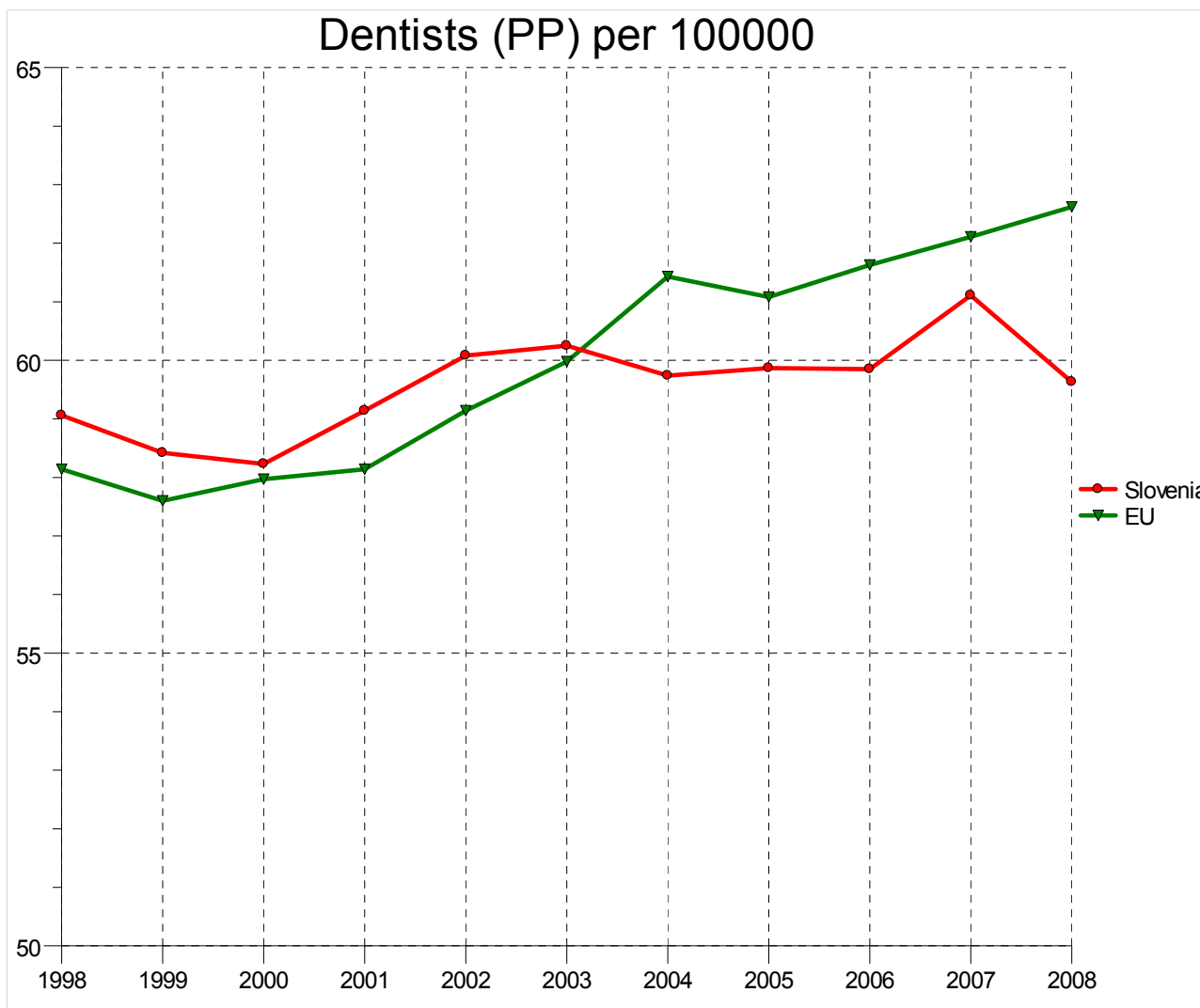
Zmoglјivosti zdravstvenega varstva

- št. zdravnikov /100 000
- na repu EU
- rast po 2002 posledica večjega vpisa na MF v LJ in MB
- pomembno priseljevanje diplomantov medicine od drugod (v 90. letih zaradi vojne ustavilo)

Zmoglјivosti zdravstvenega varstva

- št. zobozdravnikov /100 000
- slaba napoved: večina trenutno aktivnih zobozdravnikov je starejših

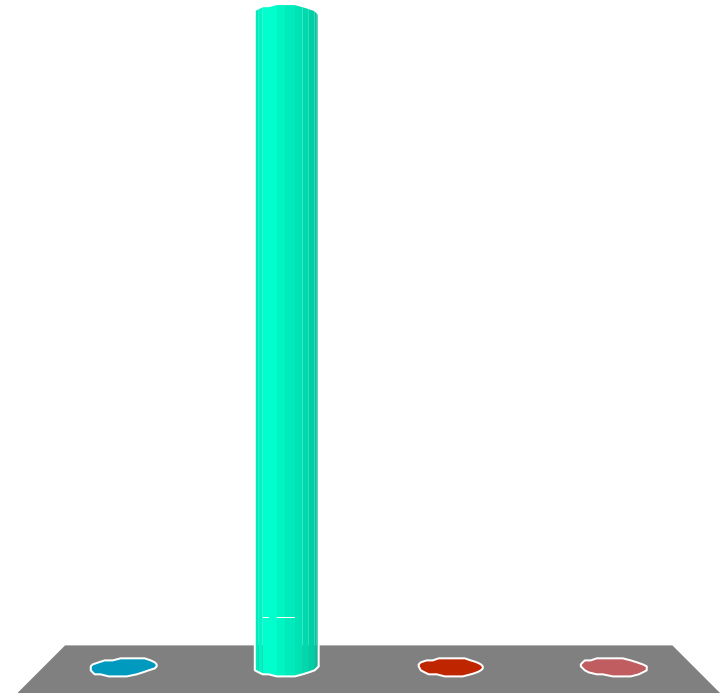
Št. farmacevtov /100 000

1. Raste, višji od EU

✓ 2. Raste, nižji od EU

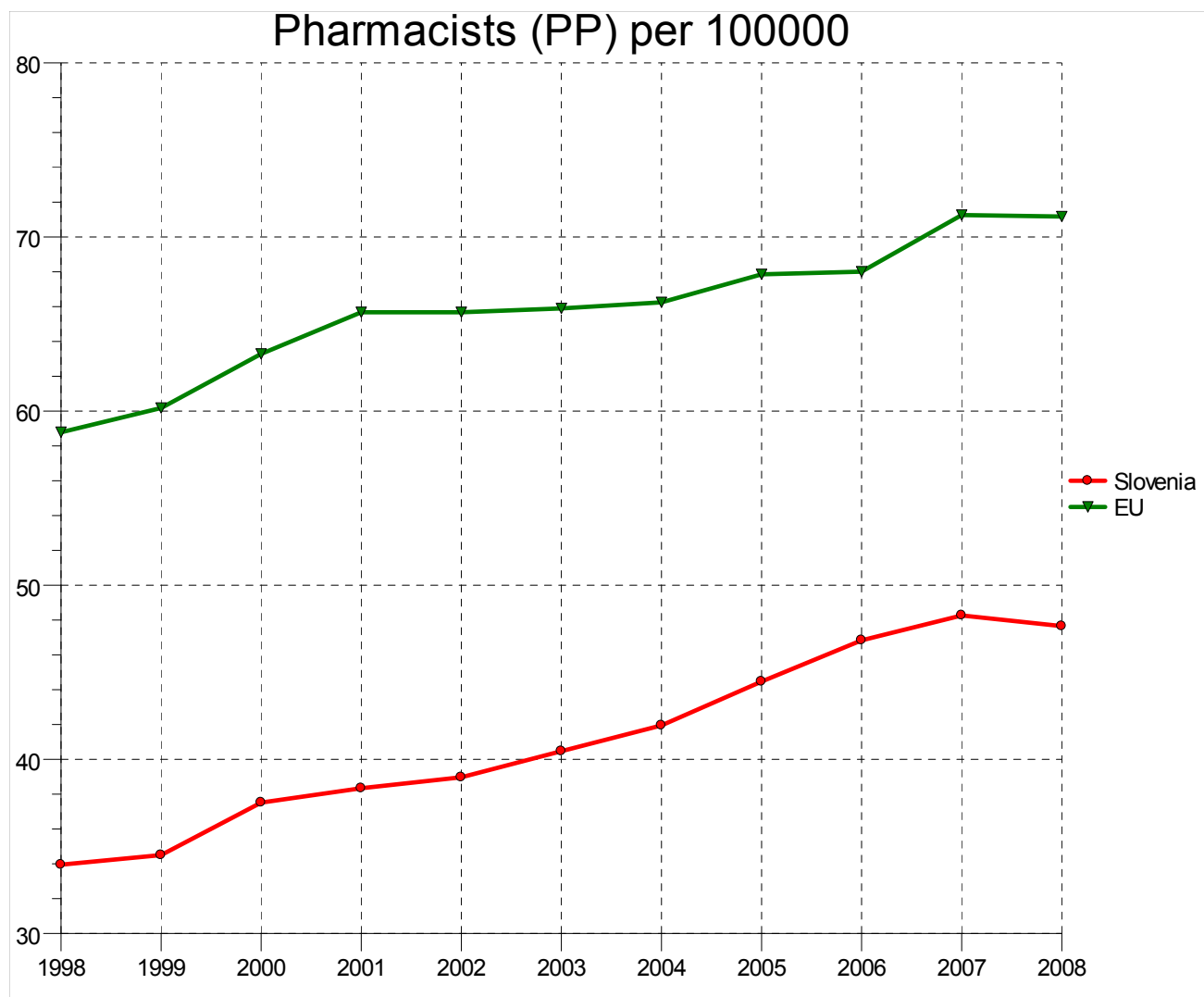
3. Pada, višji od EU

4. Pada, nižji od EU

Zmogljivosti zdravstvenega varstva

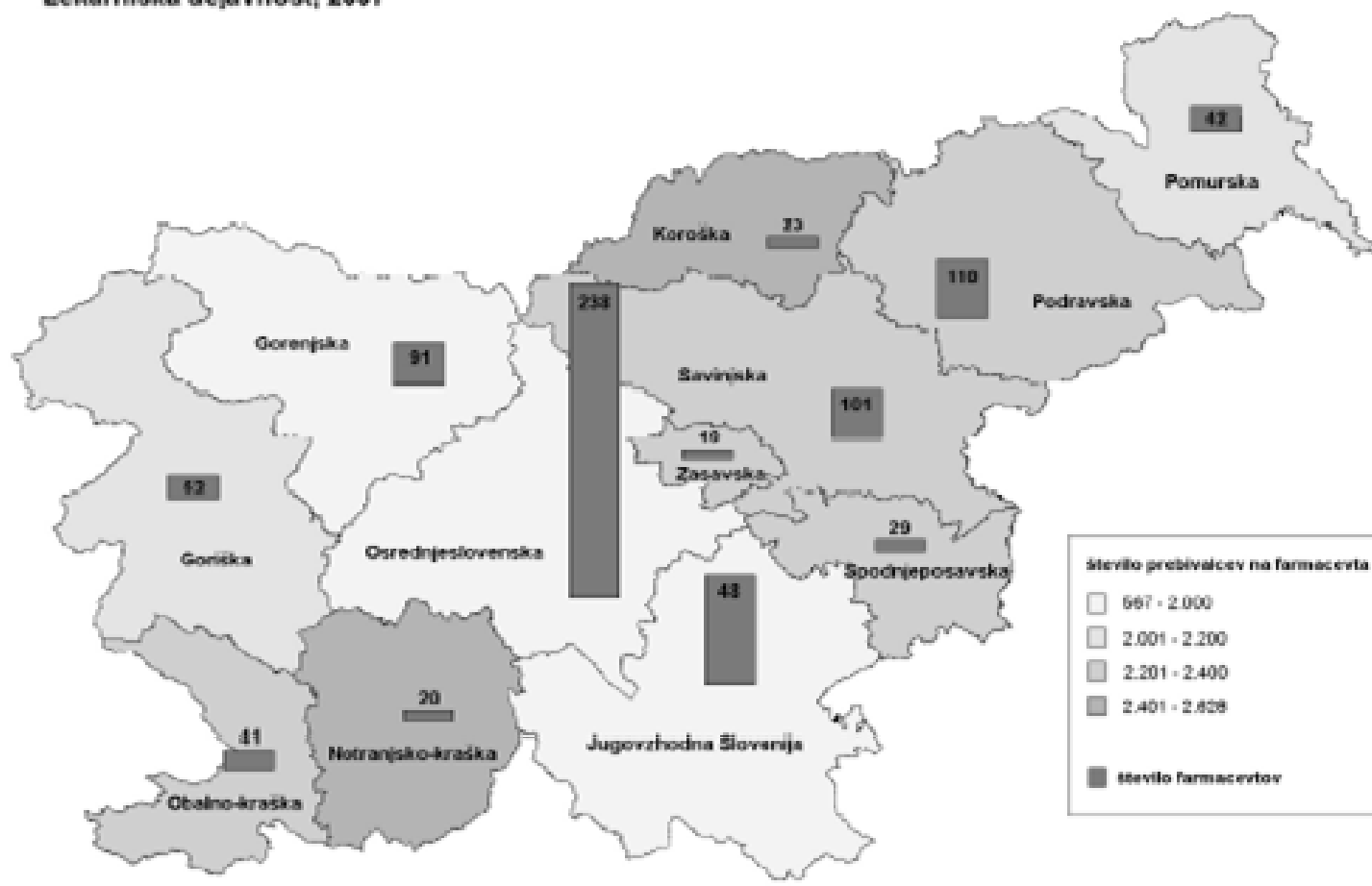
- št. farmacevtov /100 000
- pomanjkanje?
- večje generacije študentov, FFA v MB?

Zmogljivosti zdravstvenega varstva

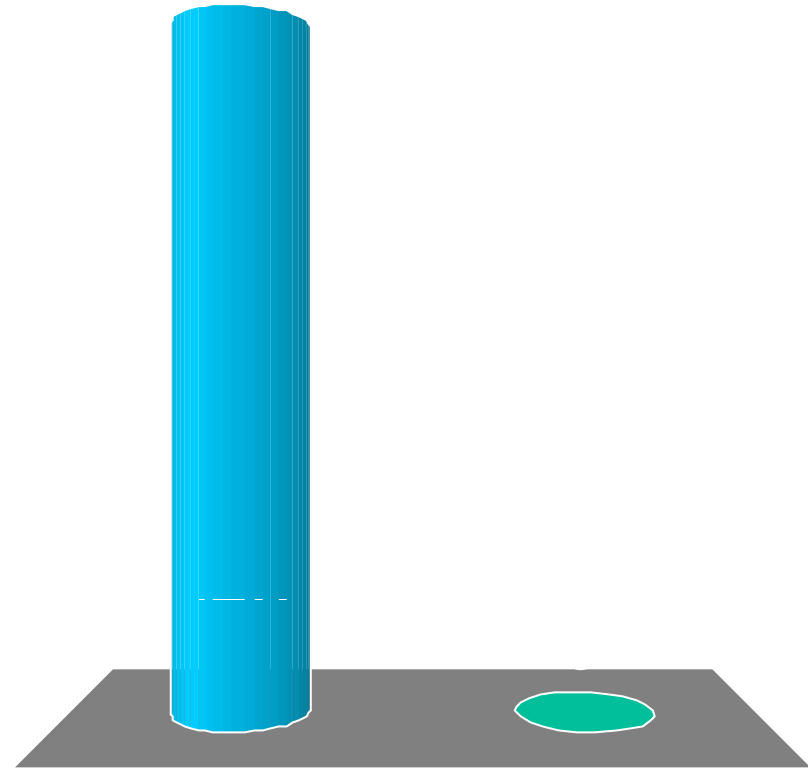
- št. farmacevtov in št. prebivalcev na farmacevta v Sloveniji, 2007

Lekarniška dejavnost, 2007

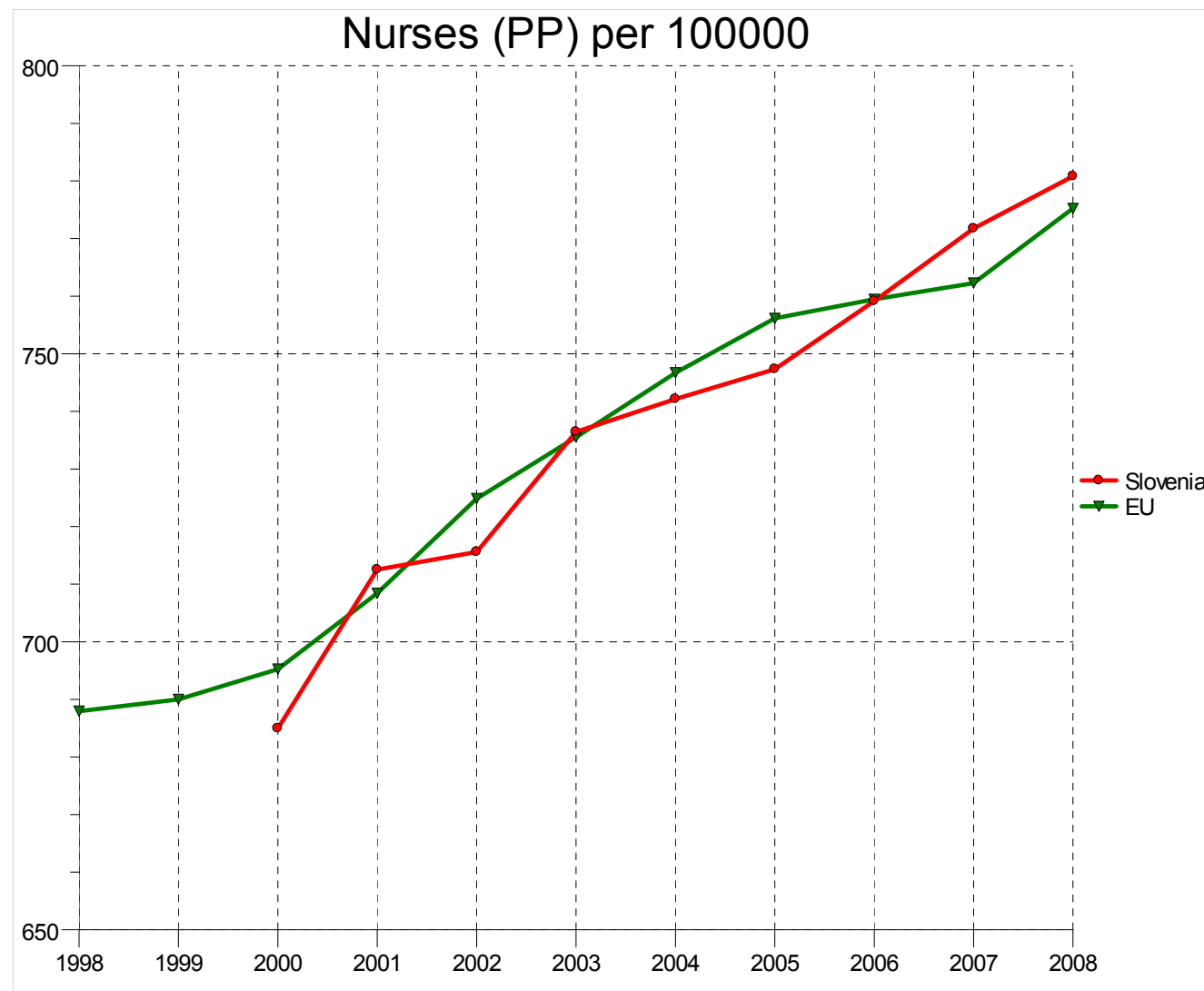
Št. medicinskih sester /100 000

- ✓ 1. Raste
- 2. Pada

Zmogljivosti zdravstvenega varstva

- št. medicinskih sester /100 000
- širi se mreža visokošolskih zavodov s programom "zdravstvena nega"
- najmanjše pomanjkanje izmed vseh zdravstvenih profilov, preveč?

Zdravje mater in otrok

- Indikatorji:
 - št. splavov /1000 živoroj. otrok
 - št. splavov (starost pod 20 let) /1000 živoroj. otrok
 - št. splavov (starost 35 in več let) /1000 živoroj. otrok

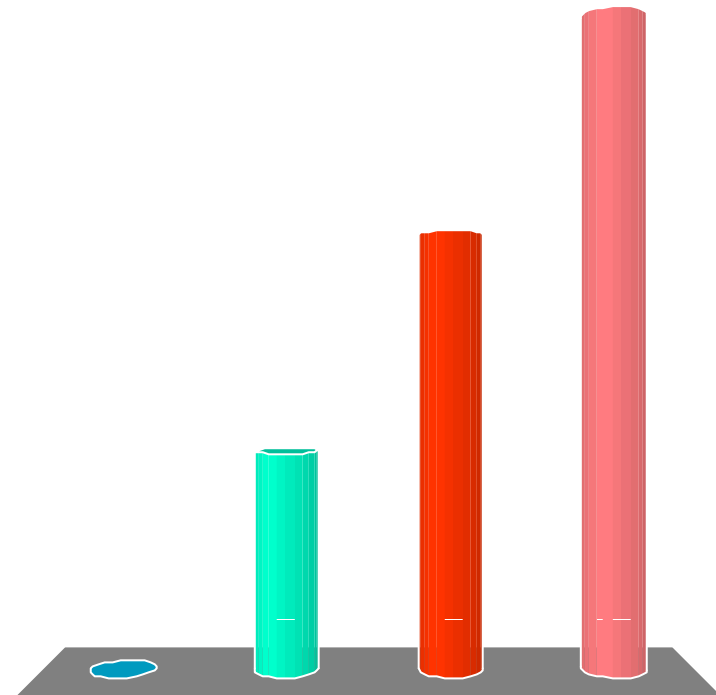
Št. splavov /1000 živoroj. otrok

1. Raste, višji od EU

2. Raste, nižji od EU

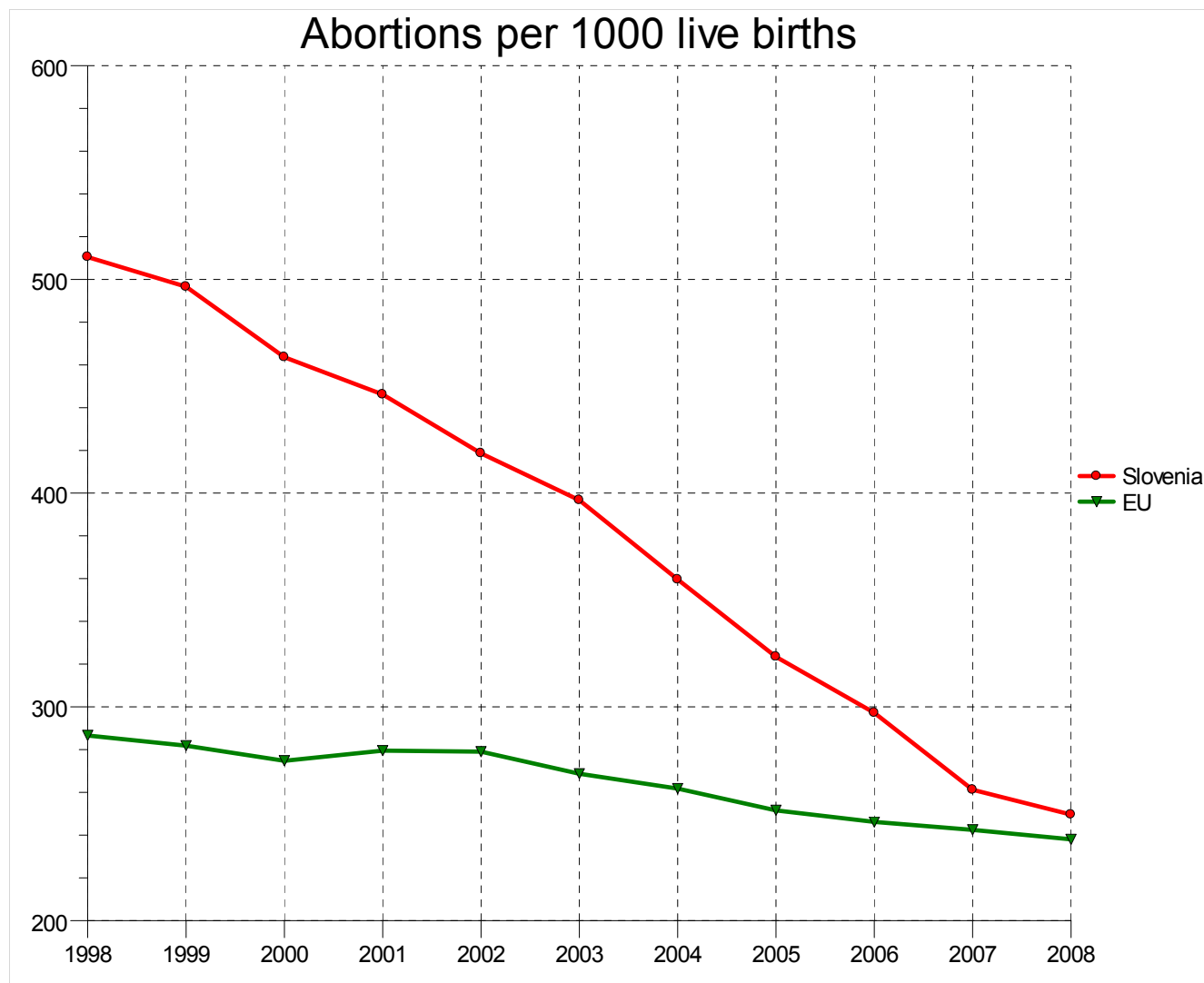
✓ 3. Pada, višji od EU

4. Pada, nižji od EU

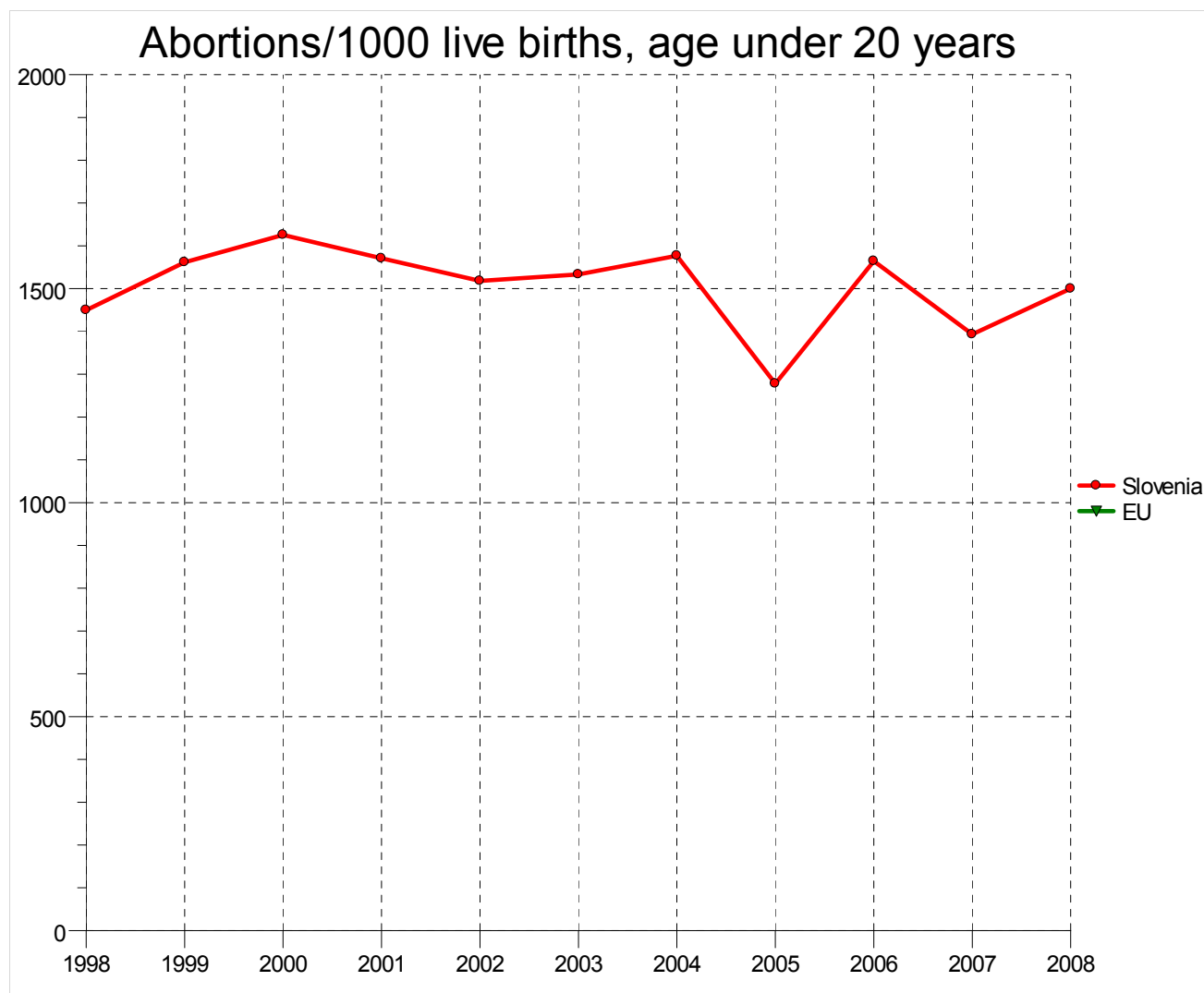
Zdravje mater in otrok

- št. splavov /1000 živoroj. otrok
- ↑raba zanesljive kontracepcije
- SI je uvrščena med uspešnejše države na tem področju
- več splavov med manj izobraženimi ženskami in ženskah iz nižjih socialnih slojev

Zdravje mater in otrok

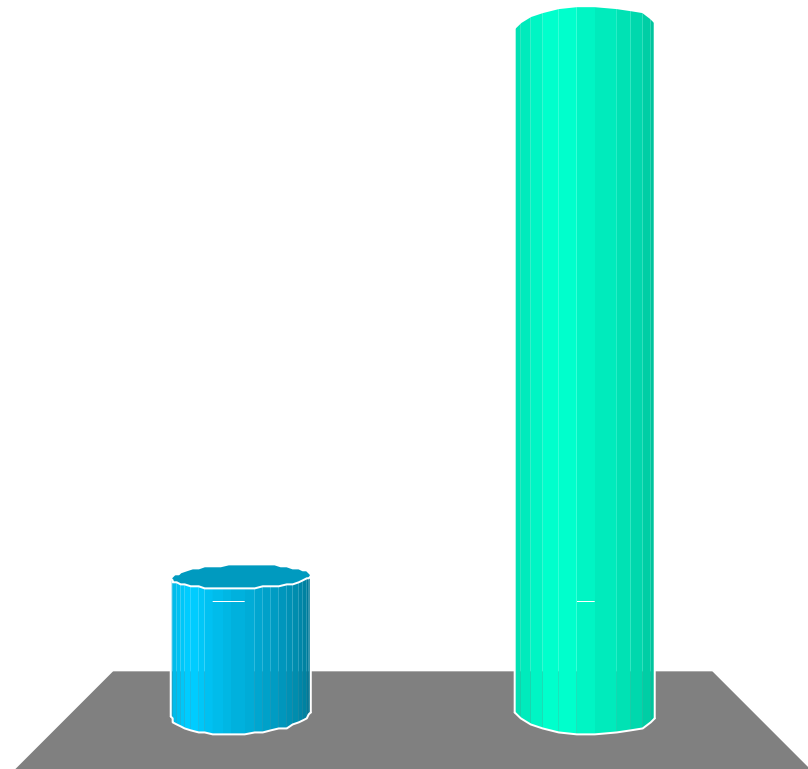
- št. splavov (starost pod 20 let) /1000 živoroj. otrok
- št. živorojenih otrok materam pod 20 let:
 - 1998: 596
 - 2008: 280
- št. dovoljenih splavov/1000 žensk starosti 15-19 let:
 - 1998: 12,2
 - 2008: 7,8

Št. splavov (starost 35 in več let) /1000
živoroj. otrok

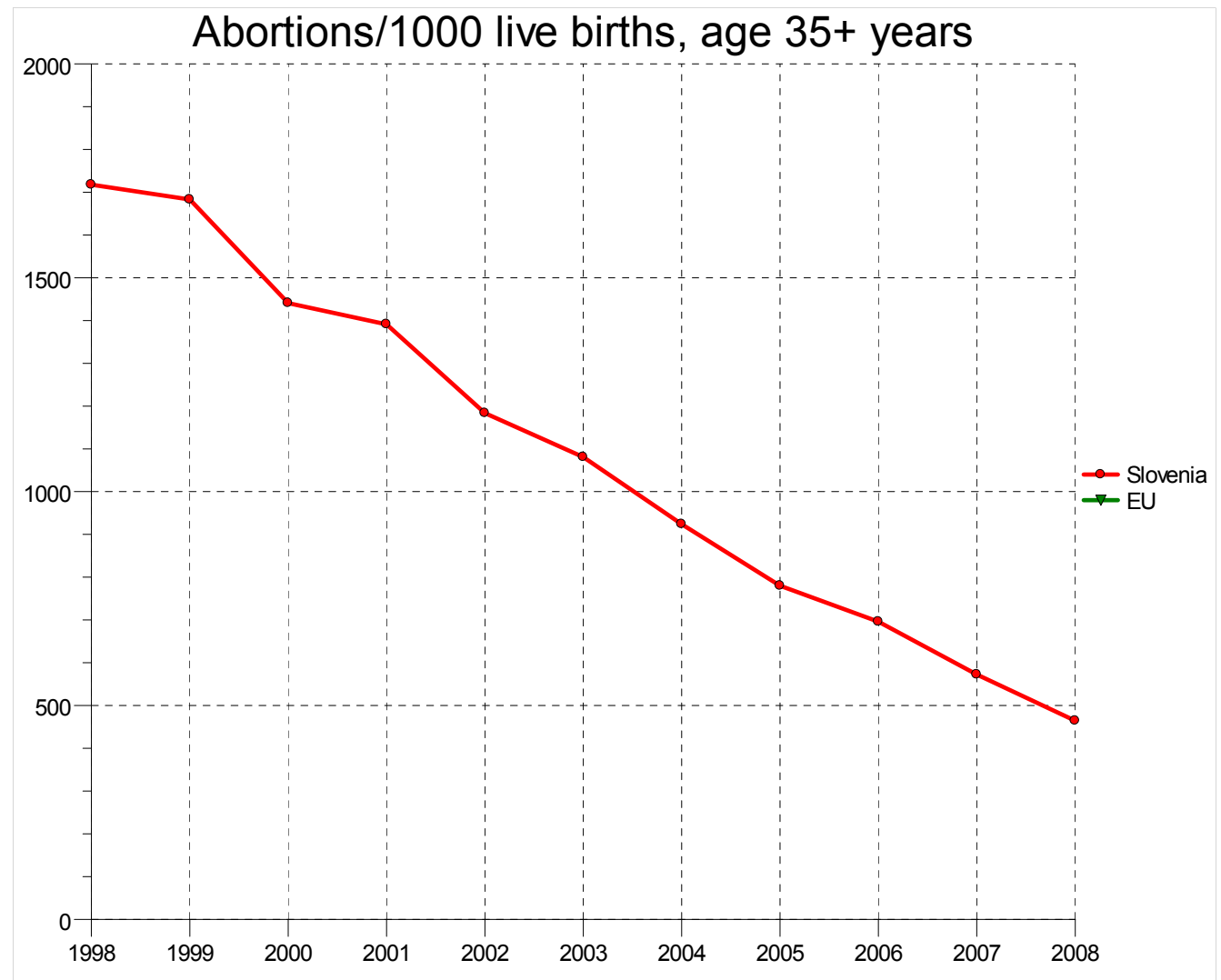
1. Raste

✓ 2. Pada

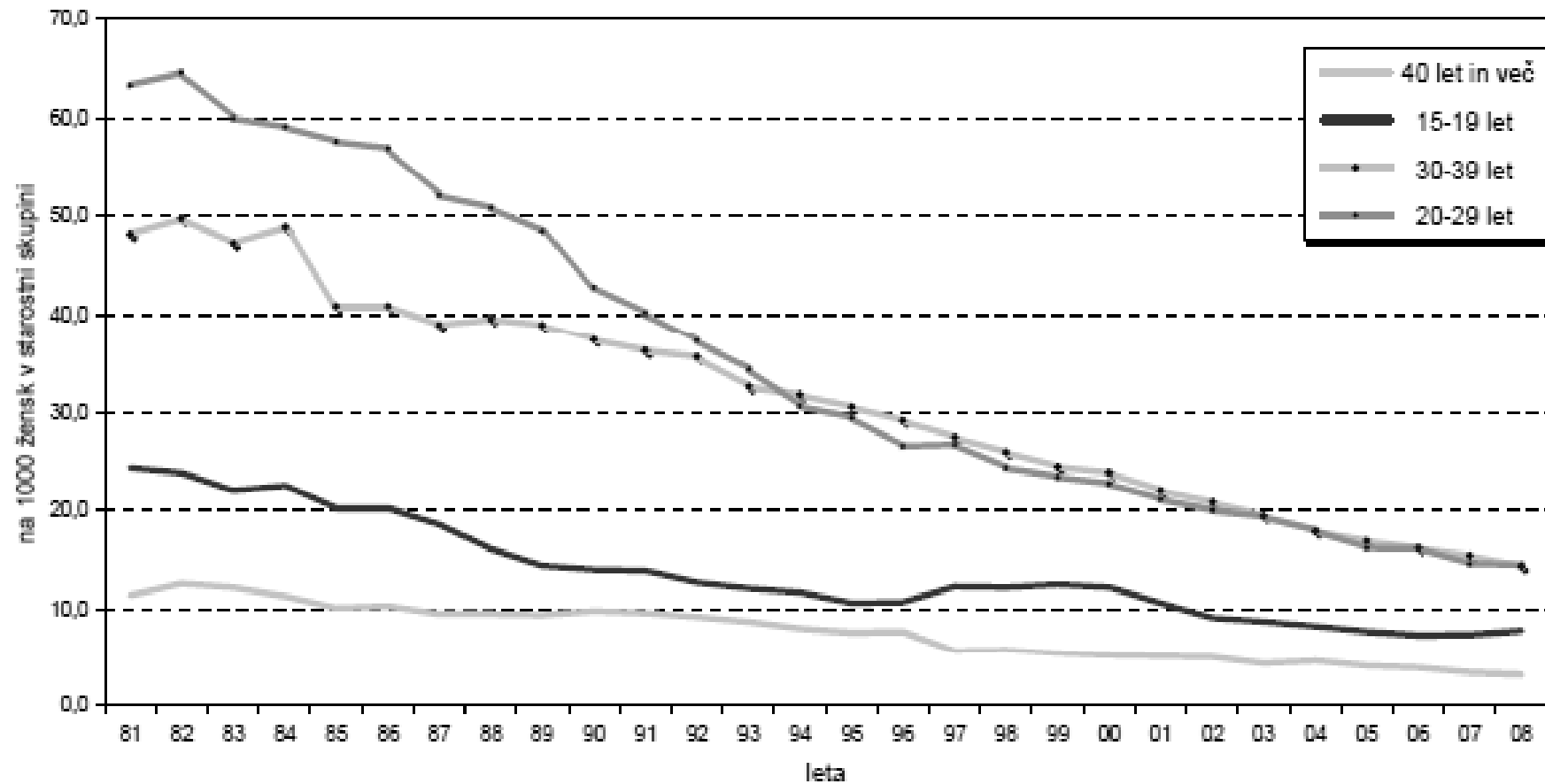
Zdravje mater in otrok

- št. splavov (starost 35 in več let) /1000 živoroj. otrok

Zdravje mater in otrok

- starostna specifična in dovoljena splavnost, Slovenija, 1981-2008

Literatura

- Zaletel-Kragelj L, Eržen I, Premik M. Uvod v javno zdravje. Univerza v Ljubljani, Medicinska fakulteta, Ljubljana, 2007.

